

STUDIEREKTORN

JR-Books

STUDIEREKTORN

Vuxenmobbing i skolmiljö

Johan Reinholds

© 1999 Johan Reinhols

Tryck: JR-Books, Bollnäs 2009

Produktion: Instant Book AB

Fjärde tryckningen

Bokbeställning:

JR-Books, Hamrev. 14 E, 821 34 Bollnäs

Fax & Tel: 0278 - 61 13 08 / 070 - 332 77 22

jr-books@telia.com

ISBN 91-88812-44-8

Till min son

Innehåll

Förord

Ny på skolan	13
<i>Anställningen</i>	13
<i>Fixarna</i>	15
<i>Huvudläraren</i>	16
Studierektorsvikarien	23
<i>Olle första offer</i>	23
Det börjar bli obehagligt	26
<i>Några anteckningar ur min dagbok:</i>	26
<i>Olle berättar</i>	30
<i>Kåres redogörelse</i>	33
Offentligt psykiskt våld	36
<i>Inget gehör från ledningen</i>	36
<i>Dra ett streck och gå vidare</i>	37
<i>Försöksåtergången</i>	39
<i>Träffen med Allan</i>	46
<i>Söker förklaringar bakåt i tiden</i>	47
Träff med facketts jurist	49
<i>"Sök därifrån"</i>	49
Kan angreppen ha andra orsaker?	59
<i>Förstärkning i skolledningen</i>	59
Träff inför återgång i tjänst	63
<i>Den bortgjorda twisteförhandlingen</i>	80
Träff med Lage och juridiskt ombud	84
Mobbning i samhällets tjänst	94
<i>Ärendet stannar hos skolchefen</i>	95

Rehabiliteringsmötet	98
<i>En smygande misshandel</i>	103
<i>Långvård</i>	104
Brevet från Anders	109
<i>Skolledaren Daniel</i>	115
<i>Wilhelm vårdas i hemmet</i>	116
Fas två	122
<i>Arbetsgivaren talar om pension</i>	122
<i>Avvecklingen</i>	126
<i>Nycklarna begärs in</i>	128
<i>Rehabiliteringen negligeras</i>	129
<i>Var har du varit hela hösten?</i>	131
Slutgiltigt förslag	134
<i>Slutord</i>	138
Epilog	140
Litteraturtips	141

Förord

Min avsikt med boken är att utan större omskrivningar eller förvanskningar, låta läsaren ta del av hur vuxenmobbing är i verkligheten. Av hänsyn till både offren och mobbarna har händelserna förskjutits i tiden, fått geografisk anonymitet och slutligen har självklart de inblandade fått fingerade namn.

Det som i första hand inspirerat mig när jag skrivit boken har varit en känsla av samhällelig plikt. Jag har känt ett ansvar att berätta vilket inferno arbetsplatsen kan bli för den mobbade. Mina kunskaper i ämnet var tidigare ganska ordinära, men numera har jag både djup insikt och smärtsam erfarenhet.

Jag hävdar bestämt att mobbing inte får tystas ner. Det är tvärtom mycket angeläget att utomstående får del av dessa förnedrande umgängesformer i det fördolda. Konsekvenserna måste lyftas fram i ljuset. Det gäller också det nuvarande systemet som faktiskt försvårar för de mobbade att komma till rätta med problemet – kanske får dem att krokna – och därmed underlättar för förövarna.

Före händelserna i denna bok hade jag precis som så många andra en ganska ytlig uppfattning om mobbing, då främst bland eleverna. Vuxenmobbing har jag mestadels läst och hört om. För mig kan den delas in i två faser, dels själva mobbningen som till slut blir som psykisk terror, dels allt krångel i försöken att få upprättelse, vilket kanske blir den största påfrestningen när man ser den skyldige mobbaren gå fri.

Studierektorn är en dokumentär som berättas i kronologisk ordning. Detta är således en verklighetsberättelse återgiven av en av huvudpersonerna, och inte av en beteendevetare som hört talas om det inträffade. Boken återger givetvis min egen syn på händelserna, men även andra kommer till tals genom dialogformen vid träffarna.

Det jag vill ha fram med *Studierektorn* är inte sympati för min person, utan att uppmärksamma skolledningar och fack på mobbningsproblemet bland lärarna och att mobbing aldrig ska tystas ner vare sig det sker bland eleverna eller lärarna.

Johan Reinholds

Personerna

Alf	Personalman på kommunhälsan
Alice	Juridiskt sakkunnig på fackförbundet
Allan	Nuvarande skolchef
Anders	Mobbad, kollega på Gymnasieskolan
Aron	Förre skoldirektören (skolchef)
Benny	Nuvarande rektor vid Gymnasieskolan
Bernhard	Nyttillsatt personalman (nr. 3)
Bert	Mobbaren, studierektorsvikarien
Daniel	Studierektor på Gymnasieskolan
Elis	Dåvarande rektor på Gymnasieskolan
Gunnar	Skyddsombud, efter Bert
Helmer	Huvudläraren
Ivar	Det tidigare ombudet
Jack	Studierektor på Gymnasieskolan
Johan	Mobbad, fackets vice ordförande
Kaj	Personalman (nr. 2)
Karin	Tjänsteman vid Försäkringskassan
Kåre	Mobbad, kollega på Gymnasieskolan
Lage	Centrala ombudsmannen
Malte	Kollega på Platonskolan
Märta	Tjänsteman vid Försäkringskassan
Olle	Mobbad, kollega på Gymnasieskolan
Ossian	Fackets jurist
Runar	Fackets platsombud och kontaktman
Rut	Tjänsteman vid Försäkringskassan
Sture	Skolstyrelsens ordförande
Sölve	Mobbad, kollega på Gymnasieskolan
Tobias	Regional ombudsman
Valter	Styrelseledamot i facket
Wilhelm	Mobbad, kollega på Gymnasieskolan
Östen	Springvikarie

Ny på skolan

Anställningen

Sommaren 1983 blev jag uppringd av studierektorn i den skola jag tidigare studerat och senare även sökt tjänst vid. Han erbjuder mig en lärartjänst som kommer att utannonseras. Jag får även den aktuella tjänsten beskriven till innehåll och inriktning. Med glädje tar jag emot erbjudandet.

Tjänsten utannonseras och överensstämmer med all tydlighet med min behörighet. Ingen annan sökande finns på tjänsten så jag förordnas från 1 juli. Eftersom vi då bodde i en stad tjugo mil bort ordnade vi under sommaren med försäljningen av vår sedan fyra år nyuppförda villa, och skaffar lägenhet nära den nya arbetsplatsen. Här i Övermåla hade min fru och jag tidigare under många år bott, studerat och verkat, så det blev ett kärt återseende.

Jag blev korrekt bemött i den nya tjänsten. Möjligen något faderligt. Trots mina tidigare sju år i lärartjänst, så var jag ju ny här på skolan och – förstod jag snart – det förväntades att jag skulle falla in i det arbetssätt och den umgängesform som sedan länge rådde.

Jag blev inte illa bemött eller behandlad, men fick stundtals höra om tidigare anställdas och vikariers sorti från skolan. Avsikten med att berätta dessa knappast hedersamma bemötanden av kollegor, det visste jag ej.

I vart fall blev jag aldrig imponerad. Det var en jargong som jag inte tidigare träffat på i skolmiljö.

Jag erinrade mig vad en före detta studiekamrat sagt mig dagarna innan jag började tjänsten. ”Du skulle tagit reda på mer innan du började”, sade han. ”De ser ut *sina egna*, andra gör de sig av med”. Han hade haft kurser där men blivit hindrad, utelåst och utfryst. Nu så här efteråt känner jag igen mönstret, men då förklarade jag det med att han var obehörig.

Jag gick upp i min nya tjänst och det krävde hela mig. Jag var nöjd med tjänsten, eleverna och den nya lägenheten. Ett par händelser under min första termin fick mig dock att bli fundersam. Jag är inte helt säker på ordningsföljden.

Min närmaste kollega Helmer börjar påtala sina plötsligt påstådda besvär med hälsan.

Av svetsrök, sade han. När man nu anställt en ny lärare (mig), så ser han möjligheten att komma ifrån den miljö som besvärar honom. Han menar att det blir ypperligt för mig att nu bygga upp den nya svetsavdelningen så som jag själv önskar.

Jag påpekar att jag aldrig avsett att söka en tjänst som svetslärare, eftersom jag är behörig på maskinsidan. Helmer hävdar då att man sökt fel behörighet. Han kallar in Bert den andre svetsläraren som helt stödjer hans påstående. På ett tvärsäkert sätt redogör han att man på skolan enats om att anställa en svetslärare. Nu hade man inget emot mig, men det hade blivit fel. Hade man behövt en mekanikerlärare, då hade man ju redan springvikarien Östen, som brukade hoppa in innan jag kom.

Denne vikarie hade ingen talat om innan, men hädanefter fick jag höra mer om honom. Östen var nog tilltänkt för tjänsten, men han var inte behörig lärare och sökte aldrig.

Jag tyckte att detta var otrevligt och tog genast kontakt med skolkontoret som bekräftade att mitt förordnande var korrekt. Skolledningen hade skriftligt angivit anställningsbehovet, en mekanikerlärare. Man hade tidigare två svetslärare mot en mek-lärare, på fyra klasser.

Trots detta så framhärjade Helmer och Bert. De vidtalade dåvarande studierektor Jack, som kom till min lektionsal och bad mig vara förnuftig. Han sade att Helmer angivit hälsoskäl och att jag borde förstå att beakta detta. Vidare varnade han mig, för att visa mig ovillig till samförstånd redan i början av min anställning som lärare här. ”Det började dåligt”, sade han.

Nu blev jag förstås undrande. Jag hade även erbjudits tjänster på annan ort, som ännu stod öppna för mig och övervägde

nu att ta en av dem. Jag ville inte själv få det otrevligt och ville ej heller klanta till det för andra. Nu blev dock den tredje kollegan Wilhelm uppmärksam på händelserna.

”Har de börjat med dig nu”, sade han. Han ansåg att det här var galet och tog upp det med någon i skolledningen.

Efter det så kom Jack ned och sade att Helmer och jag fick enas om vilka områden vi skulle undervisa i. Helmer visade sig plötsligt nöjd med sin svetsavdelning.

Nu sedan han blivit lovad bra miljöåtgärder där, samt en betydande utrustning och upprustning.

Dock återkom han till detta en tid. Han tog även löfte av mig att inte ändra något på avdelningen. Han hade byggt upp den på sitt sätt, för många år sedan.

Så fick det även bli, om än till förfång för utvecklingen. Han var ju huvudlärare. Skolledningen var till synes införstådd med situationen.

Fixarna

Det andra intermezzot, handlade snarare om en invit. En kollega från en el-teknisk gren kom till vårt lärarrum och presenterade sig. Utöver presentationen av sig och sin utbildningsgren, kom han även in på den verksamhet han bedrev vid sidan av lärartjänsten.

En registrerad verksamhet kallad ”Fixarna”, med blandade tekniska kompetenser. De i ”rörelsen” ingående medarbetarna (lärarna), täckte upp varsitt område av reparations- och underhållsverksamheten. Bland annat behövde uthyrningsfordonen som ingick, servas och repareras. Detaljer kunde behöva konstrueras och tillverkas och där kunde jag komma in. Det kunde bli ypperliga övningsobjekt för elever, enligt honom.

Förutom honom själv och studierektorn så antydde han att ytterligare några lärare ingick i samarbetet och som utbildad maskinare och mekanikerlärare såg han mig som en tänkbar resurs i sammanhanget. Jag ställde mig frågande till hur man

kunde hålla isär det hela, rent ekonomiskt. Firmans ekonomi, visavi skolans (kommunens)?

Det behövde jag inte oroa mig för, studierektorn Jack var ju med i verksamheten. Ytterligare en rektor – Bernhard, vid annan skolenhet – sas vara involverad. En klippa, när det gällde att gardera upp sådana saker. El-läraren blev irriterad över min frågande inställning, och då jag ställde mig helt avvisande blev han till och med förargad.

Hur det förhöll sig med dessa saker och vad som misshagat studierektorn Jack i dessa fall, det kan jag ej uttala mig om. Min kollega Helmer menade dock att jag misshagat Jack i båda dessa fall. Att jag därmed kom in fel redan i början. Jag tog inte detta på riktigt allvar, men insåg att Jack intagit en besynnerlig attityd mot mig vid det tillfälle han sökte övertala mig om att ställa upp som svetslärare.

Huvudläraren

Wilhelm var den lärare som reagerade mot Helmers och Berts beteende mot mig. Det kom att visa sig att han själv brukade få känna av trakasserier från dem. Jag kom själv att få bevittna det. Det grymmaste och mest illasinnade det var nog de anspelningar som gjordes på Wilhelms utseende. Han var av naturen försedd med kraftiga friska tänder. De var något framstående i munnen, och kom att utgöra föremål för dessa kollegors primitiva behov av att såra och därmed glädjas.

En dekal dök upp, med reklamtexten ”Flishuggen”. Med en mekanisk anordning som hugger spillved i brännbara flisor, liknades nu deras kollega.

Dekalen hade klistrats upp i ögonhöjd på dörren till Wilhelms undervisningslokal. Med den följden att han och eleverna dagligen var gång de passerade kunde läsa den.

Wilhelm är allmänt känd som vänlig och gladlynt, men jag ser hur hans sätt blir kantigare och lite vaksamt. Misstänksamt. Han har sedan några år ett förhöjt blodtryck. Detta nyttjas ofta när nämnda kollegor känner för att roa sig. Vid ett av

flera exempel kommer de överens om att öka trycket på Wilhelm.

I samband med att svetslärarna Bert och Helmer begärt utbyggnader av sina lokaler, går huvudläraren Helmer in till Wilhelm med ett ritningsförslag som till synes avser att ta ansemlig yta från Wilhelms lektionsutrymme. Wilhelms reaktion blir skrämmande stark. Högröd i ansiktet, delvis i affekt, rusar han ut ur sin lektionssal.

Sittande i lärarrummet, tillbakalutad med fötterna på skrivbordet, redogör Helmer något senare inför Bert, som med sann inlevelse bullrande skrattar med hela sin stora kropp. ”Då måste det ha varit nära att proppen farit ur”, blir hans glättiga kommentar.

De generade sig inte över att jag hörde på. Jag tror snarare att det gav dem dubbel njutning.

Detta blir något av en sport för dem, att gradera responsen, hans reaktioner på retningen.

Uttryck som: ”Nu var han röd över hårfästet”, ”Nu fick jag termometern att gå i topp”, eller ”Nu var det nära att kapsylen rök”.

Måhända kan några se detta som en jargong som accepteras i vissa kretsar. Jag uppfattar det ovärdigt och vidrigt i alla miljöer och i synnerhet om det utövas av lärare i våra läroanstalter.

Jag försökte ta upp det här med den råa tonen, med Helmer. Jag sade en gång att vi kan väl skrapa ned dekalen ”Flishuggen” från Wilhelms dörr.

– Nej låt den sitta. Vi har inget med den att göra, svarade han.

– Nu får ju Wilhelm även höra det av eleverna. Han mår inte bra av det, var min kommentar

– Men han måste själv göra något åt det.

Jag tyckte att vi som kollegor nog borde göra något här. I synnerhet som du är huvudlärare.

– Det är annat det. Det är för att jag skriver stat (Avser här driftsekonomisk plan) och för protokoll vid ämneskonferenser.

– Inte är jag pappa för någon. Du förstår jag har fått mitt av ungdjävlar och skolledningen här. Du skulle bara veta hur de förstört tillvaron för mig.

Rektorerna här har kallat mig till möte och talat om att jag inte ägde något här. Kallade mig diktator och jag skulle sluta låsa överallt. Så jag ställer inte upp numer.

Han var bitter över hur kollegor och skolledning pratade om honom när hans sjukdom debuterade i skolsammanhang för ett antal år sedan. Då han första gången sjukskrevs för de besvär som ohämmat fick ta sig dylika uttryck.

Ivar – en facklig fjant – säger Helmer, springer runt här och drar allt han hittar inför skolledningen. Men det gäller att vara smidig och hålla god min inför en sån, så jag spelar bordtennis med honom ibland och stoppar i honom något att ta med sig. Men jag tål inte karln.

Ja här fanns inget att vädja till. Helmer hade nog med sitt. Så mycket bitterhet. Ville nu snarare tycka sig se och påtala sådana problem hos andra. Var så less på ”ungdjävlarna” så han undvek torget och varuhusentréerna vid de tider eleverna uppehöll sig där.

Helmer hade förmodligen inte fått den hjälp han behövde under sina sjukdomsperioder. Nu får han och omgivningen lida tills han lyckas ta sig ur det, som han säger. Så mycket bitterhet som pockar på att bli förlöst, men som nu i stället tar sig osunda former, ofta väl maskerade.

Här borde jag insett att miljön var så ohälsosam att den kunde få skadlig verkan. Visst lider jag av att se andra lida, men jag försöker skaka av mig för att främst klara av undervisningen.

Som nytillträd på en arbetsplats, har man låg pondus. Ligger rätt lågt i hackordningen. För min personliga del var det inte läge att vare sig fly eller fåkta. En person som trott sig vara mobbningsbenägen borde nog dragit sig ur, tagit någon av de andra tjänsterna. Nu kände jag mig inte så, trodde mig tåla en del och ville se tiden an.

Vi har mycket att ordna med på skolan, har inte tid att haka upp oss och analysera interna intermezzon. Min kollega Helmer och jag har var sin parallellklass och samarbetar bra, om än övervägande på hans villkor. Det fungerar ju då.

Han är ju även huvudlärare i gruppen och gammal i gården. Han uppmuntrar mig att träna inför förestående långlopp på skidor. Vi gör långa promenader med klasserna på friluftsdagar. Vi har det bra så till vida.

Under en sådan promenad, höstdagjämningen 1984, kommer vi att tala om hur mitt första år varit. Jag nämner då de saker som oroat mig. Han menar fortfarande att jag får vara försiktig och inte gå på för hårt. ”Du kommer nog att märka hur det fungerar här.”

Han låter mig även veta att han talat om mig med en kollega vid en annan skola. Denne hade varnat lite för mig. På vilket sätt fick jag aldrig veta, men jag borde vara försiktig så skulle det nog gå bra.

Där sådde han ett frö till oro. Det har nog dämpat mig en del, hållit tillbaks min kreativitet.

Möjligen har han sökt och fått någon form av information från min tidigare skola.

Visst hade jag under den tidigare tjänsten blivit rikligt uppvaktad av en kollega över att jag var för mycket lärare, att jag var så djävla teoretisk. Alltför social och i den stilen.

Det skulle vara hårdare tag, inget daltande.

Denna skolform hade dock som uppgift att ta hand om elever som sökt men nekats annan form av utbildning (s.k. problembelästa).

Däremot kan jag inte se något i detta som skulle vara belastande för mig. Hade den läraren retat sig på min sociala framtoning så till den grad att han ringde runt till skolor och varnade för mig? Det kunde jag inte heller tro. Att någon av missnöje med mig skulle ha varnat. Fanns det över huvud taget grund till påståendet. Eller skulle jag hållas kort i allmänhet på min nya skola.

Tiden går och jag blir även bekant med den obehörige vikarien Östen, som det talas mycket och varmt om. Jag finner honom vara en mycket vänlig och smidig person. Vi har gemensam bakgrund från en tid i stålindustrin. Nu reparerar och underhåller han skolans utrustning. Jag förstår att de gärna sett honom på den tjänst jag tillträdde, och hade jag bara haft vetskap om detta, hade jag ej sökt tjänsten. Det är inte roligt att bli bemött som inkräktare. Nu får de mig att uppfatta det som att jag tagit hans tjänst.

Resten av terminen kan jag bara minnas att vi umgicks på ett naturligt sätt. Däremot inträffade en händelse mellan två elever, som fick mig att fundera över skolans hållning.

En småväxt elev blev rätt illa slagen av en mycket välväxt elev. Man tystade ned det hela.

Ingen påföljd fastän eleven visade upp de blödande skadorna. Man såg bort från misshandeln.

– Sånt där får de klara upp själva, sade huvudläraren.

Jag förstod att jag inte skulle lägga mig i detta. Men jag förvånades över skolans förhållning till en öppen misshandel elever emellan, talade med den slagne och noterade händelsen i lärarkalendern den 7 december 1984.

I början av mars åker Helmer och jag för andra året långloppet Öppet spår, tillsammans. Vi har även fortsättningsvis bra relationer, detta intygar även Helmer. Han talar däremot om andra lärare som de gjort sig av med. Även om hur illa man kan ha det på andra skolor. Att man har så låsta situationer så man skriver lappar lärare emellan, för att slippa tala med varandra. Jag har haft turen att slippa uppleva sådant på mina arbetsplatser.

Han berättade även hur han hämnats på den studierektor han ansåg sig förföljd av. Denne skulle ha varit för nitisk – för rättfärdig – och bevakat Helmer i allt. Lagt sig i hur Helmer skötte sin avdelning. Helmers dåvarande kollegor, hade klagat över att han som huvudlärare låste in gemensam förbrukningsmateriel.

Helmer blev fräntagen nyckeln till utrymmet. Studierektorn skötte all utlämning. Men Helmer hade ordnat en dubblett-nyckel och plundrade systematiskt förrådet på vissa drifts-nödvändiga detaljer.

Vid rätt valda tillfällen bad han ödmjukt om varan i fråga. När studierektorn låst upp och det begärda fattades, så förebråddes han av Helmer, för sin försummelse att inte ha tagit hem än det ena och än det andra. ”Nu blir ju eleverna lidande!”.

Helmer njöt av att berätta detta.

Jag undrar om det även fanns en undermening i att berätta dessa saker. Var det ett led i att rucka på mina referenser, eller att hålla mig på plats. Var det en styrkedemonstration?

Gardering mot en eventuell risk för förändring, avslöjanden? Avbrott i ett etablerat arbets- och umgängessätt.

Händelser blommar upp till och från. En natt i maj hade det varit inbrott i materialskåpen i undervisningslokalen. Skadegörelse på lås och dörrar. Vid en snabb inventering saknas en del mätutrustningar och specialverktyg.

Jag var just färdig med förteckningen och avsåg att ringa Jack för ombesörjning av polisanmälan, när Helmer avbryter mig:

– Det har inte varit något inbrott! Inget stulet! Gå in på Berts avdelning så förstår du.

I en bråte av skrotdetaljer, svetslagg och oljigt trassel, sand, jord och damm, ligger dyr och känslig mätutrustning utkastad bland slagghackor och sliprondeller. Spår som efter en hopper berusade bysmeders bärsärkagång. Det här, säger jag till Helmer, får du ta upp med rektor. I annat fall gör jag polisanmälan av inbrotten i skåpen. Dyra verktyg var illa åtgångna.

Sedan Helmer lyssnat med Jack, ber han mig hämta tillbaks sakerna och glömma bort det här. Du får beställa hem vad som skadats, eller saknas.

Det hela var sanktionerat av studierektorn Jack. Det var "Fixarna" som haft ett större jobb där under natten. Men det fick inte komma till rektors kännedom. Helmer höll det för troligt att Jack själv varit med där. "Oredan tydde på det".

Studierektorsvikarien

Olle första offer

Olle började undervisa på Gymnasieskolan 1988. Han hade tidigare undervisat inom Vuxenutbildning här i Övermåla, då i annan utbildningsform. Ville nu arbeta med ungdomar i gymnasieskolan.

Det har ju berättats att en olustig och svårbeskrivlig stämning hade funnits där, långt före såväl min som Olles tid på skolan. Men sedan Olle började som lärare på Gymnasieskolan, så kom den att bli öppnare. Kom att synliggöras. Inte så att Olle skapade denna atmosfär, han var snarare en vänlig och lättillgänglig person.

Olle kom att tjänstgöra i flera av våra klasser, däribland i Berts klass. Båda hade samma behörighetsområde som lärare, men var helt olika personligheter. Olle var undfallande och fann sig i mycket.

Redan efter juluppehållet i januari 1990, har Olles ämneskollega Bert avancerat från spydigheter och ren kritik, till att visa ut Olle från avdelningen.

Jag hade då tjänstgjort på skolan i sju av mina sexton år som lärare. Som deras kollega och tillika vice ordförande i vårt lärarfacks lokalavdelning, blev jag informerad av Olle.

En vecka efter utvisningen blev Olle dessutom utelåst från det gemensamma materialförrådet.

Han informerade skolledningen och Runar, den fackliga kontaktpersonen på skolan.

Vår arbetsplats har historiskt sett, haft en umgängesform där bland annat diverse stängningar fått passera med bristfälliga åtgärder. Stängningar som drabbat vikarier och kollegor i form av låsta materialutrymmen. Sabotage genom att störa undervisningen helt enkelt.

Därför kunde varierande former av pennialism mot Olle pågå under ytterligare ett års tid.

Olle hade ingen klar uppfattning om varför han kom att mötas av allt obehag. Sökte förklaringar i att han eventuellt kommit i vägen för annan sökande. Studierektorn Jack, hade redan innan Olle tillträdde uttalat sig i den vägen, syftande på Östen, samma vikarie som i mitt fall. Men någon entydig och förnuftig förklaring till påhoppen såg vi dock inte.

I början av 1991, aviseras att studierektor Jack avser att söka annan och högre tjänst. Bert är redan vidtalad och beredd att söka vikariatet. Han verkade till och med rätt säker på att vikariatet var hans. Olle hade fått förstå att Bert som studierektorsvikarie skulle komma att knäcka honom och sökte stöd av facket. Han hyste fruktan för Bert.

Som ersättare för vår fackordförande, blir jag vid kommande MBL-träff med arbetsgivaren, inkopplad i, vad som senare visar sig, en mycket otrevlig tillvaro.

På MBL-mötet kommer vikariefrågan upp. Därvid påtalas de farhågor vår medlem Olle, bett oss framföra. Han fruktade att Bert, som tilltänkt skolledare skulle komma att förorsaka Olles avgång, se till att han försvann från skolan.

Vårt fack efterfrågade samtliga sökandes meriteringshandlingar. Det var bekant att ytterligare en kollega sökte. Ävenså en välmeriterad studierektor utifrån. ”Men det är ju en kvinna!”, uttryckte sig en skolledare. ”Passar ej att leda den sektorn.”

Via en läcka får Bert efter mötet veta att hans agerande mot Olle påtalats av lärarfacket.

Fyra dagar senare råkar jag den presumtive studierektorsvikarien Bert, i materialrummet.

Han är då mycket förargad. Han anklagar mig för att ha ”pratad skit om honom” och hotar med knuten näve.

– Det här ska du få stå till svars för, det ska jag se till. Jag kommer att stoppa dig överallt, trycka ner dig, det kan du lita på.

Ordförande uppmanas att ta upp MBL-frågan vid ett fackmöte på skolan. Där ifrågasätter Bert min närvaro vid MBL-

mötet. Ordförande förklarar att platsombudet Runar, behövde någon med sig. ”Johan gick i stället för mig. Det kan fungera så att någon ur styrelsen bistår platsombudet”. Bert uttrycker då missnöje över just min medverkan:

På grund av Johans agerande i den här frågan, tycker vi inte att han är en lämplig ersättare. Med detta riktas problemet mot mig.

Inför det förestående årsmötet ställer jag min styrelseplats till förfogande. Det skulle jag normalt inte gjort, som jag angreps i egenskap av facklig förtroendeman. Men jag hade redan anledning att tvivla på lokala fackstyrelsens stöd. Orkade inte delta i deras spel.

I mars håller jag lärarnas intresseförenings årsmöte. Trots ett välbesökt mötes eniga protest, lämnar jag ordförandeposten. Även detta en irrationell handling, men jag har kommit att sakna ambitionen och arbetsglädjen i denna verksamhet.

Det börjar bli obehagligt

Några anteckningar ur min dagbok:

– På skolan kopplas jag av studierektor Jack, bort från det utvärderings- och utvecklingsuppdrag jag haft i försöksprojektet för nya gymnasieskolan, sedan starten ht 1990.

– I augusti 1991 ringer den då nyutnämnda vikarien Bert och förklarar det tidigare bildade lärarlaget kring försöksprojektet som upplöst. Jag behöver inte ens komma till skolan för höstens planeringsarbete, som tidigare avtalats. Det var redan utfört av honom, och en till. ”Det ska bli nyordning nu!”. ”Du kommer nog att förstå vad jag menar!”.

– Viss ny utrustning skall enligt projektet, installeras på avdelningen. Enligt Bert, skall han se till att jag ej kommer att nyttja den och behöver därmed ej vara med, vare sig vid installationen eller vid utbildning på densamma.

– Senare blir det diskussioner om en fortbildningskurs, direkt avsedd för nya moment i mina undervisningsämnen. Bert, bemöter mig på ett otrevligt sätt.

”Det här ska det bli stopp på”. ”Det här är inget de behöver, det ska jag se till att du förstår”. ”Det här borde inte Jack ha gått med på, men nu ska det bli stopp!”.

– Jag genomgår emellertid första etappen av en datakurs. Om Bert hade fått bestämma, så skulle jag inte fått kursen. Men det blir definitivt inte någon fortsättningskurs. En yngre kollega skall ge mig den datautbildning jag kan behöva.

– Bert kommer vidare att beskylla mig för uppvigling av elever i samband med deras strejk. En viss sekreterare skulle ha hört det. Inkallad till min klass, så förnekar såväl eleverna som sekreteraren detta.

– I början av nyåret 1992 håller branschen yrkesråd. Till sammans med branschens representant, reserverar jag mig mot Berts förslag om linjens nya greninriktningar. Som det går emot såväl elevernas som industrins och arbetsförmedlingens påtalade intressen.

Det skulle äventyra det utvecklade samarbetet med avnämarna inom branschen.

– Detta föranledde nu Bert att kalla till en lärarträff, med anledning av Johans reservation. ”Ditt problem, det har du fått nu på grund av reservationen. Det här papperet ska jag spara.” (Viftar i luften med reservationen). Han söker vidare provocera mig till att uttrycka mig olämpligt om skolöverstyrelsens (SÖ:s) läroplan. Söker framställa mig som en bråkmakare.

– Den omnämnda kompetensutbildningen blev ändå av sedan skolkontoret agerat i frågan. Däremot kom nu arvoderingen av dessa timmar att trasslas till.

Efter upprepade påpekanden får jag till svar. ”Du får finna dig i det här”. ”Och du! Håll Allan på skolkontoret utanför det här i fortsättningen, han är vidtalad nu”.

Bert lyckades fördröja arvodet tre månader!

– Vid annat tillfälle talar han mycket rakt om, att han nästa läsår tänker dra in min resurstid för vår årskurs. Avser att lägga resursen på annan lärare (löneresursen).

Han medger att hans tanke alltjämt är att jag har planeringsarbetet kvar, för mina båda parallellklasser. ”Det är klart att du måste ta det arbete som faller på dig, men någon ersättning blir det inte”. Jag uppfattade resursbortfallet som ren ovilja. Jag hade med all tydlighet förstått vad han åsyftat med den nyordning jag skulle bli varse.

★ ★ ★

Större delen av kollegiet på skolan har varit ovetande om vad som pågått inom sektorn med yrkesförberedande linjer. Även inom sektorn har det talats tyst.

Under resten av våren växer dock ett diskret missnöje fram hos andra lärare.

Missnöje med vikarien Bert och med skolledningens sätt att vända sig bort från problemet.

Vad många inte ser – eller inte vill se – är att när mobbningen mot Olle kulminerat och kommit att omfatta även mig, så kommer den även att omfatta språkläraren Anders, min samarbetskollega i klassen. Då kommer även Anders att få känna av markeringar i form av ”goda råd” m.m.

Han hade ju i propäer från dåvarande SÖ, att utveckla svenskämnet på yrkestekniska linjer. Vi kom varann nära i ett frukt-samt samarbete.

Detta gillades inte av Helmer och Bert. Det var inte förenligt med min ”studierektors” intentioner. Anders framförde även detta till rektor Elis. Till ingen nytta! Ingen hörsam-made detta och det blev till slut ogörligt för Anders att undervisa i min klass.

Slutligen lämnar han skolan, först en tid som sjukskriven och sedermera resterande tid av läsåret på annan tjänst i en grannkommun.

Ny lärare går in i min klass. Återigen ett mycket gott samar-bete, och hon drabbas dessbättre inte av dylika uppvaktningar. Inte vad jag känner till.

Vid starten ht 1992, tillkännages att Olle sökt tjänstledigt för tjänst i annan kommun.

Detta väcker frågor. Efter någon månad avslöjas den egentliga orsaken. Man ser sambanden mellan Olles nuvarande situation och de stängningar han tidigare påtalat. Bert ville bli av med Olle, ansåg att han var en fjant. Bert skulle ta över allt nu. Olle borde inte ha krupit undan för honom, dragit sig ur i tysthet. Han borde redan tidigt tydliggjort vad han fick utstå. Dokumenterat det tidigare.

Jag blir flitigt uppvaktad med frågor, eftersom jag själv blivit påhoppad och misstänkliggjord över mitt agerande som för-troendeman när jag framfört Olles situation. Det har nu sagts mig att detta påhopp var en kupp som avsåg att tysta mig. Bert ville inte ha något skitsnack i detta känsliga läge.

Missnöjet med Bert som vikarierande skolledare, kom så småningom att omfatta fler avdelningar. Man vågade även tala något öppnare. Dock ville man vara anonym. Man fruktade för represalier. Man uttalade sympatikänslor med mig och erkände kännedom om såväl kuppen som vissa stängningar som drabbat mig.

Jag har alltsedan fackmötet i februari varit mycket osäker beträffande min tilldelade situation. I mer än arton månader har jag dels känt ett svek från mina fackliga kamrater, dels rannsakat mig själv.

När jag alltsedan dess drabbades av upprepade stängningar, märkte jag att jag ej fungerade bra inför eleverna. Jag var ständigt stressad och fladdrig. Väntade nya angrepp från Bert. Min mage kom att reagera kraftigt. Sedan februari hade jag gått ned sexton kilo i vikt.

I början av september blir jag uppmärksammas med att: "Något är på gång Johan!". Då i positiv bemärkelse. Flera lärare på Gymnasieskolan har uppvakttat rektorn Elis och även fått visst gehör. Däremot ställer inte skolstyrelsens ordförande Sture och skoldirektören Aron upp. De vidhåller att lärarna på den avdelningen får lösa det där själva, får komma sams.

Det börjar nu framstå som att det är fler än en person som jag har något att frukta från.

Jag uppmanas av andra kollegor att nu endast se till mig själv och min hälsa. Jag inser ju att miljön är skadlig och att jag själv håller på att skadas. Ingen åtgärd! Har bara att dra mig ur.

Efter en arbetsdag i september 1992 ringer jag skol-expeditionen och blir kopplad till rektor. Jag sjukanmäler mig med allvarliga stressymptom, på grund av otrivsel och otrygghet på arbetsplatsen, vållat av vikarierande studierektorn Bert.

Alltjämt sjukskriven, kallas jag i november till det andra fackmötet på skolan. Mötet skall bland annat ge mig och andra drabbade möjlighet att berätta vad som drabbat oss.

Under punkten personalärenden, besannades kollegors antydning att jag vid mötet i februari, hade och fortfarande har medlemmarnas fulla förtroende. Vid mötet framkom att Bert trakasserat vissa lärare, samt hotat enskilt och offentligt vid ett flertal tillfällen.

I mötets uttalande ifrågasattes Berts lämplighet som studierektor. *Men*, där krävdes ej arbetsgivarens åtgärd för att förhindra trakasserierna. Förr kontaktmannen Ivar agerade starkt för Bert. Han utbyter allt oftare information med Helmer. Helmer behövde därmed inte visa upp sig på mötet. Den han kallat fjanten Ivar, var nu hans språkrör.

Olle berättar

På begäran av Valter, som för facket räknar gör förfrågningar, så gör Olle en sammanställning av händelser från den tid han levde under hot på skolan. Han finner det uppslitande att återfrakalla dem i minnet. Han ringer mig ofta och delger sådant han minns, vill tala om det och skall nu skriva ned det. Den skrivna redogörelsen är konfidentiell handling. Däremot återger jag här vad Olle angivit mer officiellt i berättande form.

Bert kunde ibland rycka upp dörren till klassrummet, gå in och på ett burdust sätt anmärka på Olles undervisning. Helt omotiverade anmärkningar, utan grund. Han sade att "han skulle bestämma"! Olle upplevde det som rena trakasserier. Olle bedrev en kvällskurs i deras gemensamma lokaler men blev så illa bemött att han övervägde att lägga av. Bert förbjöd honom, att använda viss utrustning samt det gemensamma förrådet för utbildningsmaterial. Med foten drog Bert upp en linje i golvdammet och visade var gränsen gick. Han skrek. Om Olle satte sin fot i den lokalen, då djävlar skulle han få se på annat!

– Jag blev illa berörd, kände mig maktlös och hotad, hindrad att utföra mitt arbete, sade Olle.

Vid annat tillfälle var förrådet låst, Olles nyckel passade ej. Låscylindern utbytt. Studierektorn Daniel låste då upp med sin huvudnyckel. Därefter blev låscylindrar åter utbytta så att inte ens skolans huvudnyckel passade. Så här får det inte vara, hade Daniel sagt. Kursen blev även försenad.

Det fortsatte likadant. Vid nästa tillfälle var huvudströmmen bruten, brytaren och även nyckelskåpet låst! Bert hade låst allt och tagit med sig nycklarna till bostaden. Olle skulle stängas. Olle hade talat med rektor Elis, om problemen och att han nu sover dåligt av detta. Elis tyckte då att Olle skulle tala med Bert om det där.

Olle sökte faktiskt att tala med Bert. Han blev då mycket förbannad och skrek åt Olle. Beskyllde honom för att vara dum i huvudet, och frågade vad fan det var för fel med Olle. Bert hävdade att det var hans förråd. Om Olle inte förstod det, höll sig borta och gjorde som Bert sade, så skulle han djävlar se till att Olle blev överkörd och stoppad överallt.

Den vår som studierektorstjänsten skulle tillsättas, hade Elis kallat in Olle till rektorsexpeditionen för ett samtal. Talade om att det fanns fyra sökande och att de tänkte tillsätta Bert. Frågade vad Olle tyckte om det. Olle berättade återigen hur Bert trakasserat honom och föreslog vem som helst av de övriga tre. Olle hade även påtalat sin oro över att behöva lämna skolan om nu Bert blev studierektor.

Olle talade även med skolstyrelsens ordförande Sture om att de borde ompröva beslutet, men uppfattade att de redan var helt låsta i sitt beslut. Bert skulle få vikariera under ett provår.

Det började ju krångla direkt, redan innan höstterminen. Bert ringde upp Olle och kopplade bort honom från den försöksutbildning han utbildats för under våren. Han hade anställt en ny lärare till den tjänst som Olle planerat och förberett sig inför. Olle skulle i stället undervisa på Berts avdelning, men fick inte ändra på någonting där. Bert blev därmed tvungen att lämna nycklar till hela avdelningen nu, däremot inget egentligt överlämnande inför skolstarten. Där stod nu

Olle inför alla elever utan att ha kunnat planera det minsta.

Bert fortsätter även som vikarie att vara otrevlig mot Olle. Inför såväl eleverna som en kollega, så kritiseras Olles arbete av Bert. På ett senare fackmöte säger den kollegan att det var ett fult påhopp på läraren inför sin klass. Under detta Berts ”provår”, fick Olle förstå att Bert menade allvar med sina hot om att ”köra över” Olle, stoppa honom överallt.

Olle orkade inte längre nu, sökte tjänstledigt för att söka till något annat ställe. Han var hotad och rädd. Det var mycket jobbigt för hela Olles familj. Han ville ju hela tiden tjänstgöra på hemortens gymnasieskola. Ville ju även senare kunna komma igen, men så länge Bert var studierektor så ansåg han det otänkbart.

Så långt Olles egen berättelse.

★ ★ ★

Jag är själv fortfarande sjukskriven julen 1992. Nya, uppslitande samtal skulle äventyra min hälsa, så jag har skjutit upp eventuella samtal med skolledningen. Rektor Elis, har erbjudit sådana samtal. Ej heller lämpligt att föregripa de förhandlingar facket avser att begära.

Enligt Elis, har Bert ej velat kännas vid att han gjort dessa uttalanden. Han står fortfarande fast vid sina hotelser. Efter snart två år, kan man tycka att han haft gott om tid att ta tillbaka och ändra attityd och beteende.

Hade vilja till förändring funnits, då hade de allvarligaste följderna förhindrats och missnöjesyttringar uteblivit under hans tid som vikarie på tjänsten. Jag hade ju talat uppriktigt med honom vid något tillfälle, sagt att han ibland uppträtt som en buse. Jag har inte konkurrerat med honom om någon som helst tjänst och har inga personliga skäl att vara ojust mot honom.

Även om man i det här läget framtvingar en ursäkt och utkräver ett löfte om bättring, så törs jag följaktligen inte lita

på det. Ser han mig som en motståndare som han vill stoppa och eventuellt bli av med, då fruktar även jag för hans våldsamheter. Vore det bara min fackliga roll han angripit, då borde det väl ha räckt med att jag avgått och därmed oskadliggjorts.

Konkurrerat har däremot Kåre som sedan dess blev rikligt och våldsamt uppvaktad av Bert.

Efter att Valter hört om Berts framfart mot Kåre, har han ringt och förfrågat sig. Det ledde till att även Kåre vid denna tidpunkt skrev ned en redogörelse.

Redogörelsen återger det för sammanhangen mest relevanta, utan omskrivningar avseende innebörd.

Kåres redogörelse

För en utvärdering av Berts handlande, skriver Kåre ned vad som hänt mellan honom och Bert.

Jag (Kåre) är nu inte längre med i samma fackförbund. Övergick för en tid sedan till annat förbund, enbart på grund av lokala ombudet. Mitt före detta lokalombud Runar agerar enligt mitt förmenande mycket okunnigt och inte för medlemmarna utan för arbetsgivaren. I hans fall kan jag rekommendera utbildning eller det förmodligen enklaste, byte av ombud.

Nedan skall jag nu punkta händelser som rör Bert:

– När Gymnasieskolan sökte ny studierektor efter Jack, var jag en av de sökande (sökte på uppmaning från studierektorer på skolan, samt från kollegor). Vid kontakt med Länsskolnämnden fick jag veta att min meritsammanställning aldrig skickades med de handlingar som lämnades till nämnden för slutlig bedömning. Jag tog då kontakter med både mitt lokalombud samt skolstyrelsen. Svaret från skolstyrelsen blev: ”beklagligt misstag”.

– Våren innan Bert blev studierektor visade han klart att han var motståndare till försökslinjen på skolan. Citatet talar väl för sig självt: ”Här ska det inte bli några fler djävla elutbildningar”.

– Samma sommar som ansökningstiden gick ut, fick jag otaliga samtal från kollegor på skolan som kände stor rädsla för att Bert kunde tänkas bli studierektor. Därför tog jag kontakt med skolstyrelsens ordförande Sture, som då svarar: ”Jag kommer att ta fullt ansvar för Berts handlande.”

– Tidigare av Jack tillerkända uppbyggnads och utrustningsanslag uteblev nu. Bert och även rektorn Elis, sade att: ”det här får du tala med Jack om.” Jack hade då tjänst utanför skolan.

– Vid ett flertal tillfällen har Bert hotat med att ”ta hand om mig efter konstens alla regler”, om jag inte gör som han säger.

– Vid ett tillfälle kom han in i min lektionssal och bråkade om undervisningsmaterial som jag beställt, det hela slutade med att han trängde sig in på mig och skrek att om jag inte gjorde som han sade, så skulle han plocka ner mig. Detta vände jag mig till rektor med och fick till svar, ”du kan väl prata med honom”.

– Hur skall jag kunna prata med en person som hotar mig?

– Du måste prata med honom och lösa problemen.

– Jag måste erkänna att jag kände mig mer och mer trängd, bad därför att få ett möte med skolstyrelsens ordförande Sture, skoldirektören Aron, samt rektorn Elis. Detta möte resulterade i ett uttalande att: ”Kåre var nog en besvärlig person att ha och göra med”.

Mitt trängda läge blev än mer uppenbart, varpå att jag nästa gång Bert hotade mig och jag åter vände mig till Elis men kom att mötas av samma avsaknad av förståelse, överilade mig. Detta gick jag dagen därpå in och bad Elis om ursäkt för.

Vid sammanträden där Bert, jag själv samt många andra varit inblandade, har han kommit med den ena lögnen efter den andra. På sådant sätt hindrat mig att delta i redan ombesörjda yrkesstudier. ”Du skall inte på några djävla yrkesstudier, du ska nog få se att jag kan tvinga dig att vara med på skolans program”.

Bert har i flera omgångar bett mig att skriva listor över den utrustning utbildningen behöver. Därefter godtyckligt prioriterat på olyckligt sätt men sökt lägga ansvaret på mig.

På visst sammanträde får skolstyrelsens representanter klart för sig att där finns stora problem avseende utrustning och fortbildning på min linje. På sammanträdet säger Bert: ”Det är ju du själv som prioriterat i den här ordningen.”

– Då elevstrejken på gymnasieskolans försöksutbildning var ett faktum, kom eleverna till mig eftersom jag varit knuten till utbildningen innan jag blev ”obekväm” och avpolletterades från denna. De ville ha hjälp med vissa delar i läroplanen. Detta fick Bert reda på och kom snabbt in till mig för att med sin kroppshydda – sitt språk – hota mig för att ha någon kontakt över huvud taget med eleverna på nya linjen. ”Du har inte med de där eleverna att göra, håll dig djävligt långt borta”!

– Vid två skilda tillfällen har såväl Elis som Bert sagt till mig: ”Jag ser helst att du slutar på skolan”. Bert har också sagt till kollegor på skolan att: ”Den där Kåre skall inte bli gammal på den här skolan”.

– Det sista som hänt, är att Bert spridit illvilliga rykten om att jag skulle ha uppträtt berusad tillsammans med elever på studiebesök. På ett triumferande sätt har han delgivit vissa kollegor denna vision. Skulle ha glatt sig över att nu kunna använda sig av detta rykte, för att ha något att klämma åt den där Kåre med. Problemet är ju att detta inte har någon som helst grund. I alla sammanhang tar jag mitt ansvar som vuxen, som lärare och därmed mönster för all ungdom. Detta rykte har jag ännu ej tagit upp med Elis och Bert, men ämnar så göra så snart jag kommer tillbaks i tjänst efter min sjukskrivning.

– Som slutpunkt för denna skrivelse vill jag framföra att tillsättningen av Bert, ser nog många som ett misstag, men politisk prestige sätter ”P” för att rätta till misstaget.

Dessutom bävar jag om resultatet av de förestående förhandlingarna leder till att Bert avsätts som studierektor. Från och med den dagen är jag rädd för repressalier, med hänvisning till hans tidigare våldsamma aktiviteter.

Offentligt psykiskt våld

Inget gehör från ledningen

Ur dagboksanteckningarna kan jag utläsa att tiden kring årsskiftet 1992-93 var en tung tid.

Den 1 december gick Valter och Runar till förhandlingsinformation. Jag ringde under dagen upp en ledamot i skolstyrelsen. Hon säger att man ser det som ett växande problem i skolstyrelsen, men att ordföranden Sture inte vill ta upp ärendet med Berts mobbningsfasoner. Hon uttalar sig försiktigt men lovar att tala mer med Valter som hon är väl bekant med.

Mitt i detta inferno fyller jag 50 år, men har givetvis av sagt mig uppvaktnig. Helt pliktskyldigt bjuder jag dock en del av släkten och några nära vänner på middag. Då på ett mycket avlägset värdshus.

Den 4 december blir jag uppringd från skolan. Dels av Kåre som dagligen drabbas av Bert, men även av en av studierektorer na. Han tror att det är en "rockad" på gång, vad beträffar framtida skolledning. Att det borde kunna bli intressant för mig. "Du måste hålla i dig Johan, det löser sig". På kvällen träffar jag Valter och får del av den träff han och Runar bevistat inför förestående återgångsträff. Den gav inget.

Under veckan talar jag även med en annan studierektor. Inget synes ligga mig till last. Samtliga skolledare önskar att jag återgår. De ser ingen annan lösning.

Min tid uppfylls till stor del av att upprätta skrivelser och hålla telefonkontakter med än Försäkringskassan, Yrkesinspektionen, facket och Försäkringsnämnden. De allra flesta visar sig förstående, ringer upp och hjälper mig tillrätta i den svårhanterliga härva jag sliter i.

Företagsläkaren däremot avviker något i sin syn av hur det hela bör lösas. Han vill vara informerad om alla händelser. Talar om att formulera intygen så att det påskyndar min återgång. Dessa korta sjukskrivningstider stressar mig hårt.

Som sekreterare i Platonskolans Hem o Skola-förening, har jag uppdrag att utvärdera tekniklokalerna på skolan. Träffar därvarande lärare Malte. Han ställer endast diskreta frågor om situationen på Gymnasieskolan. Har inte hört de drabbades version, men väl andra saker säger han. Det verkar vara Berts och Helmers version han hört.

Den 12:e ringer skyddsombudet Gunnar, det är nu alldeles tyst på skolan, säger han. Åtminstone så till vida att ingen informerar honom, eller ens pratar med honom om ärendet.

Valter ringer och ber mig förbereda träffen på måndag. Han berättar vidare att en lärare vid en grannskola hört Bert utropa: ”Johan eller jag skall bort från skolan.”

Dra ett streck och gå vidare

Elis ringer och kallar till möte den 22:a, inför återgång i tjänst. Han frågar om jag kommer att ta med mig representanter för Försäkringskassan. Tycker det kan räcka med ett fackombud. Den 13:e träffar jag Valter och den regionale förhandlaren Tobias, samt Olle, i en träff inför en framtida förhandling. Ringer även lönekontoret över mina diverse arvoden. Efter Berts krånglande med mina timmar är det ännu oklart med lönen. På eftermiddagen har jag att träffa Alf på kommunhälsan för att informera inför mötet den 22:a.

Jag är tillsammans med den gamle förhandlaren och fackveteranen Valter, samt Olle, bjuden till kollegan Anders på advents- och jullovskaffè. Valter är ofärdig av sin värk, jag skjutsar honom hem och skottar snön från hans gårdsplan.

När jag nästa dag postar julpaketet till mor, träffar jag där skyddsombudet Gunnar som befarar att det inte blir mycket av vare sig träffen eller den förestående förhandlingen. Han tror att jag saknar stöd hos såväl Runar, som det tidigare platsombudet Ivar. De talar ofta förtroligt med Bert, Helmer och Elis numera. Undviker däremot att tala med skyddsombudet.

Den 21:a träffas Valter, Runar, Olle och jag på facklokalen. Första gången jag träffar Runar sedan min hemgång. Denna gång fick Valter be honom att komma. Platsombudet!

I morgon har Valter en träff med läns skolinspektören Benny, för att ge korrekt information.

Läkarintyget löper ut vid årsskiftet och jag ska gå i tjänst den 11 jan 1993. Dessförinnan skall vi ha denna träff där förutom skolledningen med skoldirektören Aron i spetsen, Bert, Runar, mitt ombud Valter, företagshälsan och Försäkringskassan är närvarande.

Träffen vars syfte – ur vår mening – är att tillrättalägga miljön för att möjliggöra återgången. Vår förhoppning är att skoldirektören Aron har en likartad ambition.

Vid detta möte två dagar innan julen 1992, hade jag ännu styrkan att stå på mig, kräva att få säga mitt. Jag började läsa upp min förkortade sammanfattning.

Medan jag redogjorde, uttryckte sig Aron med sitt kroppsspråk på ett ointresserat sätt. Genom att grimasera och demonstrativt rikta intresset ut genom fönstret, signalerar han på ett tydligt sätt sin inställning till – och värdering av – den version jag framlade för överläggningsgruppen.

– Det där ska vi inte tala mera om nu, sade han.

Jag tvingas att på ett mycket bestämt sätt hävda min rätt att redogöra för de händelser som jag ansåg ha vållat mig mina besvär och lett till min redan då långa sjukskrivning. Arons enträgna krav var att vi inte skulle tala om Bert och om det som varit, eller hur jag hade det. Vi skulle endast ”dra ett streck och gå vidare”.

Jag upplevde det som mycket kränkande, ett offentligt psykiskt våld. Kunde med svårighet delta i resten av mötet. På något obehagligt sätt upplevde jag fientlighet från omgivningen. Jag vet nu att fler uppfattade situationen som mycket otrevlig, obehaglig. Kassans tjänstemän fann hans uppträdande mycket ovärdigt.

Det kom att bli det mest uppseendeväckande och anmärkningsvärda av alla försök att tysta ned det hela.

Kanske blev det den yttersta bekräftelsen på arbetsgivarens vållande av arbetsskada.

Detta utgångsläge har jag alltjämt sedan dess försatts i, att inte ens få tala om det som orsakat skadan, än mindre få det utrett och åtgärdat. Få en upprättelse och ett erbjudande om en konstruktiv och varaktig lösning av det problem som arbetsgivaren skapat för mig.

En upprättelse måste till i någon form. En gottgörelse skulle återskapa tilltro och självkänsla.

En drabbad kan annars inte känna förståelse för och hysa förlåtande tankar om de vållande.

Försöksåtergången

Efter min långa sjukskrivningsperiod var avsikten att jag på försök, skulle återgå i min tjänst i januari 1993, så efter trettondagshelgen börjar jag åter undervisa igen. På eftermiddagen talar Bert om att jag nu får åka på del två av kursen han tidigare nekat. Min kandidat sade det redan på förmiddagen, han hade först lovats att åka i mitt ställe!

Jag gick i tjänst. Jag kunde direkt vid ankomsten till min avdelning konstatera att man under min frånvaro, flyttat in en av mig önskad gammal maskin till avdelningen. Ej adekvat i utbildningssammanhanget. Ingen av de tre närvarande lärarkollegorna sade sig veta vem som ombesörjt detta. Men de trodde att Bert skulle ha kunnat gjort det. De ser mycket besvärade ut. Ingen vet! Ingen vågar säga något.

Är de med i detta? Jag talade i dag uppriktigt med dem. De ställer upp på en lösning där den yngre kollegan flyttar tillbaka maskinen till sin avdelning, där den för övrigt nyttjas. Vi hjälptes alla åt att flytta över maskinen.

Nästa dag får jag åter ta del av den osunda atmosfären. Helmer sägs helt strunta i sin lärarkandidat, som nu oroar sig för sin praktikdel. Han säger sig ej få någon som helst handled-

ning, ”Helmer sätter sig i lärarkontoret med fötterna på skrivbordet”.

Vid skydds rond med elevrepresentanter och skyddsombudet Gunnar, anmärker Bert på sådana brister i utrustningen, som jag själv sedan länge begärt att få åtgärdade. Maskinbelysningar och elanslutningar. Han hade struntat i att beställa begärd skyddsåtgärd. Såg nu möjligheten att framställa mig som försumlig, ansvarslös.

Gunnar ringde mig under kvällen, han tyckte att det hade rätt en obehaglig stämning och; jag tror inte att du kommer att stoppa länge om du har det så här.

Visst och sant. Ändock var fientligheten maskerad vid detta tillfälle där skyddsombudet var med. Elevrepresentanternas närvaro struntade väl Bert i.

Som jag tidigare nämnde så har jag ej tagit upp alla dessa saker, orkade inte. De trodde mig ju inte. Det var som jag befann mig i ett törnesnår, rörde jag mig så stack det från alla håll. Då skulle jag berätta var gång, vad som hänt – vad som plågade mig – ange vilken tagg det var.

Men inte att det kom sig av Bert, det ville de inte höra. ”Nog om det nu”.

Jag är alltjämt i tjänst på skolan. Helmer, har nyligen vid samtal med mig låtsats söka förklaring till min utslagning i, att det skulle ha blivit jobbigare elever, eller att man med åren inte orkar med dem. Han talar nu till mig på ett nästan övertygande sätt om tänkbara orsaker. Undviker bara att nämna Bert. Det är enbart pinsamt. Helmer vet nämligen bättre än de flesta vilka umgängesformer som ägt rum på den arbetsplatsen.

I nuläget tror jag mig ej ha någon förståelse eller medkänsla att vänta från kollegor i den närmaste kretsen. Ivar har nu under lång tid hjälpt till att sprida Helmers hypoteser i

kollegiet. Nu passar det bra att umgås med den i Helmers tycke lismande fjanten Ivar.

Man söker med detta göra mig till problembärare. Det drar ljuset från förövaren Bert och underlättar att eventuellt avföra ärendet, eller mig, oss drabbade.

Det är nu så att de vill inte se vad som sker. Och det de ser vill de inte tala om. De vill inte, eller vågar inte bråka säger de. Några har själva direkt farit illa men vågar inte redogöra. Vid samtal med utredaren i den senare utredningen, har de förringat eller helt förtigit saken. Det förekom minsann inte många missnöjda i den rapporten. Var inte så tänkt.

Du ansvarar inte bara för vad du säger, *utan också för vad du låter bli att säga.*

Bert har ju till och med förmått dem att skriva på ett papper där det framgår att han som vikarie har deras fulla förtroende. Han gick själv med listan, från man till man. Vad skulle man göra säger de. Helt öppet gick han i tjänsten runt och talade för sin egen förträfflighet. För sig själv och mot mig, oss drabbade. Han lär även därvid ha yttrat att en av oss skall bort härifrån.

En dag kom Elis upp till min avdelning för att höra hur det går. Vad tjänar det till att berätta? De kräver ju bevisning. Jag är ju inte trovärdig längre.

– Du skulle inte ha tagit upp Olles problem, som rörde Bert. Det var inte bra, sade han (rektorsord!).

Under kvällen insjuknar jag i influensa. Anmäler till en kollega, vill inte ens tala med Bert.

Dagen efter ringer Bert upp mig 8.45, vill ha ett möte där jag delger honom allt jag anser mig ha att anföra mot honom. Vill bemöta alla punkter och sedan ett handslag, sade han. Jag ligger nu utslagen med feberfrossa.

Något klarare i huvudet talar jag nästa dag med Valter i telefon om vad jag bör kräva av Bert, i stället för det handslag han skulle vilja nöja sig med. Ett skriftligt erkännande måste ju till. Han delar uppfattning. Jag ringer Elis, som visar sig positiv till ett medgivande från Bert.

– Om något har ägt rum, då skall han erkänna det. Skriv ned något du kan gå med på. Tala med Alf, sade han. Elis är nog innerst inne välmenande.

Efter en vecka tjänstgör jag igen. Bert får de punkter han begärt och läser igenom dem.

Två dagar senare träffas vi på kommunhälsan, Bert Alf och jag. Ihärdiga undanmanövrer, inget erkännande, inget tal om handslag längre.

Vid detta enda samtal mellan Bert och mig under ledning av personalkonsulenten Alf, erkänner han sitt olämpliga uppträdande, men han avgränsar det avsevärt. Han säger:

– Det var endast som facklig representant jag avsåg att stoppa dig, och det lyckades jag ju med, eller hur?

Erkände att han angrep mig i min fackliga roll, där jag värnade Olle. Nekade till allt annat.

– Ja, svarade jag, jag har ju lämnat alla mina uppdrag nu.

Nästa vecka hämtar jag Alfs minnesanteckningar på kommunhälsan. De säger inget.

I de kryptiska minnesanteckningar han förde vid samtalet, framgick inga noteringsvärda uttalanden från Bert. Alf vägrade för övrigt att skriva under sina egna minnesanteckningar. Tyckte att jag borde nöja mig med dem ändå.

Jag åker till Valter med kopior.

– Ring Försäkringskassan m.fl. nu. Aktivera! är hans svar.

Fick i dag även höra att yrkesrådets sekreterare förtalat mig. Bert skall ha förmått honom att hålla inne med ett protokoll, och dessutom förmått honom att säga ofördelaktiga saker. Osannolikt!

Nästa dag följer jag klassen på språklektionen. Vikarierande språklärare nu sedan Anders manövrerats bort. Bara inte hon också drabbas nu då.

På kvällen bjuder Valter in Anders, Olle och mig till samtal i facklokalen. Vi framför våra klagomål över fackets agerande. Valter är förstående, inte övriga lokala representanter säger han. I slutet av januari avser jag att ta juridisk rådgivning, om inget hänt innan. Valter tillskriver bland andra Benny vid Länskolnämnden, med information.

I slutet av månaden talar Helmers kandidat om vad som hänt honom. Är klar över att han inte kan fortsätta sin praktik här på skolan. Vill tala med lärarfacket. Han förstår att jag inte kan agera för honom nu, frågar efter ordföranden. Han sänder rapporten till honom.

Metodikläraren från lärarhögskolan skall nu åka upp hit och ordna annan praktikskola för kandidaten. Helmer och Bert har förstört allt säger han. Jag fick del av hela skrivelsen. Mycket oprofessionellt, ovärdigt handledarskap. Bäst om han får flytta.

Helmer finns alltjämt med i bakgrunden. Han styr och ställer så att andra kommer på kollisionskurs, eller råkar få problem. Medlen utgörs ofta av just skolans utrustning.

Jag kommer att tänka tillbaks på andra osunda manövrer från honom. När han vid min anställning återgick till sin svetsavdelning, styrde han även bort resurserna från maskinavdelningen.

Han beställde för den utbildningens pengar, tung maskinutrustning till Berts avdelning! Inför mig försvarade han detta handlande med att:

– Den utrustningen skulle du inte kunnat använda i din undervisning.

– Det blev en felleverans, nu vägrar de att ta tillbaks den, svarade han. Fakturakopior tydde på mycket exakt specifikation av beställd utrustning.

Vid ett tillfälle långt senare, hade en specialmaskin, som Olles elever nyttjade på Helmers avdelning, flyttats en kväll sedan vi lämnat skolan. Olle återfann den nästa dag, fastsvetsad i ett massivt stålfundament på Berts avdelning.

Elsladen bortklippt för att ytterligare hindra användandet. Även denna maskin inköpt för vår avdelnings utrustningskapital.

Dåvarande studierektor Jack skrattade när Helmer visade var den satt fastsvetsad.

★ ★ ★

Det mesta är sig likt även efter en månad. Intriger, tisseltassel och mestadels sura miner.

Jag har ej uttalat några nya krav. Ej heller ställt några ytterligare villkor för att återgå i arbetet. Till rektor Elis, har jag angivit varför jag lämnade skolan och sjukskrev mig.

Jag ansåg mig hotad, stängd och därmed försatt i en roll där jag kände mig otrygg och kom att sakna entusiasm och arbetsglädje. Jag gick med ständig värk i magen och märkte själv att humöret avtog.

Under denna senare tid vid skolan tyckte jag mig genomgå en förändring där jag blev bister och lite kort i min framtoning. Jag har även blivit osäker på mig själv när jag förstått att arbetsgivaren på flera nivåer ej tagit mig på allvar.

Jag har funnit mig bemött som mindre trovärdig och fått höra besynnerliga motiveringar till att man överhuvudtaget, ej lyssnat på signaler samt att man fortfarande har svårt att se det man kanske inte vill se. Jag har t.ex. fått höra att ”det är inte alla som har något att klaga på”, samt att ”det är rätt många som är nöjda med sin situation”.

Även jag har någon gång sett Berts andra roll där han framstått som välvillig. Dock är dessa glimtar få. Kanske är det samma person, men olika personligheter vi stött på.

Likt tidigare fortskrider vårterminen. Fler kollegor gör försök att påverka Elis, men han synes ej kunna göra något åt Berts framfart. Elis hävdar att de pratat med honom. Valter har kontakter med regionombudsmannen Tobias och har äntligen fått tala med en facklig jurist, Ossian. Det lovar dock inte mycket.

Tobias vill helst inte att juristen kopplas in officiellt. Han söker hela tiden tona ned det problem vi framställer och förhalar det hela.

Det svider och värker i min mage, humöret blir därefter. Det är olyckligt för undervisningen, men jag kan ju inte förklara för eleverna. Hela efterjulsvintern har jag var morgon gruvat mig för att gå till skolan, att möta Bert och hans fientliga attityd. Jag borde ju ha sjukskrivit mig igen, när nu ingen förbättring skett på arbetsplatsen.

Det märks på några elever att de uppfattar mig lättirriterad, för krävande, känner inte riktigt igen mitt sätt. Inte längre den tålmodige och glade läraren Johan. Jag vet att vissa pojkar ur Helmers klass även uppmuntrats till att vara missnöjda med mig. Uppmuntrats att tala med skolsköterskan om hur Johan har blivit.

Jag har avsett att förklara mig för henne men förstått att Helmer redan uppvaktat henne med sin version.

De mognare flickorna i min klass har länge sett och förstått Helmers och Berts agerande mot mig. De är ledsna för min skull.

Under påsklovet ringer Olle mig och beskriver sin och familjens situation. Hela familjen är lidande av det som drabbat Olle, den situation Bert försatt honom i.

Jag kan inget göra för honom nu. Han valde ju att dra sig ur innan hans ärende blev utrett och uppklarat.

Det är inte helt lätt att hjälpa Olle. När någon går in med engagemang så växer Olles förväntningar, men själv släpper han taget för att slutligen backa ur helt.

Skolledningen hävdar också att han mera påtalade andra obekvämligheter när han begärde tjänstledigt. Angivit sitt dåliga schema som en orsak, inte Bert. Enligt den skolledaren hade Olle inte anfört allvarliga beskyllningar mot Bert.

Nu finns ju Olle inte längre på vår arbetsplats, men behöver prata och söka förklara sig.

Under lovet har jag haft tid att tänka över min situation och insett att även min familj kan krisa och dra på oss ohälsa. Efter Olles samtal ringer jag upp Elis i hans bostad och sjukanmäler mig. Gör helt klart att jag nu avvaktar utredning, förhandling och eventuell åtgärd innan jag på nytt utsätter mig för det som bedrivs här på Gymnasieskolan.

Träffen med Allan

En träff mellan Allan, företagshälsan, Tobias och mig, var planerad till slutet av september. Det var Tobias som valt denna sammansättning, i samråd med hälsan. Däremot utelämnades Försäkringskassan, som nu godkänt yrkesskadan och därmed hade att delta i alla former av tänkbara åtgärder för att värna den drabbade. Jag begärde därmed att kassan skulle kallas.

Då ringer Allan och säger att träffen inställts. Han vill att jag kommer in hos honom och vi samspråkar lite mer informellt. Han vill tala om relationerna till Bert och andra. Vad jag tänkt mig? Vad jag skulle kunna önska mig? Annan tjänst, utbildning, skulle pengar kunna göra något här?

– Vad är du ute efter, frågar han. När du talar om upprättelse, vad avser du då?

– Jag kräver att ni tar konsekvenserna av tjänstemannens handlande. Det är *en del* av rättfärdigande. En andra del är att man talar om det inträffade som vad det faktiskt är. Jag skall inte beläggas med rykten om att själv ha varit vållande till den skada som andra vållat mig. Tala klarspråk och benämna saker vid deras rätta namn. Jag har blivit psykiskt misshandlad av Bert. En tredje del är att man på arbetsplatsen företar sådana förändringar att vi alla kan känna oss trygga, värnade

från övergrepp och ytterligare skada. Om du med pengar avser en ekonomisk gottgörelse, så är vi inte där ännu.

Söker förklaringar bakåt i tiden

Efter det samtal som följde på denna, nya skolchefen Allans inbjudan – som ett slags i stället för, den överläggning som aviserats samma dag i september 1993, men av otydliga skäl uteblivit, har jag tagit fasta på några av hans direkta frågor:

– Kan det vara bara det här med ditt fackliga agerande som utlöst det hela?

Mina tankar rör sig genast i dessa banor. Kan det även vara andra orsaker? Andra personer?

Dessa frågor har funnits med redan tidigt men jag har ej fördjupat mig i dem. Dels har Berts tydlighet i hotet och hans iver att nå denna maktposition, fått mig att se honom och hans agerande som det enda hotet mot mig och min hälsa. Dels har jag i min stressade situation ej hunnit fundera över huruvida andra händelser varit menade som skadliga. Samtidigt säger mitt förnuft att jag med dessa analyser sysslar med onödiga ting.

Jag förleds hela tiden att söka se mitt problem i annat än det som för mig är uppenbart.

Arbetsgivaren hade tagit ställning för den vikarierande studierektorn.

Frågorna som följde handlade direkt om hur jag tänkt mig fortsättningen. Om jag vill fortsätta som lärare, och om jag då fortfarande vill vara kvar på samma skola?

Jag känner Allan som rättrådig och välvillig. Det är i och för sig förståeligt om han som nära medarbetare till sin företrädare Aron, till en början följer den väg han blivit ledd på.

Däremot hävdar jag fortfarande mycket bestämt att detta är helt fel ände att börja i. Vikarien Bert är fortfarande en vikarie och en omvitnat olämplig sådan. I vart fall i vissa, men mycket betydande sammanhang.

Han skulle normalt sett ej satts i denna position, och definitivt ej efter att även som vikarierande studierektor ha förgått sig vid ett flertal tillfällen.

Söker andra svar på skolchefens fråga. Kan där finnas andra saker? Andra personer? Något annat runt min person? Jag har ju i vissa sammanhang varit en stridbar person och kämpat för vissa åsikter, inte minst för mina elever, men inte har jag varit otrevlig mot någon.

Trots all tydlighet i personens sätt att skada mig, trots att detta varit mer än nog, så söker jag även andra orsaker. Jag är därmed inte låst i min uppfattning. Jag är inte låst vid något preciserat krav på lösning heller. Dock är jag ej beredd att avfärdas och avföras som problembärare, när jag fått belägg hos så många andra att så ingalunda är fallet.

Jag hamnade i ett system med stora brister, men jag anpassade mig aldrig i detta. Tack och lov, trots allt.

Träff med fackets jurist

”Sök därifrån”

Efter mina ihärdiga krav på att få träffa fackets jurist, så ordnar Tobias i oktober en träff. Det blir då med Ossian, en äldre man med låg ambition. Går strax i pension säger Tobias, som valt just honom. Jag hade annars önskat att man konsulterat någon av TCO:s jurister, med erfarenhet från den senare tidens mobbningsproblematik. Tobias önskar att vi träffas informellt på en helt neutral plats. Föreslår ett hotell i en helt annan stad. Då får Ossian även tillfälle att komma ut lite, säger han.

Tillsammans med skyddsombudet Gunnar och Regionombudsmannen Tobias, träffar jag i oktober 1993, Ossian lärarfackets jurist.

Några formella anteckningar skulle inte skrivas vid träffen. Det var ju bara ett öppet samtal.

Jag kommer här att utifrån mina egna minnesanteckningar, återge delar av vårt långa samtal i dialogform för att ge dig som läsare känslan av att sitta med.

Jag har inför de övriga först läst upp ett koncept med mina frågeställningar.

Ossian tycker genast att jag kunnat stoppa det här genom att återgå i tjänst. Lösningen att Bert skall bort är orealistisk. Det kan inte facket ställa upp på, säger han.

Han vill höra om Gunnar kan verifiera att Bert kan säga sådant, som att hota med att stoppa och knäcka en person?

– Ja säkert. Jag känner till Bert och jag tror på Johan och Olle. Många andra tycker det här är för jäkligt, men ingen bryr sig. Vid skyddsrund såg jag detta uppträdande, ringde senare Johan och sa att: ”Du måste därifrån. Det går inte att föra samtal. Du blir förloraren”.

– Var du Johan facklig förtroendeman vid MBL-informationen?

– Ja, som vice ordf. med förhandlingsrätt, så kallade ordf. mig att biträda.

– Du skulle ha tigit med detta.

Han läser Olles redogörelse:

– Det står ju här, det där med plåtverkstaden, nycklar och sådant. Bert är naturligtvis en hårding, det är tydligt. Man har rätt att vara olika. Du är naturligtvis oerhört känslig, det förstår jag ju.

– Jag har blivit beskylld för det numera.

– Men det här är speciellt, säger Gunnar, ingen normal samtalsform och så. Dom är rädda för den här karlen, det är helt klart. Sedan finns det tre-fyra som skolledningen lyssnar på.

– Har rektor inte gjort något? Fastän skoldirektören har sagt att det är hans ansvar. Arbetsgivaren måste kunna skilja folk åt när de har samarbetsproblem. Men vem har mest skuld i det här, det går aldrig att utreda...

Du vill inte acceptera att vi begär flyttning av dig, så att du kommer ifrån det där? Det här kan säkert lösas om man förflyttar dig.

– Jag kan ju inte själv begära förflyttning när det är arbetsgivaren som förgått sig.

– Vore inte det en lösning då?

– Nej det vore en dålig lösning. Nu sitter ni fackrepresentanter och frågar mig om jag inte borde fundera på att sluta självmant! Jag är snarare här för att rådfråga dig.

Det kommer inte an på den drabbade att lösa problemen när arbetsgivaren medvetet förgått sig. Vållat arbetsskada.

– Ni begär ju mycket också. Det här erkännandet från Bert, det är ju mycket sagt.

– Tycker du? säger Gunnar.

– Men sedan blev det ju ingen reaktion på det. Först krävde arbetsgivaren att det skulle till ett erkännande, sedan gör de inget när det kommer.

– Du har nyss hört att skyddsombudet stoppat mig. Skulle jag då begära mig bort?

– Dom skulle ju aldrig med tvång kunna omplacera dig. Du har ju inga anmärkningar.

– På vilket sätt kan då facket hjälpa till i det här ärendet? Tänker facket hjälpa till?

Här behöver inte skuld utredas. Skuld är redan belagd och skriftligt erkänd av Bert.

– Nej det finns ingen juridisk grund att utreda vem som bär skuld här. Svaret är nej!

Men vi kan konstatera att det är för djävligt att det ska vara på det här sättet på en arbetsplats...

– Om vi nu ändrar samtalet så att vi i stället talar om vad man *kan* göra. Vi har hela tiden talat om vad man inte kan göra, vad som inte är framkomligt och så vidare, i snart två timmar. Om vilka rättigheter och möjligheter vi *inte* har. Kan vi nu tala om vad vi kan göra, annat än att jag går till arbetsgivaren och ber om en lösning där jag förflyttas. Om ni börjar förstå att jag inte tänker föregripa arbetsgivarens ansvar, så spar vi tid. Jag tänker inte ändra mig därvidlag, fastän ni menar det.

Ossian: Vad tänker du Tobias göra åt den här saken?

– Jag har ytterligt svårt att göra något, om jag inte får uppdraget av Johan att begära något annat, annan tjänst.

Som jag nu talar om mitt problem, så är det ju bara en del-lösning. Om man blir av med mig så är ju problemet kvar ändå. För Olle, Kåre, och för alla andra som inte ens vågar tala.

– Vågar, de har väl inget att frukta?

– Jo det har de verkligen.

– Gunnar: Ja! Det är överkligt tycker jag.

– Kan du inte försöka se bort ifrån det där nu då. Om jag nu har befriat dig från det här. För det tror jag att jag har gjort, att de formella vägarna är stängda va?

– Ånej, det är jag inte befriad från, det är din syn på det. Andra säger att så är det ingalunda; ”Här krävs experter som

jobbat med just den här typen av fall. Lokala förhandlare har inget att göra här, de kan förstöra allt. Är de bara medvetna om detta så släpper de ärendena direkt”. Här har de inte lyft ärendet fastän jag begärt det!

– Vi har så många profeter på det här området, man ska inte överskatta dem. Det finns ingen återvändo. Sök därifrån för din egen frid, säger en av dem.

– Även för dem som gör så, slutar det oftast inte lyckligt. Tragedier längre fram. Jag har följt Olles utveckling, den är inte lysande. De mår alla illa i familjen.

– Vi kan inte lösa upp den där juridiska knuten. Ingen kan göra det. Du kan gå till vem som helst. Det leder inte till någonting, det försvårar problemet. Det är många vettiga människor som hamnar i det här.

Gunnar: Kåre har blivit helt passiv, bryr sig inte i någonting, det får bara rulla. Hela skolarbetet. Det får gå bara, han engagerar sig inte.

– Sedan är det så att vi skjuter det här problemet till arbetsgivaren.

– Ja visst! Vem annars?

– Man måste ju tänka på att arbetsgivaren har ingen lätt uppgift när människor sliter håret av varandra.

– Det är ju arbetsgivaren som sliter, studierektorn. Ingen av dem har stört honom. Ingen!

Men bakgrunden till det, säger Tobias, tror jag bottnar i en svag arbetsledning. Som tidigt inte förstod signalerna. Hade inte kunskap eller erfarenhet att lösa de knutar som fanns. Men i dag är det näst intill omöjligt.

Ossian avbryter med:

– Här sitter man med två personer som kommit i konflikt med varandra. Du Johan vill att han skriver på saker.

– Den som påverkade mig mest, var rektorn Elis. Gång efter annan sade han att, ”om Bert bara vore benägen att erkänna något”. Att facket måste vara de som borde göra något i den vägen. Han ville då driva det framåt och höll sig vid det

här, att hade det förelegat ett erkännande, då hade facket omedelbart att kräva påföljd mot Bert, trodde han.

”Då kommer facket att kräva åtgärd, och det vidtar arbetsgivaren, när kravet kommer”.

– Det var det de inte gjorde, det finns ett brev från lokalavdelningen som kräver utannonsering av tjänsten, säger Tobias.

– Inte avgång? frågar Ossian.

– Inte avgång, inte ens omplacering, inflikar jag. Man krävde ingenting utom att tjänsten skulle utannonseras. Det säger ju skolchefen fortfarande, att facket har inga sådana krav.

– Men det är ju det som Ossian och jag sagt, vi har ju makalöst svårt att resa sådana krav.

– Nej ni kräver inte av arbetsgivaren. Men ni begär att jag skall förflytta mig.

– Ja, för ditt eget bästa sa Ossian. Vore det inte bra att komma ifrån skiten alltså?

– ”Skiten” kommer jag ifrån, men jag hoppas du förstår att jag kommer då aldrig ifrån vetskapen att ha svikit mig själv, för vem och vilka? Det här är ju inget jag sitter och diskuterar bara som ett fall vilket som helst, det gäller mig och min framtid. Nu är det ju faktiskt så att det här föreligger, varför då denna hållning från er? Arbetsgivaren har ju sagt att: ”Vi har inte uppfattat det som att du har fackets stöd.” Det sa man redan tidigt, upprepade gånger.

– Det är väl också en tolkningsfråga, tycker Tobias. Gradskillnad, om man på Gymnasieskolan har kollektivt stöd. Nån djävla omröstning på sånt här går inte att ordna. Men det kan väl inte råda tvivel om att vi som handläggande tjänstemän på kansliet, så långt det är möjligt, stödjer dig?

– Det har nog inte varit tillräckligt hittills.

– Om du säger att du inte fått fackets stöd, då är det en kritik som måste ifrågasättas. Är den befogad eller inte?

– I första hand relaterar jag till arbetsgivaren som uppfattat att jag inte haft fackets stöd. Sedan ser jag på hur det redan från början hanterades lokalt, man brydde sig inte.

Man snarare hjälpte arbetsgivaren att tysta ned ärendet. Inte utreda det ens, eller skapa någon försoning, som Ossian talade om, mellan Olle och Bert.

Jag har ju gått sjukskriven i avvaktan på att ärendet skulle lyftas till en nivå som kunde förväntas klara av det. Känner du Tobias att du är otillräcklig, då har du att remittera ärendet vidare, så att vi inte bara sitter här och känner oss hjälplösa.

– Jag känner mig icke otillräcklig, under förutsättning att jag har någon form av yrkande, målbeskrivning eller viljeyttring. Men så länge man inte har det, under de förutsättningarna känner jag mig otillräcklig. Trycker du på knappen och man får börja jaga, då har jag nog en del att ge. Men till dess känner jag mig handlingsförlamad.

– Får jag då säga något som jag tycker är mycket väsentligt. Att det här är en tolkningsfråga för din del då, huruvida jag tycker någonting. För faktum är att de som får insyn i det här ärendet, säger att så här mycket materiel brukar inte finnas i de fall man vanligtvis handskas med. Jag har tydligt och klart uttryckt vad jag vill. MEN! Nu kommer det viktiga... Jag uttrycker inte just det du vill att jag skall säga. Jag säger inte just det här förlösande; att jag begär att få bli omflyttad. Det är därför du inte kan agera. Jag har uttryckt mig mycket tydligt, om sedan facket inte kan tolka min vilja och andemening i det här, då är det någon brist hos facket. Är jag nog tydlig nu? Nu kritiserar jag!

Ossian: ”Då fattar jag inte alls vad du vill ha hjälp med? Efter det här sista förstår jag ingenting?”

– Men det Johan, det lovar jag dig att både jag och Ossian har uppfattat. Men det fattas nämligen hur? Idén, visionen av, hur uppnå detta mål? Jag har försökt säga att det finns ingen tanke hos arbetsgivaren att avbryta Berts anställning, eller flytta på honom. Då har du sagt att det vet vi inte. Men min bedömning är att han är där han är.

– Där är din bedömning mer långtgående än nuvarande skolchefens. Allan bekräftade för mig att, dit har vi inte kommit än. Helt enkelt för att facket har aldrig krävt det.

Ossian: ”Det kan du vara övertygad om, att de skulle sätta sig på tvären. Varför skulle man omplacera honom? Inte mot hans vilja. Med hans vilja?”

– Det kan mycket väl bli med hans vilja. Om alla uppvaktar honom lika ivrigt som man uppvaktar mig från olika håll, med övertalningsförsök, då kanske det går bra. Man vet samtidigt att då har man löst problemen för minst tre lärare i en mycket besvärlig situation.

– Har du fått några som helst erbjudanden?

– Nej. Varken informellt eller formellt. Ni får nu inte uppfatta mig som ovillig till en lösning, jag vill bara komma ur det här på rätt sätt. Jag skall inte behöva visas ut bakvägen, på bekvämaste sätt för arbetsgivaren, som burit sig så svinaktigt åt.

Ossian: ”Du lever ju med det här problemet, det förstår jag och då bör man medverka till att du kommer ifrån det. Ju snabbare desto bättre.”

– Det är inte betydelselöst *h u r* jag kommer ifrån det. Det är just detta. Jag tycker att allt på ett besynnerligt sätt, följer arbetsgivarens version, och *d e r a s* förslag på hur jag ska ta mig ur. Jag vet ju att förre skoldirektören dikterat den här lösningen hela tiden. Känner igen det från olika håll. Propåerna är att man ska inte riktigt tro på det här, utan ge sken av att det är på något annat vis.

I går talade jag med en kvinnlig tjänsteman på skolan. Hon borde normalt vara bra bekant med mobbningen mot oss. Jag får i stället höra att hon är av uppfattningen att jag är sjuk. Vet inte något som helst om att det har med Bert och relationen på arbetsplatsen att göra.

Hon blev helt chockerad. Vi är inte fler på skolan än att alla borde känna till vad som egentligen ägt rum.

– Är det någon ”lönekines” där, eller vad är det?

– Nej det är en kvinnlig personal i kansliet. Där går snacket. Hon har hört vad som talas bland skolledarna.

– Ja, men visst är du sjuk, du är ju sjukskriven!

– Ja, jag är sjukskriven med sjukdomsliknande symptom. ”Vore det en sjukdom då hade den ett namn”, säger läkaren. ”Du skall inte tro att du är sjuk, du har blivit mycket illa behandlad och då reagerar man normalt på detta sätt. Du har skadats på ett allvarligt sätt av det här”.

Här orkade jag inte vara skärpt längre. När även Ossian var inne på att beslå mig med att vara sjuk. Det tog det! Jag slutade att anteckna, orkade inte uppfatta allt som sades. Hade även svårt att få något sagt. Ossian föll mig och Gunnar i talet, trasade sönder och ledde bort från mitt koncept och de för mig viktiga frågorna.

Med iver sökte han leda in på att jag skulle ”tala om vad jag ville”... (vad de ville).

Tobias tuggade om detta att han inget kunde göra, när han inte fick ringa Allan och tala om ”min” önskade förflyttning.

Deras direkta uppmaning var: ”Om du trots allt skulle få någon form av erbjudande. Gå till Allan och ta emot deras erbjudande. MEN! Lova oss att du inte nämner Bert på något sätt, då kan det bara förstöra för oss. Det måste du lova oss!”

Jag upplevde total hopplöshet, utmattning. Fem timmar i en stol på ett hotellrum. Utan rast, utan lunch, inte ens en kopp kaffe.

Jag liknar umgängesformen vid någon form av redogörelse inför en pressande myndighet, såsom jag kan föreställa mig att en brottsling skulle uppleva det. Jag hade en vision av att vara hos illvilliga medmänniskor. Kanske var det en form av falskhet jag förnam.

Kan det ha varit så att Tobias redan hade vikit sig inför arbetsgivaren. Ett djävulskt spel var det likväl.

Jag ser ändå inget fel på facklig verksamhet i sig. Det bemötande vi fått här är personligt betingat. De har säkert högt värderade skäl innan de vänder sig bort från, och söker manipulera en drabbad förtroendeman.

Deras avskedsord var: ”Och skriv inget mer till Länsskolnämnden, lova detta!”

★ ★ ★

Plågsamt medveten om konsekvenserna av min arbetsskada, har jag stundtals förväntat mig ett generöst erbjudande från arbetsgivaren. I nästa stund har jag återkommit till den verklighet där de uppenbarligen beslutat sig för att bli av med mig utan att det kostar dem något, vare sig ekonomiskt eller prestigemässigt.

Jag är inte klar över om de i systemet medvetet förtrycker mig, eller om det är på grund av okunnighet. Mig drabbar det nästan lika illa vilketdera.

Detta med ofullständiga minnesanteckningar, i stället för protokoll. De får ej spegla vad som egentligen sagts. Eller som i vissa fall, uteblivna protokoll. Till och med efter upprepade påminnelser, har för mig viktiga protokoll undanhållits mig. Sekreteraren uppgav sig tolka min önskan som ”dold smutskastning”. Han återsände brevet med min begäran. Jag har ännu ej fått protokollen.

Fler med mig har förundrats över att Yrkesinspektionen ej reagerat på de signaler som har nått fram under senare år. En rent mekanisk anordning skulle ej tillåtas att fortlöpande kunna skada människor. Nu har jag förstått att Inspektionen har personal- och resursproblem själva. De fysiska skadorna är ju för alla mer påtagliga och blir kanske därmed lättare föremål för utredning och åtgärd.

Arbetsplatsen som sådan, är ej betjänt av att man förklarar allt som försiggått med enstaka avarter av beteenden, som man i fortsättningen hoppas kunna bortse ifrån. Man riskerar nu i stället att grundlägga ett system där despoter kan härja fritt, utan att ens dra på sig en skriftlig anmärkning, än mindre omplaceras.

Nej tvärtemot så premierar man dessa kvaliteter genom att medge ett avancemang till studierektor.

Offren däremot, de kan hjälpa sig själva, varandra, eller gå under i detta skådespeleri. Ett rollspel med substanslösa samtal och uttalade förhoppningar om att det blir bättre nu, vi har talat med honom. Detta har jag fått höra i nästan två år nu. Arbetsplatsen mår inte bra av att man tystar ner vad som sker, eller gör sig av med symptomen (offren), på ett eller annat sätt.

Konsekvensen blir ofta tragedier för offren. Det blir oftast inte hedrande för arbetsgivaren heller, att vinna över ett eller flera mobbningsoffer.

Kan angreppen ha andra orsaker?

Förstärkning i skolledningen

Det är nu mer än två år sedan de första tunga sakerna började drabba mig. Som lärare är man långtifrån isolerad från övriga samhället. Man är faktiskt rätt uppmärksammasad och föremål för tyckanden och låtanden. Jag har heller inte varit den som låtit isolera mig. Ungdomsfrågor har engagerat mig i flera former under många år. Därmed är man till en del offentlig och känd i den lilla staden. Som en konsekvens av att jag som lärare fått någon form av stämpel, så har ju hela min person stämplats och ifrågasatts.

Jag känner mig kränkt, fråntagen ära och heder genom att man ihärdigt ifrågasätter trovärdigheten i det jag uppger. Jag undviker tidigare engagemang i såväl musikala som politiska sammanhang.

Jag är ett offer för psykiskt våld, ett så kallat ”mobbnings-offer” med långvariga men i form av bland annat förändringar av min personlighet.

När jag nu ser tillbaks på alla turer, alla försök att tysta mig, att söka förvränga och misstolka det inträffade, förringa och söka locka mig tillbaks till en oförändrad situation, så håller jag även skolledningen och främst dåvarande skoldirektören Aron, medansvarig till min yrkesskada.

Jag är väl medveten om att en enda person inte kan planera och genomföra en så omfattande störning och utslagning på en arbetsplats. Det är endast möjligt genom omgivningens direkta eller indirekta stöd.

Till och med passivitet och likgiltighet kan vara tillräckligt i vissa fall. Här finns dessutom uppgivna tolkningar av stöd för förövaren.

Endast ett fåtal händelser och uttalanden har jag nedtecknat. Endast dessa som jag kunnat ange i tid och rätt citera, har jag valt att ta upp. Om jag noterat och tagit upp alla stickande ord, undertoner och nedlåtande attityder, då skulle jag inte själv ha trott mig bli tagen på allvar.

Om den person, som jag på mycket goda grunder bedömt som olämplig, säger man att vi är inte beredda att flytta på honom. Vidare förlänger man hans vikariat med avsikten att på längre sikt ge honom en fast tjänst som studierektor. Allan är den som nu tagit på sig ansvaret. Den som uttalar de vederhäftiga besluten. Han är den nye skolchefen nu, efter Aron.

”Vi kommer att räkna med Bert nu, han kommer att utgöra en välbehövlig förstärkning i skolledningen”.

Utan att ens annonsera ut vikariatet, med möjlighet för lämplig sökande! Sådana är meriteringsgrunderna och sådan är rekryteringsgången vid denna arbetsplats.

Så ger man utslagningsmekanismerna fritt spelrum och ytterligare makt till den förtryckande.

Med uppgift om obehag från samme vikarie Bert, har ytterligare två lärare nödgats lämna arbetsplatsen med tjänstledighet. Den ene har tagit utlandstjänst och den andre tjänstgör i annan kommun.

Sölve är lärare på en annan avdelning, han upplever ett växande obehag från Bert. Sölve är känd för att vara en diplomatisk och smidig person, lätt att komma till tals med och lätt att umgås med. Han är erkänt kunnig, med uppdrag utanför skolan och tidigare även utomlands.

Under Jacks tid som studierektor hörde jag aldrig något missnöje från Sölve, men genast efter att Bert börjat vikariera så ville även Sölve förklara sig. Han saknade förståelse och stöd

från denna person, upplevde snarare oförståelse och mothåll. Den sedan länge väl fungerande utbildningen ville nu Bert förändra enligt sina egna idéer.

Han ville i stora drag ha större utnyttjandegrad och större inflytande över denna del av utbildningsgrenen. Den var belägen i ett närliggande annex och kunde bedrivas med inslag av kundbaserade övningsobjekt.

Sölve var en högst seriös lärare som satte elever och uttalade skolämnena i främsta rummet. Ganska snart fick även Sölve förstå att det skulle bli nyordning nu, ville han inte finna sig i det så fick han stå tillbaks för friskare krafter. På ett demonstrativt sätt kom Bert att uppmuntra yngre kollegor med förespegling om nya lokaler, dyra moderna utrustningar, utbildningsmöjligheter och en självständig arbetsform. Allt vad han undanhöll Sölve.

Bert drev sitt spel så långt att han vid ett tillfälle i ord och åthävor förgick sig mot Sölve i lektionssalen. När Bert i rasande humör lämnade salen så stjälppte han både stolar och bord. Sölve rönt ingen förståelse när han tog upp dessa händelser.

I den mindre gruppen i annexet hade redan en annan version vuxit sig stark. Sölve var på än det ena och än det andra sättet svår att samarbeta med, kom det nu helt plötsligt att heta.

Bert hade nu satt sig i respekt och knutit till sig samarbetsvilliga partners. Han kommer framledes att personligen nyttja denna utbildningsenhet på ett för honom vinnande sätt.

Fastän Helmer utgav sig för att vara god vän med Sölve, så förringade han Berts agerande mot honom. Satte ingen tillit till Sölves berättelser. Nu fann han andra saker att säga om Sölve. Att han ville göra sig märkvärdig, så hade han jämt varit.

Hade varit så krävande mot sin egen son så han inte orkade med livet längre. Därefter jagar nu Sölve runt och engagerar

sig i kyrkan och politiken, förklarade Helmer. Söker väl gottgöra det genom att engagera sig i andras ungar. Mest vill han nog synas själv, få prata och synas, trodde han.

Men det blir alltid givande samtal med honom, tillade Helmer. Jag brukar locka ut honom för långa och djuplodande samtal, sade han. Sitta vid elden och lösa världsfrågor. Helmer hade alltid visioner han ville dryfta. Hyste stort hopp till Albanien som framtida välfärdsstat. Ville framhålla den världsordningen. Men det där Sölve sagt om Bert. ”Tro inte på sånt Johan”.

Träff inför återgång i tjänst

Plats: Skolans konferensrum

1992-12-21

Närvarolista

Skolchefen	Allan
Försäkringskassan	Karin
”	Rut
Läraren	Johan
Centrala ombudet	Lage

Lage: – Johan har begärt mitt företräde men redogör nog bäst själv.

Därefter redogör jag över vad jag anser vara det jobbiga för mig, nämligen att det vi skall tala om, faktiskt *har* inträffat men förnekas av arbetsgivaren.

Att det inte har åtgärdats, detta lider jag av. Att jag härav ännu kommit att hålla mig borta från min lärartjänst, det lever jag med. Har gått in i en tomhet – fylld med ingenting – men ändå räcker inte dagen till. Inget blir gjort.

Orsaken till låsningen är som jag ser det, att arbetsgivaren inte ser att det inträffade faktiskt har inträffat. Eller så vill man bortse från det.

Där står vi nu. Allan och jag har haft kontakter. Som jag uppfattat honom så vill man inte lösa problemet som sådant, (skolledning och överordnad skolstyrelse). Man vill snarare värna oss skadade och ha det vi kallar ”problemet” kvar. Värna oss genom att smyga ut oss bakvägen i största tysthet. Det tror inte jag är en bra lösning. Det är definitivt ingen bra lösning för mig och inte för arbetsgivaren heller.

Lage förklarar att det nu är så att det inte bara är jag som upplever problem på den här arbetsplatsen. För närvarande så kan vi ta fram fyra lärare som inte kan vara på den här arbetsplatsen, på grund av studierektorn. Lage förstår inte varför det inte har hänt något i den här frågan.

– Sedan jag blivit insatt i det här, så har jag diskuterat med Johan och en hel del andra människor, så nu förstår jag att det här är något som vi måste gå till botten med. Vi kan inte ha det på det här sättet. Förbundet kommer att stödja Johan och våra medlemmar som är drabbade och vi kan inte finna oss i att man stöter ut människor på det här sättet, utan att de får en *upprättelse*, en rehabiliteringsplan som är värdig namnet.

Jag har också haft diskussioner med Yrkesinspektionen, därför att de har fått propåer från andra lärare, som vill vara anonyma. Som känner ett hot från studierektorns sida. Det här gör då att Yrkesinspektionen och förbundet, med säkerhet kommer att göra gemensamt agerande om det blir nödvändigt. Bara så att skolchefen skall veta var min ingång i det här är. Utan att det skall uppfattas som något hot, så kommer vi från förbundet att gå till botten med det här. Så långt som vi kan gå. Vi uppfattar det här som att det har varit påtalat i flera omgångar.

Man har inte vidtagit åtgärder för att klara ut det här. Det är två som är sjukskrivna i dag på grund av studierektorn. En som inte kan vara kvar på skolan. En som har kommit tillbaka till skolan. Som stödjer det här helhjärtat, som går där... som att det vore luft alltihop. Har inget engagemang i arbetet. Så är läget för närvarande. Så finns det ytterligare propåer som jag inte kan åberopa, men som Yrkesinspektionen känner till.

Allan vill då utreda det där med ”problem”. – Vad det handlar om det är Bert och hans sätt att agera som studierektor. Varför inte säga det på en gång? Och i det här fallet så betraktar vi från arbetsgivarens sida, Bert som *yterst kompetent!* Klart!. Han har på ett utomordentligt sätt skött yrkesutbildningarna. Han har deltagit väldigt aktivt i uppbyggnaden av linjen, utav nya lokaler. Den där fjärde, det är väl Anders det? ... som är lärare i svenska.

– Nej det är Kåre.

– Jaha, som finns på ett helt annat ställe! (Se Kåres redogörelse.)

Ja om Bert då vid något tillfälle har utövat något som han har rätt att utöva, nämligen att *styra och leda arbetet*, så tycker inte jag att det är något fel i det. Däremot så tar jag honom inte i försvar i de avseenden han har farit fram... – han är ganska hetsint av sig – med svordomar och annat som inte hör hemma i arbetsledande ställning. Men han har ju – det facto – i samtal till exempel med Johan, *bett om ursäkt* för att han farit fram alltför våldsamt.

Jag protesterar. Han har aldrig bett om ursäkt!

– Jag har ett papper här, där han ber om ursäkt.

– Nej !

– Nå, men varken skolstyrelsen, rektor vid gymnasieskolan eller jag, kan se någon anledning att lösa det här problemet på det vis som ni vill ha det löst. Nämligen att avskeda Bert. Det är ju vad det handlar om.

Lage menar att det inte behöver handla om att avskeda, utan att frågan är om det är en lämplig placering. Om man är villig att diskutera det, villig att göra ett arbetsplatsprogram.

– Det är ju inte bara vid enstaka tillfällen det här förekommer från studierektorns sida. De vittnesmål jag fått här, det är *attityden* mot lärarna. Och hur man kan ta en sådan attityd mot en så timid person som Olle. Det har jag mycket svårt för, att man kan mobba en sådan människa. Sölve uppfattar i dag, vid samtal jag haft med honom, att Bert är *fientlig*, han är *ovänlig*, han är *ständig förolämpande, kränkande*, till och med inför eleverna. Ingen annan medlem blir illa berörd utav att vi tar upp och löser frågorna för de här medlemmarna.

– Utom just Bert då!

– Han är ju inte vår medlem.

Allan menar att det står ju bara ord mot ord. Och uppfattning mot uppfattningar. Att det finns lärare som tycker att Bert är en väldigt bra arbetsledare.

– Det är möjligt att de gör, tills de drabbas själva. Det vet vi ju inte, när det blir deras tur att åka ut genom porten.

Jag frågar Allan om han tycker att det är en tröst för mig – i min situation – att andra mår bra? ...

– En sak är säker, Bert han kommer nog att sitta som studierektor på den där sektorn även framgent. Det är nog ganska hundra procentigt klart!

Jag bekräftar att arbetsgivaren inte vid något tillfälle har erkänt att tjänstemannen har uppträtt olämpligt, Allan styrker ju det här. Tvärtemot säger han, så är Bert förträfflig i sitt sätt att utöva...

Allan faller mig i talet. – Vi har ju – det facto – det papper som han själv, på vårt initiativ har skrivit under.

– Ja ett *erkännande* om att han uppträtt olämpligt!

Det föreligger faktiskt ett erkännande från personen, att han själv anser sig olämplig. Trots detta så hävdar arbetsgivarna att han *inte* är olämplig. För att han skall förklaras olämplig, så måste han tydligen själv begära detta av arbetsgivaren.

– Frågan är ju var gränsen går, vad man ska stå ut med. Och Bert har ju – det facto – på vårt initiativ erkänt och bitt om ursäkt.

Han upprepar återigen, att Bert "*bett om ursäkt*", så att det framstår som en sanning.

Jag påpekar att han faktiskt inte bitt om ursäkt. Det är ett *erkännande* Allan läser där på papperet. Bert beklagar situationen, givetvis! Han har försatt sig i en mycket prekär situation, det beklagar han. Därför tycker jag inte att vi ska använda ordet ursäkt, eftersom det aldrig förekommit.

Karin anknyter till det Allan sagt, att man måste sätta gränser för vad man kan stå ut med, på en arbetsplats. Mellan arbetsledare och arbetstagare.

Hon påminner om att vi har faktiskt kommit i den här situationen att den "behandling" som Johan blivit utsatt för, har alltså godkänts av socialförsäkrings- och arbetsskadenämnden som arbetsskadligt, och *då har man passerat gränsen!* Det tycker hon att även Allan borde veta om.

– För vår del då så är ju målet att Johan skall komma tillbaka i arbete. Vi har ju det målet att alla ska kunna arbeta och

försörja sig själva, med hjälp av Försäkringskassan. Men vi skall också jobba förebyggande och förhindra ny utslagning.

Nu har vi ju frågan till dig som skolchef: Vad har ni för planering för Gymnasieskolan här? Det är ju alltså inte bara ett ärende utan det är flera, och de ligger nu då för arbetsskadereglering hos oss.

På Allans fråga om hon menar Olle, får han veta att det även gäller Sölve. Rut förklarar att Olle friskskrev sig inom samordningstiden och begärde tjänstledigt. Valde att arbeta på annan ort i stället. Det måste gå 90 dagar innan de gör någon prövning. Men anmälan ligger vilande på kontoret. Dock var han friskskriven nu, inte begärt ersättning.

Karin förklarar hur kassan ser på det här – att det kommer den ene efter den andre – måste då höra vad a.g. har för planering. – Hur tänker man agera, vad ska man göra för att människor inte ska slås ut? Hon ser det klart att studierektorn Bert utgör den skadliga faktorn.

Allan undviker att svara. Däremot delar Lage helt hennes mening.

Något överraskande tar Allan upp en annan sak som de har gjort. – Fastän Bert inte egentligen är berättigad till det enligt vår praxis – säger Allan – så har vi honom i en *skolledarutbildning*. Som vi förhoppningsvis då tror att han efter, skall kunna fungera bättre i sitt arbete.

Vi sitter samtliga som frågetecken. Vad menar karl'n?

– I motsats till er, så är ju inte jag så där hundra procentigt säker på att både Olle och Sölves sätt... ..att det i grunden handlar om Bert va.

Lage frågar om vi inte ska sätta tillit till vad de säger. De känner sig hotade att gå till arbetsplatsen, att bli okvädade, förolämpade. – Jag kan inte ställa upp på det här, det kan jag inte göra.

– Jovisst ska vi sätta tillit, naturligtvis.

Jag vill att Allan skall utveckla det där lite mera. Vad han menar med att inte vara säker på att deras problem knyter till Bert? Eller att han är upphovsmannen till vårt problem?

– Vi har ju likartade symptom hos lärare som inte ens vet vem Bert är. Som upplever otrivsel, trötthet, som inte orkar med jobbet och vad man vill. På alla arbetsplatser.

Jag skulle egentligen vilja höra någon ställa sig upp vid något tillfälle och *våga* säga, peka rakt på Bert och säga: Det är du som rår för det!

Man måste ju också ta hänsyn till vad andra människor tycker. Det är bedrövligt att Johan sitter i den situation han gör. Tycker det är hemskt om Sölve nu anser att det är Berts fel också. Olle är borta härifrån. Samtidigt så, vad är det som gör att de tycker det? och slås ut av Bert. När andra tycker att Bert är bra att samarbeta med?

Allan har svårt att förstå, så söker jag ta en liknelse: – *Om någon står på min tå*, så har omgivningen inte ont av det. Är det tillräckligt enkelt förklarar? Du kommer hela tiden tillbaks till detta, att de andra speglar att problemet är inte stort, för de har inte ont av det. Det är ingen som ”står på deras tå” och då förväntas också jag tolerera.

Allan undrar alltjämt, varför han inte angriper andra om han angriper mig?

– Eller också, inflikar Lage, kanske han angriper andra, men att de inte vågar göra något. Du tar upp exempel, jag har många andra lärare som inte orkar gå till jobbet, men det här ser jag som mycket allvarligare. Jag möter ju massor av sådana här lärare. Men *det här problemet tycker jag nog är ett av de största jag råkat ut för när det gäller mobbning*. Jag vet att mobbning är väldigt svårt att komma åt, men för den delen får man ju inte lämna det utan åtgärd.

– Det är inte möjligt att finna lyckliga lösningar på det här.

– Jo då, det gör det visst. Det tror jag faktiskt det ska gå att göra.

– Och resultatet av det är ju naturligtvis att Bert ska bort härifrån. Han skall återgå till sin lärartjänst.

– Nej då, han ”har ju så mycket förtjänster” så jag tror faktiskt att arbetsgivaren kan nyttja honom på annat håll.

– Med risk för att han tar med sig *det här* på annat håll, står du för det då?

Om han är dålig som arbetsledare på den linjen, är han inte lika dålig arbetsledare någon annanstans?

– Jo det menar jag, men han ska ju inte vara arbetsledare om han håller på så.

– Då ska han vara lärare?

– Det vet inte jag, det finns säkert andra uppgifter som han kan ta. Han har ju så många förtjänster säger du.

– Jaa, han har det.

Rut återkommer till det Allan tidigare sade, att han ville se någon i den här gruppen ställa sig upp och tala om för Bert, vad de tyckte om honom. – Det har faktiskt Johan gjort! Vi har haft ett möte där Bert var med. Men Bert var ju fortfarande lika oförstående.

– Jag ställde frågan rakt på: Varför har du gjort mig detta Bert? Sedan han skriftligt har erkänt att han är olämplig, så frågar jag ”varför har du uppträtt så”? Det kan jag inte svara på, sade han. Han vet inte själv!

Det är nog det som är risken tror Rut. – Det finns faktiskt folk som är olika beroende på vem man pratar med. Du säger: varför är han inte lika mot andra, om han är så emot Johan? Men det beror väl kanske lite grann på var han har mesta vinsten nånstans. Jag menar att hos vissa arbetskollegor och överordnade, så tror jag säkert att han är väldigt trevlig, det vinner han ju på. Sedan om han håller på och trampar på vissa underordnade lärare, och annars är lite försynt och så här då...

Allan går in i talet, säger sig se det klassiska mobbningsbeteendet. ”Men varför?” ...

– Ja, men skulle man kanske inte fråga Bert det, undrar Karin.

– Jaa, och då är han ju *omedveten* om detta. Han uppfattar det ju inte.

– Det är ju inget försvar. Från arbetsgivarens sida här då, har man inte gått in och ifrågasatt att han gör andra människor illa? För det har han ju definitivt gjort alltså, det kommer man inte ifrån. Det har man kanske inte ens tänkt på?

– Jo det tror jag säkert... Jag är ju alldeles ny som skolchef. Det här fallet har jag inte haft att göra med egentligen... sen i augusti.

– En sak till innan jag glömmer bort det. Det är inte bara vad vissa "kan tycka" heller.

Han har ju bytt lås och sådant till lokaler och maskiner, det är ju *mycket elaka tag!* inte bara "hur de har uppfattat det".

– Det där är en historia som ligger långt tillbaka i tiden, och då var de ju kollegor.

– Ja men, *det var ju då det började, med Olle!* Det är ju ännu längre tillbaka, men det var ju då du Johan kom in i det. Det är ju alltså inte bara hur de uppfattar det, utan det är ju så.

Jag bekräftar att det är korrekta och konkreta saker alltsammans.

Oaktat detta, säger Karin, så sitter Johan här och mår dåligt, och är inte i arbete. Kan inte fortsätta att jobba på den här arbetsplatsen. Och tyvärr ser vi, hur en efter en faller ifrån denna arbetsplats. Och man har en gemensam nämnare här, och det är Bert och hans uppträdande. Då måste jag ju fråga, vad gör man åt det här från arbetsgivarhåll?

Ni har bestämt er för att han skall vara kvar där, det är ju ditt budskap till oss? Vad för åtgärder tänker ni vidta för att inte ytterligare människor slås ut? För det är hans beteende och uppträdande mot lärarna, som är orsaken till att de mår som de gör. Därom råder inga tvivel. Det är ju i alla fall utrett i Johans fall nu, det är ju det som är klart avgjort i nämnden här. Det är *mobbing* och *trakasserier* på sådan nivå att det har varit skadligt. Det är *orsaken till det här tillståndet*.

Och det kan jag säga att det krävs ju ganska mycket vad det gäller *psykiska arbetsskador*, för att de skall bli godkända. Det krävs ganska stark bevisning. Det måste du veta. Man säger kanske att det är lätt att få arbetsskador godkända, och det kanske det är när man står i en maskin med belastningsskador och så. Men det är det *definitivt inte*, när det gäller psykiska påfrestningar. Har ni någon strategi, vad gör man?

Allan talar om att samla den här gruppen. Försöka hitta ett sätt för dem att jobba på, tillsammans med en arbetsledning som de känner sig trygga med. Bert då i första hand. Kommer man fram till att det inte går med Bert som ledare, då kommer han att ta en helt annan ställning.

Karin undrar om Allan har talat med Bert om den här situationen, att det är den ena efter den andra som har fallit bort? Vad som är hans uppfattning om det?

– Det är väl inte bara hans uppfattning att ”det här” *hade kunnat inträffa ändå*.

– Det är alltså hans uppfattning att det är inte honom det beror på, utan *det är andra*?

Lage och jag tar fasta på vad Allan säger. Det var bra att skolchefen sa det i alla fall, båda delarna. Det är inte Berts fel att han trakasserat och hindrat lärarna i tjänsten, till och med hotat! Men går det inte med Bert kanske han omprövar sitt ställningstagande.

– Det är ju en självklarhet. Jag tar bara inte allting för gott. Även om det nu råkar sitta tre stycken på den där sektorn, så vet jag att på en annan sektor så sitter det ett par andra som har anfört precis samma saker, men då är det ju inte Bert. Det finns till och med lärare på Gymnasieskolan, som inte någonsin jobbat tillsammans med Bert, men använder honom som verktyg för att man själv mår dåligt. Vi har haft svensklärare* som har anfört Bert som orsak till sina problem *borta* på Gymnasieskolan. De har aldrig haft någonting med honom att göra.

Lage och jag menar då att de inte finns med bland dem vi talar om.

– Ja men jag har ju papper, jag har en hel bunt här, där de anför Bert som arbetsledare, som orsak till att de mår illa. Svensklärare som har haft andra skolledare som sina närmaste chefer. Jag tar ingenting sådant här för gott.

– Det här du säger, det är ju språklärarna i *våra* klasser på *samma* skola. Från språkgruppen, som hävdar det här. Det kanske är värt att undersöka det Lage, det finns grund för det också. Där är ju än mer som styrker.

– Det kan ju naturligtvis vara så, det visste jag inget om.

– Jaa, ...Nej jag ska inte föregripa, säger Allan. – Det är en *omöjlighet*, om han *aldrig* i sitt dagliga arbete träffar på Bert, annat än, kanske i en korridor.

När man inte har ett ämne som ingår i hans sektor! Så använder man Bert och turbulensen kring honom som orsak till att man själv mår illa.

Jag ber Lage att verkligen ta upp och se över detta.

*(Anders och Johan samundervisar i svenskämnet på sektorn.)

– Jag vill ha besked! Allan finner detta pinsamt. Om det är så att det är Bert som råkar för allting som händer, som att en *svensklärare* mår illa på gymnasieskolan ?

Lage tycker att allting tyder på det, enligt dem han har pratat med. Han tycker inte att vi är några rättshaverister. – ”Jag träffar så många olika lärare i de här sammanhangen. Men här har jag träffat klara duktiga pedagoger, som har bara gott omdöme om sig, både hos föräldrar och elever. Och råkar ut för detta. Jag kan inte stå till svars.” Jag tycker fakt...

Allan går åter in igen. – Du och jag ska prata ”på två” lite grann senare!

– Vi kan göra det.

– *Jag vill det!*

Vi övriga blir inte så lite förvånade över att de önskar lyfta ut något utom hörhåll för oss. (!)

Lage uppfattar det och söker bättra sina odds, samt tillägger:

– Jag tycker också att jag skäms lite grann för hur facket har agerat tidigare i det här, det måste jag säga.

Karin säger mycket bestämt ifrån här. Vi går inte ut! Ni får då vänta tills efter träffen som är avsedd att handla om Johans situation. Vi sitter kvar här.

De här lärarna du talar om. Det är vad ni jobbar på nu då?

– Bert går just nu en utbildning till skolledare. Som kanske tyvärr är bortkastad.

– Ja det är ju svårt om han inte tycker själv att han är olämplig.

Allan säger sig också ha träffat på och känner Berts ”häftiga humör”.

Karin: – Jaa, och det är en ganska viktig sak. Medveten mobbning det är en annan sak.

Jag tillägger att av största vikt är vilken betydelse det har, helt oaktat om han gör det medvetet eller omedvetet. Om han skadar i sitt tjänsteutövande, det skadar lika illa.

Allan talar återigen om att undersöka det här, sätta sig ned och göra ett program begränsat till de anställda som ”finns där i dag, närmast Bert”.

Jag frågar vad han kan se för nytt som tillförts, eller varför det skulle vara en bättre situation i dag?

Jag hänvisar till deras ”utredning” som redan är gjord. Med Kommunhälsans och Alfs hjälp gjordes en utredning (inte stor, men omfattande i tid). Alf tillfrågade några utpekade personer, några få utvalda. – Vad menar du att de mer kan göra?

– Jag vet inte om det går bättre men jag vill i alla fall ha det utrett.

Lage frågar vad Kommunhälsan har för ställning här. – Jag har inte läkaren här, men jag tycker mig förstå att han går arbetsgivarens ärenden. Det är ingen opartisk funktion här i Övermåla. Jag menar det skall ju faktiskt vara en opartisk funktion. Ävenså utredningen!

Allan säger sig inte förstå. – Jag vet inte vad du avser... företagsläkaren?

Jag upprepar att ska det utredas så ska det vara en opartisk utredning, på en helt annan nivå. Det måste ju absolut till. – Jag tror att när du Allan får klart för dig vad som är ”rätt och fel” i det här, så handlar du på ett ”rätt sätt”. Jag tvivlar ju inte helt, men jag påstår att du har fått det här fel för dig. Det kommer du att bli varse en gång.

Efter en del synpunkter hit och dit om lång process och vikten av att det blir bra osv. så återför Karin det hela till att faktiskt handla om en lösning där jag kunde återgå i tjänst.

Allan förklarar den syn som råder: – Johan skall även fortsättningsvis vara lärare. Jag har all aktning för hans sätt att vara lärare och skulle tycka det vara synd om han inte var det i fortsättningen. Jag har erbjudit honom auskultation och allt det där, från våren. Tyckte vi var överens om att du skulle vara lärare.

– Ja.

– Om du då skulle gå in och vara lärare på högstadiet. Vilket du tyckte skulle vara en viss degradering – som jag inte uppfattade som sådan – men du skulle kunna tänka dig att jobba på högstadiet.

– Ja men de konkreta förslagen. Jag väntar ännu på dessa förslag, *skriftliga*. Jag har hela tiden väntat på de här förslagen säger jag.

– Jag har ingen annan tjänst åt dig än den som ligger utanför staden – på Byskolan – där har vi obehörig lärare. Jag måste ju tala om för dig vad det slutar i.

Jag svarade, att börja pendla så långt det framstår ju inte som attraktivt på något sätt, eftersom jag valt ett boende nära arbetsplatsen. Jag vill ha tillgång till skolan.

Jag vill ha konkreta förslag och så. Visst går jag in i en annan fas nu – i arbetslösheten – men jag vill tala om att jag lider inte mest av detta. Jag lider mest av att ärendet inte blir löst på ett riktigt sätt. Så för min del får det hellre ta tid och bli bra löst, än att vi hastar fram.

Lage: – Målet måste ju vara att Johan ska kunna komma tillbaka till sin arbetsplats. *Det är ju inte Johan som har gjort fel.* Men han kan alltså inte gå dit så länge förutsättningarna är som de är. Jag tycker att det här med att diskutera omplaceringar, varför ska just Johan åka ut för det här? Jag måste faktiskt ställa den här frågan på sin spets. Jag måste vända på steken. *Är det inte den här arbetsplatsen som är sjuk?* Är det inte *den* som måste åtgärdas, innan vi vidtar åtgärder för vad Johan ska göra?

Ni har svårt för att förstå vad jag säger?

– Nej, men jag tycker samtidigt att du har fel. Praktiskt taget *vad som helst*, är bättre än att sitta hemma.

– Jag tycker det är bättre i så fall att man diskuterar en breddning utav kompetensen, genom fortbildning till exempel.

– Ja men det är frågan vad det är för typ av utbildning. Ska han läsa ytterligare 40 poäng i matematik vid 50-års ålder? Jag är inte helt säker.

Karin: – Det är viktigt alltså att man kommer igång med någon form av aktiviteter, för att gå sysslolös det är ju bevisat, är också skadligt. Man kommer in i den sjukroll som du beskrev inledningsvis. Det är inte bra, och som situationen är nu kan vi inte bara fortsätta att betala ut sjukpenning och det händer ingenting.

Vi ska avvakta ett program! Vi ska avvakta det och vi ska avvakta det, nästa gång är det någonting annat som man skall avvakta. Det måste hända någonting nu! Det har också att göra med sjukpenningsrätten. Man är skyldig att ställa upp på sådana här rehabiliteringsåtgärder. Arbetsgivaren har också skyldighet att ställa sådana till förfogande.

– Jag är villig och intresserad av att diskutera andra alternativ – som du Johan tycker skulle vara trevligare än att gå och auskultera på högstadiet. Men jag har ju inte känt att jag fått något besked av dig Johan. Jag har inte fått något gehör.

– Du frågade mig om det här med att vara lärare. Avseende inriktning ligger du rätt, rent hypotetiskt. *Jag är ju faktiskt lärare*, säger jag. Och har inte tänkt mig något annat.

Jag svarade vidare att det känns hela tiden fel. *Jag har ju min*

tjänst. Återkommer till det här att jag skall flyttas, som Lage säger. Jag ifrågasätter detta, det känns hela tiden fel. Sedan att det här inte är ett bra förslag, det tyckte du också. Att det kanske är det *näst bästa*.

– Så sa jag.

Ja så sa du. Jag kommer att känna detta som ett svek. Tror mig aldrig komma över det här helt. Därför är det så svårt för mig att tala om vad jag vill, för jag har ju aldrig velat bli förflyttad. Det är ju inte det jag vill egentligen.

– Men det näst bästa?

– Kommer vi fram till att det inte finns någon annan lösning, då vi kommer så långt, då kommer jag att få finna mig. På ett eller annat sätt nödgas jag då att finna mig i det.

För att tala rent hypotetiskt nu då, så ligger Platonskolan bäst till sa jag dig. Med nuvarande rektor och min aktivitet där i Hem o Skola, så är jag mest förtrogen...

– Den enda skola som det inte finns möjlighet på!

– Jaa, det är ju olyckligt. Jag kan ju å andra sidan undra över att det är så angeläget att jag förflyttas utanför staden. Den skola som ligger så långt som möjligt från min tidigare arbetsplats.

– Men det bor ju faktiskt lärare här i stan som jobbar där borta.

– Men de har väl förmodligen valt det. De har väl inte blivit nödgade efter att ha blivit mobbade? Det är ju just detta vi aldrig får bortse ifrån. Det är så lätt till att du talar som om att det *inte* har hänt något.

– Men om jag nu... om jag säger att *det bryr jag mig inte om*, utan vad jag söker hitta här det är alt... ett... nåt... näst bästa alternativ för dig.

– Jag har svarat dig Allan och jag upprepar det igen: Jag förväntar mig efter detta – det är just efter detta som är så speciellt – att arbetsgivarens erbjudande är ett generöst förslag. Det här är allt annat än generöst. Jag tror inte att det hamnar i god jord. Det känns inte positivt. Jag kan inte ställa

upp en målsättning för mig som är negativ, och fortfarande sträva mot detta. *Varför?* Jo därför att Bert skall kunna sitta kvar som studierektor. Han är ju så förträfflig. Det är ju det enda ni har att säga. Ni vill inte kännas vid att han förgått sig.

– Mot flera lärare! inflikar Lage.

– Ja mot fler än mig, främst då Olle, men jag kan ju bara tala för mig själv numera.

– Jag kan tala för de andra också jag, säger Lage.

Karin: – Så här är det ju nu då, att återgå i ditt ordinarie arbete det är ju uteslutet efter vad jag förstår, så länge Bert är kvar?

– Ja som jag och skyddsombudet med fler ser det.

– Det är alltså inget realistiskt alternativ då?

– Nej följaktligen inte.

– Vad gör då arbetsgivaren åt arbetsplatsen? Jo då kommer man återigen, att sätta igång en ”utredning”! Det vet vi nu att det kommer att ta tid innan den är klar. Det är vi överens om.

– Jaa.

– På Platonskolan finns ingen tjänst, är det så?

Allan: – Jag vet inte om det är realistiskt för dig Johan. Innerst inne tycker du inte det. Det du ser, det är att du ska *tillbaks på din gamla arbetsplats*. Och då... egentligen så...?

– I botten så är det vad jag anser borde betraktas som rätt och riktigt här.

Det instämmer givetvis Lage och de övriga också i. Allan är uttryckligen förvånad däröver.

Men vad utmynnars *då* detta sammanträffande i? Det frågar sig skolchefen Allan!

Karin tar upp den passiva sjukskrivningen. Att jag på något sätt bör komma igång och aktivera mig. – Men då måste det vara på villkor som han kan ställa upp på, säger Lage.

– Ja naturligtvis.

Ja men vad är nu det, säger Allan uppgivet. Allan håller ju fast

vid att jag ska byta tjänst.

Lage tycker alltså fortfarande att det är ett dåligt alternativ. Han frågar varför arbetsgivaren inte gör något åt den skadliga arbetsplatsen i dag? När man ser att den är sjuk, för det är den. Varför man ska hålla på att ”bota” Johan, som inte är sjuk? Och ”rehabilitera”! Ja han *blir sjuk* genom det här, säger Lage.

– Läkaren hävdar ju att jag inte är sjuk. Finns ingen sjukdomsdiagnos. Inget namn på någon sjukdom. Han säger att ”du går omkring i ett sjukdomsliknande tillstånd, som följd av att du blivit grovt psykiskt misshandlad”. Så är det, men jag ges bilden av att vara en sjuk person.

Lage: – Jag tolkar din uppfattning här Karin, som att det är viktigt att Johan kommer tillbaka, men det kan inte ske *som om han begått något brott*. Som om det är han som gjort något fel.

Det får Allan att protestera med bestörtning och skyndsamt söka omskriva vad det ju faktiskt handlar om. – Det ena säger Allan, det är att Johan skall komma igång och få göra något. Det andra det är att jag förklarat att det är *det näst bästa alternativet*. I alla sammanhang!

Vad jag som drabbad ser som tråkigast i det här – för att jämföra utredningsmässigt då – det är den psykosociala miljön det handlar om. Här är man ju både *okunnig* och *ovillig* att arbeta med den. Hade det däremot gällt en rent mekanisk anordning, en maskin som skadat tre-fyra av oss lärare, så hade den stoppats nu i dag. Senast i morgon. Nu låter man det här fortgå trots att det är fyra lärare som mår illa. Tre har lämnat in arbetsskadeanmälan.

– Bilden människor emellan är betydligt mer komplicerad än en mekanisk maskin.

– Ja man använder sig av det, men därmed borde inte ansvariga låta det fortgå, hur komplicerat det än är. För det är *belagt* som Karin säger. Olämplighet är erkänd, arbetsskador är

godkända. Ändå låter ni det fortgå. Talar nu om reträtt för de skadade.

Jag skall gå och träna mig, stärka mig för att stå ut med den här vidriga situationen. ”Du måste komma igång och göra något, så att du inte bryts ned”. Så att du står ut, för vi tänker inte ändra på något. Jag förväntas att ”kåka magnecyl mot en sten i skon”, som talesättet säger.

Lage upprepar vad han tidigt lovat; att centrala facket är beredd att stötta mig så långt det bara går att komma och det kan bli långt det, det vet du och det tror jag att Allan förstått!

– Jaa. Ska jag däremot sluta som rättshaverist Allan, då sker det inte i tystnad. Det ska du veta. Då får ni ta er Bert med er och höja honom till skyarna, vart ni vill.

Känner du att det är den positionen du vill inta så, men välj rätt position redan nu. Jag säger att du är fel ute här, du har fått det här fel för dig.

– Ja men Johan, det där avgör jag själv.

– Ja visst, *du talar helt för dig själv nu.*

Lage avslutar sina inlägg med att på ett mycket uppriktigt sätt ge sin syn och sin inställning i ärendet. Han hävdar likt mig att Allan är helt fel ute. Som förhandlare i dessa ärenden, säger han sig göra en mycket noggrann prövning innan han går in i saker och ting. Det vill han att Allan ska veta.

– Jag har inte alls varit övertygad om det här från början, men ju mer jag har satt mig in i ärendet, desto mera har jag fått klart för mig hur förhållandena är. Därför så kan vi gå hur långt som helst med det här.

När Allan fick klart för sig att jag stod kvar vid *mitt enda uttalande önskemål och krav*, att kunna gå tillbaks till en åtgärdad arbetsplats – utan att där behöva utstå Berts övergrepp – frågade han ”vad detta sammanträffande *då* utmynnar i?”.

Då svarar inte mötet upp mot hans förväntan, att vi drabbade

skall bort för att han skall kunna behålla Bert.

Med iver sökte skolchefen Allan avfärda Berts kontakter med såväl Kåre, som Anders. Allan sökte intala övriga i rehab-gruppen att det var en "omöjlighet" att de råkats. Nu förhöll det sig faktiskt så att de alla tre fanns i samma byggnad – i samma korridorer på samma våningsplan och med daglig kontakt – till förfång för de båda drabbade lärarna. Berts kontor var beläget tvärs över korridoren från lärarrummet räknat.

Vi bryter här efter åtskilliga timmar, utan att egentligen ha kommit någonvart.

Den bortgjorda tvisteförhandlingen

I mars sökte Lage hålla en *tvisteförhandling* med kommunens jurist och kommunpolitiska företrädare. Jag skulle därmed slippa möta Allan vilket jag begärt. Det arrangemanget var så illa förberett och genomfört, att det var enbart pinsamt att ta del av. Jag väljer därför att utelämna det, nämner det endast.

Så här i efterhand inser jag ju att Lage som erkänt duglig förhandlare inte kunde ha missat så grovt i formuleringen av förhandlingsframställan, att de omedelbart kunde avfärda denna förhandling på rena formalia och be oss att i stället tala med Allan som *av en händelse råkade vara disponibel*, hela eftermiddagen! Så går det normalt inte till helt enkelt.

Vi kom också att träffa Allan med biträde av kommunjuristen. Det var ju bara en upprepning av tidigare möten där Allan enträget verkat för att jag skall återgå i en oförändrad situation. Han sade sig inte ha några som helst åsikter om de frågor Lage avsett att ta upp.

– Jag håller fortfarande bara en trängtan och det är att se Johan tillbaks i arbetet. Det är min målsättning. Då på Gymnasieskolan *utan förändringar där*, eller Byskolan, sade Allan.

Ingen åtgärd mot Bert. Han försvarar honom med att påminna om att alla är vi felbara.

Det mötet får gå till historien som en mycket olycklig fadäs. En facklig fadäs. Maktdemonstration från arbetsgivaren!

Berts primitiva och brutala sätt att sära och skada, det kan jag

ändå uppfatta som en tänkbar handling från hans person. Men att möta denna ovärdiga inställning från personer som jag normalt sett borde kunna förvänta mig förståelse, stöd och framförallt handling ifrån. Handling utifrån de fakta som förelegat under hela denna utslagningsprocess.

Sedan träffen med Aron, har jag ständigt stött på varianter av hans (Arons) intentioner, då från andra personer. Att ifrågasätta trovärdigheten i det jag berättar. Att tysta ned. Tysta ned *min* version. Detta bör ju vara lätt i och med att jag är borta från arbetsplatsen, sjukskriven. Man skall då veta att förtryckaren Bert finns kvar där och vinner stöd. Som studierektor går han runt och värvar sympatier och namn på en lista!

Han har kvar sitt kontaktnät och har stärkt sin position. Själ går jag inte gärna ut i staden.

Jag orkar inte längre ställa upp ideellt för ungdomar, i föräldragruppen och ungdomskaféet.

Den totala hopplösheten upplever jag i att arbetsgivaren tidigt beslutat att inte lösa det egentliga problemet. Snarare låtsas som att det inte finns och aldrig funnits.

Det är ju så *osannolikt* att man så skulle ha misstagit sig vid tillsättningen av Bert.

”Han har ju faktiskt uppvisat fördelar, ekonomin har förbättrats, faktureringen fungerar bättre”. Sådant får jag höra från högsta skolledning.

”Inte så att det ursäktar hans beteende, men...” Genom sitt bemötande och förändret av saken, har arbetsgivaren lyckats förverkliga det mesta av Berts föresatser och utfästelser.

Olle har nödgats lämna skolan och vågar inte ens tala öppet om sin olycka.

Kåre, som konkurrerade med Bert om studierektorstjänsten, valde enligt uppgift till facket, utlandstjänst i stället för sjukskrivning. Mig har Bert stoppat enligt de tydliga utfästelserna. Kanske har han knäckt mig mer än jag tidigare velat inse. Jag har ju hitintills föresatt mig att upprätthålla min lärartjänst,

men de stunder jag föreställer mig att redan nästa termin, eller nästa läsår vara uppladdad för att stå inför en klass, känns det som en utopi.

Jag börjar nu inse att det dröjer länge innan jag kan mobilisera kraft och uthållighet att gå i full tjänst. Om jag över huvud taget kan återfå den arbetsglädje och entusiasm som tidigare utgjort bränslet i brasan. Jag är nu sönderstressad, tänker och handlar långsamt, behöver mycket lugn och ro. Kan jag någonsin mer återfå förtroendet för denne arbetsgivare. (?)

Hösten 1994 träffar jag i ett varuhus den gamle yrkesläraren. Närstående kollega till Ivar och densamme som av skolchefen omnämnts som den fackligt rikt erfarne person, som lämnat vederhäftig information till såväl honom själv, som till en av arbetsgivaren beställd enmansutredning.

Han säger sig nu inte minnas vad det var ”vi bråkade om”, Bert och jag. Trodde det var så. Tycker att vi borde ha kunnat ”samsas”. Att jag annars framstår som ”omedgörlig”.

Han har varit lokalt fackligt aktiv, men vet nu inget om vad som skett.

Dock lär han ha uttalat sig om att jag varit medvållande.

– Till vad? frågar jag.

– Ja att ni är oense.

Han har aldrig sett eller hört Bert tala till Olle eller mig. Han har aldrig tjänstgjort i samma lokaler, ej ens i samma skolbyggnad. Men han anses av skolchefen som mycket insatt och tillförlitlig. Nu vet han inte annat själv än vad han hört av andra. Av Bert? Allan? Helmer?

Kan inte återge detta heller, minns inte så noga! Vill inte bry sig heller nu. Det fungerar ju bra nu, för honom. ”Kronvittnet” som inget sett eller hört, men svurit eden likväl.

Skulle du vilja ställa upp som vittne här?

– Ja visst, vad är det som har hänt?

Han har bra schema nu, ”inte ofta på skolan”, Bert har fixat det. Går strax i pension.

Har sökt information där den varit lättillgänglig. Helt oaktat äktheten i källan, har den vidarebefordrats till den som helst velat höra – och även låtit sig nöja sig med – just den varianten. Till den som söker förringa genom att hålla allt på en ”låg nivå”. Framställa det som gällande en normal konflikt.

En ”normal konflikt” urartade definitivt när Bert förgick sig mot Olle. Systematiskt, psykiskt misshandlade honom i ett års tid, i pågående tjänstgöring. Direkt och uttalad mobbning mot mig, när jag gick in för att värna Olle. Nu tillåter inte högsta skolledning att det inträffade ges rätt proportioner. Därav vittnesmålens motsägelser, tvetydighet. Till och med i den köpta utredningen.

Beslut att inte erkänna olämpligheterna har tidigt fattats på hög nivå. Därav ingen åtgärd, punkt slut! Denna rigiditet hos beslutsfattarna har ytterligare kränkt mig. Mer eller mindre orsakat den hopplöshet och passivitet jag gått in i.

Under hösten 1994 får jag ”erbjudanden och förslag” från skolchefen.

Jag erbjuds annan tjänst, på en högstadieskola långt utanför centralorten där jag bor.

Ett förslag enligt klassisk modell vad gäller ”lösning” av mobbningsärenden i allmänhet, och där ovilja och oförmåga till lösning föreligger, i synnerhet.

I realiteten ger inte detta ”erbjudande” någon valmöjlighet för mig. Jag uppstår sjukpenning på grund av arbetsskadan och har därmed att ställa upp på ”realistiska” erbjudanden om arbete. I annat fall kan min ”sjukpenning” dras in.

Skyddsombudet har uppmanat mig att lämna den skadliga arbetsplatsen. Skriftligen intygat detta förhållande för sjukskrivande läkare och Yrkesinspektionen i länet.

Detta förslag medger därmed inget aktivt val, vad avser att lämna arbetsplatsen. Det är därmed inget val i egentlig mening.

Träff med Lage och juridiskt ombud

Efter mötet vi hade med skolchefen och Försäkringskassans representanter i december 1992, hade ombudsmannen Lage telefonkontakter med Allan och även vissa lärare från Gymnasieskolan. Själv kontaktade jag Yrkesinspektionen och vissa andra personer med god uppfattning om kommunens hanteringen av ärendet.

Lage hade den senaste tiden uppvisat en något kryptisk framtoning vid våra samtal. Han gav bilden av att inte längre röra sig så fritt och entusiastiskt som tidigare. Dock undvek han att ange varför. När inget längre förde ärendet framåt, så begärde jag att få träffa honom på förbundets kansli och gärna då tillsammans med personalavdelningens chef.

I början av december reste jag upp till förbundet och träffade Lage. Inte riktigt samma Lage som förr, och vad chefen beträffar så kom vi endast att hälsa på varandra. Lage hade ordnat så att ett juridiskt ombud kom att dyka upp i stället, vid en senare tidpunkt i samtalet.

Mötet hölls på Lages arbetsrum och jag väljer att återge det väsentligaste i dialogform.

– Du har en del funderingar Johan, kring Allans formulering i förslaget och den övriga utvecklingen säger du?

Ja jag tycker inte att jag ska behöva ta ställning till förslag om annan tjänst. Det känns inte rätt.

Jag har läst ditt brev, senast på tåget hit upp, men ser inget logiskt i det heller.

Det gäller ju för mig att jag har tydliga svar. Veta att jag har tolkat dig, er i facket rätt.

Du Lage säger att: ”ett av hindren här, är att lokala facket hindrar mig att agera”.

– Ja, men det är klart att det är svårt Johan, om man skall gå emot ett lokalt fack. Det är jättesvårt.

– Vem är det? Du måste ju veta vem. Vem eller vilka är det som bromsar dig?

– Ja men det måste ju du veta bättre än jag, Johan.

– Nej! Jag har ingen kontakt alls med dem. Ingen av dem har sagt mig att inte vilja lösa våra problem. Det är ju den uppfattning du säger dig ha fått.

Du ansåg ju själv att lokala facket inte avsåg att göra något.

– Det är väl ett samlat grepp då att de inte vill agera. Jag vet inte varför. Det måste jag ju tillstå att jag tycker det är jätteklantigt handlat, ifrån början alltså.

– Så här är det hela tiden för mig, jag får aldrig veta vem som säger saker, vad som har sagts och så vidare, utan förväntas handla och ta ställning i blindo. Det finns ju inga belegg för det här. Jag skall fatta beslut på helt lösa grunder! Som det här med att inte begära att frågan behandlas i skolstyrelsen.

– Nää, det är väldigt svårt för mig att göra det Johan.

– Nej du tror inte att det hjälper, men där är ju återigen frågan: Vad är det som ger dig den uppfattningen? Vem är det som ger dig den uppfattningen?

– Ja... jag menar att det här har delegerats till Allan att handlägga. Och han är i skolstyrelsen i den bemärkelsen. Han är skolstyrelsen!

– Har han uttryckligen sagt dig, att han inte tar upp det?

– Nej men det har han ju inte behövt göra. Jag kan ju fråga honom.

– Till mig säger han att: ”Det är inte jag som stoppar det här”. Jag vet säger han att ”skulle jag begära upp det här, då skulle Sture, som skolstyrelsens ordförande, inte ta upp det”. Har han sagt något annat till dig?

– Skall jag ringa Allan här och prata med honom, på telefon?

– Nej i det här läget så ger väl inte det något. Vi har ju haft sådana här informella träffar med Allan förut. När ärendet är över, då är jag utlyft och borta. Då finns inte ett enda papper som visar att vi provat det ena eller det andra. Därför att allt är – som skolchefen tidigare önskat – skött i största tysthet, inom en liten grupp.

Jag ges den ena gången efter den andra, uppfattningen att nu ställer vi upp Johan. Nu ska vi göra något rejält av det här. Det var det första Tobias sade mig. Det gick bara några veckor, sedan gick han arbetsgivarens ärenden. Talade i samma anda och syn.

Dom hör av sig, säger du. Vilka är det som hör av sig?

Nej, men du får lita på mitt ord Johan.

Jag är utsatt för press ifrån olika håll också. Jag vill inte ange vilka det är nu.

Men under de förhållandena, varför lägger du vikt vid dem? Personer som inte står för sina uttalanden!

Nej, jag lägger ingen som helst vikt vid detta Johan, utan vad jag säger till dig, det är att du ska veta att jag får höra saker och ting. Men jag lägger ingen vikt vid detta, tycker tvärtom att det är skamligt.

– Ja, men då ligger ju inte det lokala facket som någon broms om du inte lägger någon vikt vid det?

– Nej, men jag vet att de inte kommer att göra någonting.

– Likaså säger du att frågan om att ta upp ärendet i skolstyrelsen bromsas. Vi har aldrig fått något avslag. Det är arbetsgivaren som önskar att vi inte skall ta upp det, och då ska vi bara finna oss i detta?

– Jag tror inte jag har möjlighet att ta upp det förstår du. Jag har ju ingen befogenhet att som ombudsman kräva att skolstyrelsen skall ta upp en sak.

– Det har du inte? Som ombudsman för mig? Som min företrädare?

– Nej! Du vet jag är inte ombudsman för dig, jag är för förbundet.

Det får du ha klart för dig va.

– Då har jag ingen ombudsman?

– Jo det har du, du är ju med i förbundet... Ja, jag vet bara inte hur vi ska gå vidare Johan.

– Sedan har vi ju det här med Allans eventuella utsagor. Jag vet ju inte vad han säger till dig, rent informellt då.

Är det inte så att du blivit utsatt för påtryckningar av Allan, eller? Har han inte försökt tala enskilt, pressa dig? Eftersom jag känner hans metoder, så kan jag förvänta mig det.

– Nej, nej, nej!

– Nu har jag själv försökt att hålla kontakten med Yrkesinspektionen, eftersom du säger att det ska inte vara några formella kontakter mellan dig och dem. Men varför?

– Nej jag får inte. De har inte de befogenheterna, Yrkesinspektionen. De har att lämna till arbetsgivaren och till skyddsombudet.

– Jo, men de kan ju ta emot kontakter och förfrågningar från dig, som mitt ombud.

– Ja, det gör de i och för sig, men jag får ju inga handlingar. Det går via skyddsombuden.

– Men du kan begära fullmakt från oss och få in alltihop. Trots denna maktsymbol till byggnad! Ni kan inget göra här? Det medlemmen inte kan lösa själv, måste vi skriva i historien, det går inte att lösa.

– Ja men här står uppgift mot uppgift Johan.

– Nej! Då vi har skriftliga erkännanden och yttranden, vittnesmål! Mot ett fåtal anonyma!

– Ja men vad ska jag göra? Vad ska vi göra Johan?

(Lage frågar mig! Jag talar vidare om och redogör över Anders, Sølves och mitt besök hos Yrkesinspektionen där det ligger ett osant uttalande från arbetsgivaren.

Lage förnekar att han vet, har inte sett vad de skrivit.)

– Jag kan inte skaffa det! Jag får inte det av dem. Jag har bett att få handlingarna. De lämnar inte ut till mig.

(Lång paus)

– Du, Lage, säger att ord står emot ord. Jag var in till Yrkesinspektionen och fick se handlingarna. Fick ut dem också.

– Fick du det?

– Ja visst. Det är ju det jag försökt säga, att de varit beredda att bekräfta för våra ombud, om de fått sådan begäran. Har de inga påtryckningar, ingen som kräver visst agerande, gör de inget åt situationen. En slutrapport kanske kommer om några år, innan dess är vi alla borta. Utan ingripande av inspektionen!

Men nu menar de att facket ej begärt något specificerat sådant. Om vi anser att arbetsplatsen är skadlig för ett flertal, så har vi att begära åtgärder.

– Nej det ska de göra själva Johan. Det skall de göra på grund av sin inspektion.

Förmodligen, sade inspektören, anser de att du klarar av det här så pass bra att de inte behöver agera. Uppfattningen blir allt oftare den att förbundet inte bryr sig i det här ärendet.

Eftersom vi hänvisas till att själva agera.

– Nej men det tycker jag är lite... Det är inte bra det du säger nu Johan, för att förbundet har verkligen brytt sig. Verkligen försökt.

Förbundsjuristen Alice tittar in och undrar om det passar att hon sitter med oss medan vi språkar vidare över en kopp kaffe. Jag fortsätter dock att föra mina anteckningar.

– Du skriver som vanligt Johan. Skriver du ned allt vi säger? frågar Lage.

– Inte allt, men det jag finner väsentligt och hinner med. Du har inget emot det?

– Nej jag skojar bara, jag vet ju sedan förr, du har med allt.

Vi redogör för Alice hur långt vi kommit och vad vi berört. Lage läser påståendet ur Allans brev till inspektionen.

Alice undrar om inspektionen inte gjort något. Inte kommit med någon reaktion?

– Jo då, säger Lage, de har varit på inspektion på gymnasieskolan. Det har även förekommit en rapport och de har begärt in ytterligare uppgifter. Jag tror att det kommer en slutrapport.

– I det här fallet är det tydligen så att inspektionen inte har avslutat ärendet ännu.

– Nej, och därmed vet vi väl inte om deras rapport kommer att innehålla något positivt för din del Johan.

– Nej det kan den inte göra. Det har de ju redan indirekt sagt, eftersom ärendet nu tillåts falla.

Jag kommer i princip att köras över, innan de är färdiga med sin slutrapport.

Det kan dröja månader, år, innan slutrapporten kommer. Då är du överkörd, sade han, om du inte själv kan nå en uppgörelse innan dess.

– Har någon på inspektionen sagt det?

– Ja. ”Kan du inte göra något själv i det här läget, då har du förmodligen ingenting att vänta dig”, det var hans personliga reflektion och råd till mig.

– Skall det behöva ta så lång tid för inspektionen?

– Nej, det behöver det definitivt inte göra. Det är helt andra skäl. Hade det däremot handlat om att någon klämt tummen, då hade de kunnat åka i två bilar ända ut i skärgården om så vore. Då hade facket stängt arbetsplatsen. Allt är inte provat här!

Lage delar Givetvis inte denna uppfattning. Han tycker att alla vägar är prövade Han har svårt att se vad han kan göra. Vad mer förbundet kan göra. Tycker det är bra att Alice är med.

– Då har jag ju bara att svara på de här förslagen från Allan. De är ju inte ens formulerade på sådant sätt att jag entydigt kan besvara dem.

Alice: ”Har ni tänkt att skriva till kommunen och påtala de negativa förhållandena?”

– Ja eftersom de ej talar om varför jag erbjuds annan tjänst, så får det framgå i svaret.

Det är väl det minsta en tjänsteman kan begära. Då har jag att hänvisa till konkreta saker. Nämligen Berts egen underskrift på att han uppträtt olämpligt mot mig, i egenskap av

överordnad tjänsteman. Därtill skyddsombudets skriftliga vittnesmål.

Lage instämmer och önskar att Alice får läsa skrivelserna. Hon läser båda breven.

– Men han medger ju här, att han orsakat dig obehag och att han uttryckt sig opassande! Beklagat det därefter. Det innebär ju att han accepterar ditt sätt att resonera. Det framgår ju här!

– Det kan bara tolkas som att han erkänner sitt olämpliga beteende?

– Ja, ja! (Alice överraskas när hon nu först, får läsa erkännandet)

– Om Allan bara hade angivit det här i orsaken till att jag erbjuds annan tjänst – att det grundar sig i att jag blivit olämpligt bemött, då hade han inte behövt formulera sig med alla floskler i förslagsskrivelsen. Det här är ju den springande punkten som de aldrig kan komma förbi. Bert har funnit sig tvingad att tysta mig, i min egenskap av facklig företrädare, så att andra oegentligheter och övergrepp inte ska komma fram.

– Det är ju det förhållandet, att ni finns på samma arbetsplats nu, som är ett problem. Men en omplacering av en person behöver ju inte nödvändigtvis innebära att den personen som blir omplacerad, har gjort sig skyldig till något brottsligt, eller förkastligt, eller på annat sätt olämpligt. Det finns många fall där lösningen är att man kanske plockar bort den oskyldige från arbetsplatsen, men låter den som så att säga är skyldig till samarbetsproblemen vara kvar. Det kan ju vara organisatoriska och andra skäl, som gör att man låter den andre vara kvar. Det behöver ju inte innebära något negativt ställningstagande mot den person som erbjuds annan tjänst.

– Men det upplevs negativt då man först blivit förfördelad och grovt psykiskt misshandlad i ett par års tid.

– Det kan vara skönt att komma ifrån en sådan arbetsplats också.

– Ja, det får vi se senare, det är ju inte vad det handlar om nu i vart fall.

Lage påminner Alice om att det är inte bara jag som är utsatt för det här, det är flera andra lärare också.

– Ett flertal varav tre fortfarande är sjukskrivna, fyller jag i. Sölve kommer förmodligen ej i tjänst. Det finns inga möjligheter, säger både han och skyddsombudet, så länge arbetsplatsen är oförändrad. Anders har gått sjukskriven hela terminen av samma orsak, jag själv är sjukskriven i avvaktan på utredning och Olle som med tjänstledighet har lämnat orten.

– Det är klart att när det är så pass många, då kanske det måste till annat.

– Ja visst, det är bara det att Johan inte förstår att vi som en så stark organisation inte har mera att ta till.

– Det är ofattbart detta. Här har jag tidigare som representant för facket, värvat medlemmar, hävdad fackets styrka och talat om betydelsen av denna trygghet! Nu gör några kollegor liknelsen med att ”facket fjärtar mig i ansiktet”, ”Se nu tacken!”. ”Se vad du har för hjälp, när allt hänvisas till din egen förmåga.”

Lage: ”Jag har haft överläggningar med skolchefen, tillskrivit Yrkesinspektionen och Länskolnämnden. Har haft kontakter med övriga medlemmar och med skyddsombudet. Försökt att hålla en tvisteförhandling. De bara avvisade det hela.”

– Men vad har det lett till då? Jag använder dina egna ord. Du säger att, vi har gjort mycket men ingenstans nått. ”Skall det här få en utmyntning i någonting, så är det upp till dig själv”. Jag bara citerar.

– Jag bara säger att, vi kan inte göra mera!

– Nu har vi ju inspektionens tolkning, Det är ju rätt otrevliga saker, att myndigheter får osanna uppgifter för att dölja underlåten åtgärd. ”Då har ni ju ert förbund som skall agera”.

– Ja, jag kan ju inte göra något eftersom jag inte vet vad som sagts. Jag kommer ju inte åt inspektionens papper.

– Nej, men här kan du få dem. Med hälsning. (Jag överlämnar kopiorna)

– Fick du ta kopior av dem?

– Ja, det går att få ut det mesta numera. Det borde ju faktiskt gå ännu lättare med tillgång av ombud och jurist. Han menade att ni borde känna till regler för detta.

Men jag minns vad gamla anförvanter sade mig i min ungdom: ”Det som inte klaras av på två eller tre, det får man klara själv”. (De läser under mycket lång tystnad)

Yrkesinspektionen har varit i kontakt med samtliga, ingen av dessa kunde bekräfta vad som antyddes, inte ens att de var i rehabilitering, vilket klart antyds däri. Vi kan inte motsäga det, säger såväl inspektören som deras juridiska ombud. Säger samstämt att det kan de inte förneka, att det är en osanning som sagts dem. Vår tolkning sade inspektören, då vi fick den här, var att du satts igång här. De hade dessutom flera slutdatum här. Sedan vi fått det här, då var ju vi lugnade, sade han.

De hade tagit fasta på detta och trott att jag var i full gång med utbildning, för att erbjudas tjänst nästa år. På telefon ville de bara få det här bekräftat av mig, då sprack ju det hela. Jag hade inte ens sett någon plan, än mindre underkastats någon form av så kallad rehabilitering eller utbildning. Jag fick upprepa det för honom, för tydligheten. Då gjorde han tolkningen: ”Som vi har uppfattat det här, så står det en osanning här”. Det här gjorde skolchefen Allan för att i det här skedet vinna tid då, kan tänkas. För att invagga inspektionen i att det här är på gång, vi har åtgärdat det här, rota inte mera.

Det är lika i alla de här fallen där namnen är strukna. Den här personen som nämns är ett offer för Bert, som här påstås hålla på att rädda honom. Han har ”tummen i ögat”. Som icke behörig lärare så har denne man en vidrig situation. Han ringer oss och säger att han inte vågar gå till skolan, har ångest inför Berts bemötande. Lage och Alice suckar djupt, lång tystnad följer.

Det tjänade inget till att fortsätta, de såg inget att göra, Lage hade redan bestämt sig för att inte kunna se vad de skulle kunna göra. Lage skulle åter läsa igenom förslaget från skolchefen och därpå upprätta en skrivelse till kommunen.

Förslaget från Allan var i skrivelsen omgivet av och inlindat i, floskler och missvisande påståenden. Påstådda citat av mitt tyckande, och tolkningar av vad jag eventuellt känner. Min centrala ombudsman påpekar detta och önskar ett seriöst och klart formulerat förslag med endast arbetsgivarens egna uttalanden. Då bryter arbetsgivaren korrespondensen.

Ombudsmannen tillskriver nu kommunstyrelsen. Han uttrycker att: "Johan utan egen förskyllan försatts i denna situation där han känner sig nödd och tvungen att diskutera föreliggande förslags olika punkter".

Eftersom skolchefen i månader underlåtit att svara på tidigare brev från mitt ombud så måste det bli så, att brevet, helt formellt, ställs till kommunen i Övermåla och diarieförs som offentlig handling i december 1994.

Mobbning i samhällets tjänst

I denna mobbningens andra fas – i maktlöshet vid möte efter möte, i brev efter brev, i nedslående telefonsamtal, har det sagts mig att inget avses att göras vid den uppkomna situationen.

Ombudsmän, enskilda tjänstemän vid Försäkringskassan och yrkesinspektionen har sagt mig att de inget kan göra. Jag har på ett mycket korrekt och vänligt sätt meddelats att mitt bästa vore att anta vad som erbjuds mig.

Jag har fått ta del av skolchefens svar till yrkesinspektionen. Dessa svar har fått mig att tappa all tilltro och allt hopp om en rättfärdig lösning.

Handlingen är fullbordad. I egenskap av facketts vice ordförande, har jag förpassats enligt utfästelserna. Det har kunnat ske, har fått ske. Det har möjliggjorts genom underlåtenhet och manipulation, till och med av försvarshandlingar till förövarens favör. Personer som själva varit utsatta har tigit, några har framfört diverse former av ursäkter och försvarstal för Berts handlingar och arbetsgivarens verkställande av hans hot.

Utan hopp nu, utom allt tvivel, är jag en av många förfördelade, erbjuden annan tjänst.

Deporterad utan någon som helst form av upprättelse eller gottgörelse.

Just denna sista underlåtenhet från arbetsgivaren. Den sista långa tystnaden. De har tagit slutgiltig ställning och struntar i att svara på ombudets brev.

I det läget vet de sedan länge att de intet, absolut intet har att frukta från övriga samhället. Vare sig från facket, Arbetsdomstolen, eller Yrkesinspektionen.

Mobbning är kanske en så pass vanlig företeelse i samhället att vi tvingas acceptera vissa former som ett nu konventionellt stridsmedel för att uppnå egna syften.

Här ser i vart fall jag det, som att kommunala företrädare använder sig av mobbning i samhällets tjänst.

Ett scenario där kommunala företrädare i tvivelaktig samverkan med vissa samhällseliga funktioner, möjliggör utslagning av fullt verksamma lärare. Allt för att dölja eventuella oegentligheter, olämpligheter av tjänstemän och otillräcklighet i den följande åtgärdsfasen. Så är det hela igång. Prestigen låser.

Mot min rättsuppfattning och etiska bakgrund, är det här för mig ofattbart. Jag är nu ur stånd att företa mig något för att ens söka förklara mig i min situation. Än mindre orkar jag värja mig mot den deportering som nu förestår. Det är fullbordat. Så må det ske vad som måste ske, förutan min vilja och medverkan.

Ärendet stannar hos skolchefen

Förbundets skrivelse ställdes till kommunstyrelsen och kommunens personalchef för val av lämplig handläggare i ärendet. Det hade ditintills hanterats på ett ifrågasatt sätt.

Alltjämt har Allan vägrat att besvara min enkla fråga, varför jag erbjuds annan tjänst, trots att jag väl vitsordats i nuvarande tjänst. Varför ?

Timmar av sammanträdestid, blockvis av minnesanteckningar har upptagits av hans sätt att prata, prata, prata utan att ge mig detta svar. Utan att föra ärendet framåt.

Det substanslösa ordflödet kan liknas vid en form av verbalinkontinens.

Han borde kunna ge mig en för alla godtagbar förklaring till varför jag nödgas ta emot detta kränkande alternativ i stället för upprättelse och gottgörelse.

Nu valde kommunstyrelsen att låta skolförvaltningens chef Allan få avsluta ärendet. Trots att läkaren, via Försäkringskassan, ombett kommunens personalchef (ej skolchefen) att fungera som handläggare. Eventuellt med biträde av skolans rektor Elis.

Men slutet var redan skrivet och därmed ej påverkbart.

Skolchefens ambition vid våra träffar har endast varit att med iver fria den olämplige studierektorsvikarien från ens misstankar om våldshandling i någon form.

Trots detta, eller just därför, skall vi återigen träffa honom.

Fastän helt uppgiven nu, måste jag likväl gå till ännu en träff. Inför denna sista träff, ringer jag förbundet för biträde av mitt ombud.

De turer som följer på detta samtal finner jag mycket besynnerliga. Nu får man förstå att centrala förhandlare har mycket om sig. Jag kan anta att de får prioritera. Jag ombeds tala med viss regional ombudsman. Vid telefonkontakt med honom, säger han sig känna till ärendet. Han har fått brev från centrala ombudet. Jag känner inte personen i fråga. Han anser att jag skall ställa upp på arbetsgivarens förslag. Lämna det här med Bert och anpassa mig till full tjänst så fort som möjligt. Några veckors mjukstart, sedan fullt.

På ett avskräckande sätt, talar han om den avgrund som väntar om jag inte ställer upp.

Han säger sig förstå min situation och ger mig rådet: ”Byt arbetsgivare!”.

Trots vetskapen om att jag har lång anställningstid, godkänd arbetsskada vållad av överordnad och att arbetsgivaransvar föreligger.

En makalös groda från ett ombud. Att själv säga upp sig, är i praktiken att själv ta över allt ansvar i frågan, från arbetsgivaren. Det vet vi båda, ändock råder han mig att säga upp min tjänst.

Även Sölve, som också går sjukskriven nu, har talat med denne ombudsman. Sølves omdöme var: ”Det var som att tala med Bert, samma vokabulär, till och med rösten påminde om Bert själv. Som bröder. Ytterst obehagligt.”

När Försäkringskassan kallar till den förestående träffen, sänder de även kallelse till mitt ombud Lage. Dock säger han sig ”ej kunna komma, det står Johan fritt att ta med lokalt/regionalt ombud.”

Just mitt centrala ombud, just han, har sagt mig på goda grunder förstå att jag inget har att vänta mig av det lokala facket. Att lita just på honom. Javisst, det gör jag ju, räknar med honom. Litar på att han inte gör upp något vid sidan om, med arbetsgivaren.

Det visar sig även när träffdatum flyttats fram och jag enträget åberopar ombud, så kommer Lage. Må vara att hans inlagor var få och fåordiga vid denna träff, men likväl en medpart i en motparts näste.

Det slår mig nu igen, detta att jag känner otrygghet och rent av fientlighet i min arbetsgivarrepresentants närhet. Inte något av den respekt som man i ungdomen hyste, för arbetsgivare och överhet, snarare en rädsla. Metoderna är ju så ojusta. Näppeligen vördnadsingivande.

Rehabiliteringsmötet

Rehabiliteringsmötet kommer till stånd först i februari 1995. Försäkringskassan har kallat till mötet och närvarande är:

Försäkringskassan	Märta
Läkaren	Läkaren
Skolchefen	Allan
Fackombudet	Lage
Läraren	Johan

Läkaren är med för att svara för vad som kan anses betydande att beakta vid rehabiliteringen.

Likt tidigare möten tuggas samma fraser om och om igen. På Försäkringskassans direkta fråga till skolchefen, om vad de avser att ställa upp på i fråga om rehabilitering, så svarar skolchefen med att läsa upp det gamla förslaget till mig. Går där-efter vederhäftigt in med att;

”Johan har begärt att få vara... o.s.v.” Jag har ständigt att uttala mig om och om igen, eftersom han undviker att egentligen säga något som han skall stå för. Han får det att framstå som att han citerar något som jag skulle ha sagt och önskat. Jag får gå i direkt svaromål.

Allan läser upp förslagen till mig: Inskolning i vissa fall. Påbyggnad i matematik och vissa naturorienterade (NO) ämnen. Kartlägga under inskolningsperioden. Det går ju inte att hyra en universitetslektor, enbart för Johan!

Han får finna sig i att gå med i reguljära fortbildningen som vi har. Han har begärt att få vara på Platonskolan, där det inte pågår någon teknikundervisning! Bättre då att delta i undervisningen på Byskolan eller Kullens Högstadium.

– Jag har inte begärt detta. Notera det. Jag har ej begärt annan tjänst! Att vi nu diskuterar detta, är för att jag ej får upprättelse. Jag har inget val. Om vi nu skall utgå från annan tjänst, då måste jag förklaras kompetent och behörig för sådan. För oss lärare så bedrivs ju de behörighetsgivande utbildningarna endast vid universitet och högskolor.

– Om du preparerar dig med auskultation under hösten, varvat med våra utbildningar, så bör du kunna gå i undervisning 1 januari.

Läkaren: ”Det finns alltså en öppenhet för fortsatt utbildning. En kompensation för de förlorade åren, rent kompetensmässigt, måste ju också till.”

– Det är klart att han skall få sin utbildning. Personalmannen på skolkontoret har angivit hjärtbesvär och kommer förmodligen ej igen. Men den nytillsatte, Kaj, för samtalen. Man kan skriva en plan, men man kommer förmodligen ej att följa den, kunna följa den.

Allan kastar ur sig påståenden, som om de vore självklara sanningar.

I egenskap av skolchef, så är Allan van att tala och bli trodd. Andra tiger och ifrågasätter ej.

– Nu har vi hört fler påståenden här, och nu vill även jag påstå, och jag kan vederlägga. Jag har personligen talat med lärare från Platonskolan, som hälsat mig välkommen att auskultera. Vad är trovärdigt, vad är sant?

– Ja, jag har talat med dåvarande rektorn, säger Allan, har du förtroende för honom?

– Ja visst! Jag har ifrågasatt varför jag absolut skall förvisas till ytterområdena. Kullens som auskultationsskola och sedan tjänst på Byskolan? Jag cyklar på några minuter till Platonskolan där tjänster kommer att finnas snart nog.

– Finns det plats på Platonskolan, så skall du dit.

– Så kan man ju säga, för om veckor eller månader så kan jag få beskedet att det inte går att ordna. Den uttalade välviljan måste någon gång sättas i verkställighet för att ge mig tilltro. Jag är luttrad och har ingen positiv målsättning. Under tiden kan ju andra tillsättas. Jag har ju rätt till tjänsteunderlag nu.

Läkaren: ”När det gäller Johan, så har vi mångårig kränkning som borde kompenseras. Det borde väl kunna ordnas? Johan, ta fasta på skolchefens löfte att ordna auskultations-

plats i mars. Men det bakomliggande är kvar som en surdeg. Du måste se framåt nu och ta vara på det som är. Du får leva med denna surdeg. Du får försöka tro på vad skolchefen utlovar. Vi är ju många här som hör det nu.”

Han tog även upp betydelsen av gottgörelse i dessa sammanhang.

Allan säger sig inte lägga hinder i vägen.

– Om hinder sätts, så klaga. Till mig, Lage, Märta, så tar vi upp det här igen.

– Om hinder sätts! Vi bevittnar ju här hur Allan börjar med att tala om det hinder som finns på Platonskolan. Att där inte ens finns lektionssalar för NO-teknikämnet, att jag inte är välkommen och så vidare. Hinder, tills jag river dem genom att pressa honom.

Läkaren söker återigen få ett svar på sin fråga: ”Finns det någon möjlighet för skolan, arbetsgivaren, att ni erkänner något, gottgör Johan?”

Allan får det svårt, säger något som kan sammanfattas: ”se till detta vid en framtida tjänstetillsättning, om nu Johan kan finna sig i den lösningen”. Hänvisar till den köpta utredningen och låter Läkaren läsa skrivelsen.

– Jag förstår att Johan inte är nöjd med det som står här. Att det här inte är tillräckligt.

– Det förstår jag också!(centrala ombudsmannens enda inlägg)

– Det är beklagligt! Det är ju faktiskt fler personer, lärare, som är kränkta. Som får riskera att sluta sin lärarbana på ett för dem ovärdigt sätt.

– Vad stödjer du detta på? Att bilda dig den uppfattningen på? Allan ifrågasätter läkarens insikt

Läkaren redogör för sin egen yrkesbakgrund och kompetens.

Uppger att han på mycket goda grunder kan uttala att skolan med sina problem, är att anse som vållande ohälsa. Att bristerna påtalats till honom från många håll. Från personer

som han anser yttest trovärdiga. Att han ej är tveksam om orsaken till utslagningen av ett flertal lärare vid Gymnasieskolan.

Jag fortsätter beskrivningen av min situation: "Allan vägrar ju att vidgå det förövaren själv har erkänt, skriftligt. Att hans uttalanden varit opassande, samt att han har uppträtt olämpligt."

Varför då denna iver att förtiga, till och med ljuga i en rapport till tillsynsmyndigheten?

– Jag har läst det brev där du, Allan, påstår att rehabilitering redan igångsatts. En uppenbar osanning där myndigheten förleds tro att jag var i utbildning och rehabilitering. Groteskt. För att komma från en skolchef. Hur skall jag kunna känna tillit? Hysa förhoppningar, sätta tilltro till muntliga löften? Jag har inget val, därför har jag att underkasta mig detta från och med mars då. Förutan min önskan.

Märta önskar besked om vilken omfattning det kan bli fråga om. Utbildning, auskultation?

Läkaren förklarar att vi har talat om det här och ansett att man bör pröva med tjugofem till femtio procent. Men arbetsgivaren avgör ju numera, om man tillåter sjukskrivning.

– Visst kan vi tänka oss att gå med. Johan avgör från dag till dag. Jag ordnar nu så att Johan får träffa Kaj kommande vecka.

Min vilja är alltjämt att arbetsplatsen skall åtgärdas, de drabbade skall få upprättelse och kunna återgå i sina tjänster. Det beslutades ändock att jag skall auskultera på högstadiet nästa år. Allt enligt skolchefens tidigt utformade förslag. I mars påbörjar jag auskultation i NO-teknik och matematik på högstadiet. Skolchefen sade att jag kommer att kontaktas av en ny tillträdd personalman.

Den följande detaljutformningen av min rehabilitering kom nu att skötas av den yngre personalmannen Kaj, sedan den förre uppgivit sig ha fått hjärtbesvär.

Kaj, en i och för sig trevlig ung man som uttrycker välvilja. Men han har ju en viss uttalad målsättning. Han känner ej ärendet, vilket kan kvitta. Han skall ju endast samråda med mig om fortsättningen nu.

Från Allan har han fått besked om att jag skall byta tjänst, och det faller sig gärna så i dialogen, att jag skall säga hur jag vill ha det. Eller snarare att jag vill det.

När han på Försäkringskassans upprepade uppmaningar nödgats skriva ut en rehabiliteringsplan, så förmår jag endast att peka på det faktum att jag inte ens erbjuds en annan tjänst, utan en provtjänstgöring. När jag som behörig lärare har tjänstgjort i kommunen sedan mer än elva år.

Steg för steg, ord för ord, klär man av mig. Själv tilliten avtar och även självkänslan undertrycks. På två år har de lyckats stämpla, knäcka och avföra en gymnasielärare som går på fulla varv, med entusiasm och engagemang i och utom skolan. Med ytterligare femton år till pensionen.

Varför låter samhället detta få ske?

Inte en, inte bara två-tre, skaran av utmobbad lärare växer.

Under den utverkade respittiden för eventuella åtgärder av miljöproblemet, söker man nya och gamla orsaker att stämpla offren med. "Utbrändhet" är en gångbar stämpel på de äldre kollegorna.

Former av självförvållande är också bra att ta till. "Det kan inte vara ens fel att två träter", kan också vara gångbart för att några skall nicka med och utbyta samförstående ögonkast. Om det nu varit så, att två hade trätt.

Nu var det långtifrån så. Olle var inte den som trätade med någon, inte Solve heller och själv undvek jag helst Berts häftiga utfall. Bemötte honom endast en gång när han som kollega började agera även i min klass, trodde sig kunna köra med mig. Undanbad mig hans försök att sätta sig även på mig. Han undvek det även i fortsättningen, intill dess han såg sin möjlighet som studierektor. Att med skolledningens hjälp kunna sätta sig över alla kollegor.

En smygande misshandel

Jag delar ej vår skollednings syn på sanktionering av trakasserier. Ej heller den tolerans som visats förövarna. Jag anser att mobbning och alla former av psykisk misshandel saknar berättigande. Främst av två skäl:

– Gärningen kommer ofta smygande på. Ur synhåll för omgivningen. Utan möjlighet att värja sig eller kunna vänta sig hjälp. När gärningen väl synliggörs, är skadan redan betydande.

– Skadorna ger inga synliga tecken som vid fysiskt våld, men skadar svårt ett djupt liggande känsloliv. Dessa skador är svåråtkomliga och svårläkta.

Jag skulle vilja gå mycket längre i kampen mot denna förtryckarform, än vad facken och diverse skydds- och översynsmyndigheter gjort i denna bok.

Det är vidare en myt, detta att det är svårt att bevisa något, göra något vid mobbning.

Man skulle komma långt bara genom att förändra attityden till denna företeelse.

Främst handlar det om att vara lyhörd och sätta tillit till de drabbade.

Här förbigick man vittnesmål från skyddsombudet, t o m Berts skriftliga erkännande.

Man borde åtminstone jämställa den psykiska misshandeln med fysisk sådan.

Ingen, från kollegor, skolledning, politiker, till yrkesinspektörer, skulle låta en skolledare gå omkring och fysiskt misshandla lärarna i tjänsten, utan att stoppa våldsmannen. Förmodligen skulle redan den första misshandeln leda till åtal.

När jag och mitt ombud påtalade de otaliga våldshandlingar som drabbat ett flertal frågade Allan med bestörtning: ”Han har väl inte slagit någon... , här på skolan?”

Facket har redan tidigt informerat Allan om Berts våldsbänagenhet.

Under vårterminen fullgjorde jag auskultation och ämnesfördjupning enligt förelagda förslag. Utan entusiasm tar jag del i var lektion. De lärarkollegor jag går hos som auskultant, är förstående. Situationen är ju minst sagt besynnerlig, nästan besvärande.

De känner mig och min profession som lärare i ett flertal skolformer.

Genom sitt handlande och bemötande, har arbetsgivaren skadat något väsentligt hos mig. De har tillskrivit mig lägsta värde genom att verkställa en buses utfästelser.

Långvård

Inför terminsslutet tänker jag alltmer på min kollega Wilhelm. Allt han fick utstå på skolan, i samband med hans höga blodtryck.

Under efterjulsvintern hade han inte velat träffa någon från skolan. Nu ringer jag hans fru som tror att han gärna vill träffa mig. Jag finner honom liggande på enskild sal.

Han är hårt drabbad och fordrar vård på ortens sjukhus. Vi talar i allmänna ordalag om den gemensamma arbetsplatsen. Än mer om hans möjligheter att komma igen och fungera rent fysiskt. Att kunna gå hjälpligt och med viss automatik kunna köra bil igen. När jag ger honom bilden av att redan nästa sommar kunna uppleva friheten, genom att i bil med automatväxel och rattkula, kunna förflytta sig långa sträckor, då ser jag hopp och tilltro hos honom.

Cyklande hem från sjukhuset, tänker jag på det märkliga i situationen. Jag kände mig själv uppvärmd av hans sätt att lysa upp vid den vision som förespeglades honom.

När jag som skadad men rörlig inte ser något att hoppas på och glädjas åt, då ser jag detta lilla hopp hos min sängbundne och meddrabbade kollega.

Jag erinrar mig under hemfärden hur han blev bemött och undanskuffad på sin avdelning. Wilhelm, älskad av sin familj

och omtyckt av alla utom dem som hade behov av att roa sig på hans bekostnad. Eller klättra på honom och ta mark från honom.

Så blir det ferietid. Inte ens detta kan framkalla den vällust man normalt känt under tidigare läsårsavslutningar.

Jag blir i början av ferierna upprörd av Anders. Han är en av de övriga tre som uppgivit samma studierektor Bert, som den person som direkt och indirekt är orsak till att han ej ansett sig kunna fullgöra sin tjänst på ett stimulerande och pedagogiskt betydelsefullt sätt.

När en från skolledningen utlovad lösning syntes dröja, beslöt han att med tjänstledighet lämna skolan en tid för tjänstgöring på annan ort.

Efter löften om att situationen var förändrad, personen vidtalad och from, så gjorde han misstaget att gå tillbaks. Arbetsituationen var om möjligt än värre efter återkomsten. Bert sökte påverka Anders med mycket otrevliga metoder. Sökte till och med vända min klass mot honom. När det ej rönt framgång ordnade Bert så att Anders i stället kom att undervisa i min kollega Helmers klass.

Minns här att skolchefen Allan vid träffen inför återgång i tjänst, på ett mycket vederhäftigt sätt hävdade att den svensk-läraren aldrig haft med Bert att göra.

Det var en omöjlighet. Det visade sig vara just Anders han åsyftade. Sökte förneka som drabbad.

Anders led av de motigheter han själv mötte, men mest sade han mig, av att se och höra hur jag blev bemött och de omskrivningar som gjordes för att förringa vad som drabbat mig och övriga kollegor som redan nödgats lämna skolan. Snarare tillskriva oss egenskaper som skulle förklara den uppkomna situationen. Allt i syfte att dra ljuset från arbetsplatsproblemet. Han hade för en tid sedan sjukskrivit sig på grund av dessa arbetsplatsrelaterade problem.

★ ★ ★

Även denna sommar 1995, blev tung för min familj. Våra stunder i sommartorpet blev inaktiva. Jag gjorde vad som måste göras, inte mer. Vi åkte mellan bostaden och torpet på landet, i omgångar. Jag bär med mig tunga minnen av uttalanden från obehagliga träffar. Det nedlåtande kränkande uttalandet från skolstyrelsens ordförande, inför Verkstadsföreningens representanter. Det tog det. Intill dess hade han och jag delat många gemensamma värderingar i en intressegrupp där vi båda hade politiska uppdrag.

Ungefär så förflyter sommaren. De enda kollegiala kontakter jag har numera är just mina olycksbröder. Inte så att mina relationer till de övriga skadats, men de har svårt att hantera kontakten. De håller sig väluppfostrat och hälsosamt neutrala.

Skyddsombudet Gunnar har varit ett enormt stöd, genom sin genuina äkthet och varma mänsklighet. Han har för mig framstått som opåverkbar för diverse förvrängningar och manipulationer. Gunnar har sett den nakna sanningen och vågat uttala sig.

Han var en av de kollegor som inte kunde påverkas att skriva under den lista som den vikarierande studierektorn själv gick runt med, för att dokumentera lärarnas förtroende, för honom själv. Nu avbröts ju detta av Elis innan hela kollegiet drabbats.

Gunnar är i vart fall den ende som numera hör av sig från min före detta arbetsplats. Jag vet inte vad som sagts om mig i min frånvaro. Endast vad skolchefen sagt till mig och mitt ombud. Han hade hört att sjukskrivningen skulle ha kunnat komma ändå, utan Berts förskyllan.

Jag har aldrig varit klar över vad han egentligen ville uppnå med detta. Han kan ju ha velat framställa det som att jag hade andra problem som råkade kulminera just vid den tid då Bert erkänt sig ha uppträtt olämpligt, och funnit det beklagligt att han nödgats erkänna det.

Jag utesluter inte att skolledningen varit med redan från början. Att man funnit Bert med sin speciella bakgrund, som en lämplig resurs.

Den tidigare studierektorn Jack var med vid anställningen av Bert.

Vidare var Jack mycket angelägen att just Bert skulle efterträda sig. Det måste bli han som "tar över papperen".

Dåvarande skolchefen Arons omdömen om Bert omfattade det mesta i meritväg. "Han har pondus när han visar upp sin kroppshyddan". "Han kan sätta eleverna på plats". "Där vågar ingen säga emot".

Ja det kan även jag bekräfta. Inför elever brukade Bert använda uttrycket "mellan knytnäven och väggen", när han någon gång uttryckte sig i, för honom, pedagogiska termer. Där borde de hålla sig. Mellan knytnäven och väggen, kom att bli hans bevingade ord.

★ ★ ★

Jag brukar till och från falla in i sådana minnen. Det som tidigare drabbat mig, kommer över mig och jag söker reda ut alla "varför". På liknande sätt har min tillvaro framskridit. Kränkningen har försatt mig i ett tillstånd som nu permanentats.

Jag får svårighet att koncentrera mig. Att över huvud taget samla mina tankar under längre stunder.

Vid föreläsningar och även vid exkursioner i ämnesutbildningen på försommaren, tappade jag ofta tråden. Som alltid var jag väl förberedd med pennor och block. Gång på gång finner jag mig sittande, likt skoltrötta elever som drömer sig bort, med vidöppna ögon och till synes aktivt lyssnande. Fastän jag ser föreläsaren tala, så tappar jag långa stycken. Vid maximal anspänning är jag med en tid, men finner då pennan vilande. Antecknandet som för mig normalt gått helt automatiskt, stannade upp helt.

Vid våra tidigare träffar, har jag antecknat och dokumenterat, direkt efter ordagrant renskrivit och arkiverat. Anteckningar som kommit att fylla halva kollegieblock.

Nu fungerar detta inte längre.

Likaså i detta skrivande har jag svårt att hålla tråden och händelseordningen. Kommer ständigt på mig med att göra kast i tidsföljden, på ett sätt som förbryllar mig, men som lärare har jag ju min kalender att stödja minnet på.

Jag har de senaste åren låtit denna omfatta även ferietid och har därmed en rätt detaljerad dagbok att tillgå.

När det gäller just detta skrivande, som gäller mobbningsärendet, då rör jag mig ju i en sinnevärld som i sig är en gammal surdeg. Det kan synas inverka negativt och förstärkande i dessa avseenden. Dock känns det så befriande att få skriva av sig, att jag snarare finner det lättande än tyngande.

Brevet från Anders

Sommaren 1995 framskrider utan nämnvärda händelser. Ingen upplösning av den fastlåsta hållningen från arbetsgivaren. Passivt låter vi oss driva med tiden. Dag för dag, vecka för vecka. Rätt likgiltigt har vi åkt ut till stugan, för att snart nog vara åter i stan.

Vid en sådan hemkomst låg där ett brev från Anders. Till brevet bifogade han en del kopior som omfattar graverande saker, kopplade till skolledningen. Dessutom hade han i brev till Försäkringskassan, lärarfacket och yrkesinspektionen med fler, även summerat sådant som stört honom kraftigt.

Anders hade inte någon som helst tilltro till deras interna utredningar. Påpekade sambanden mellan dessa maktpersoner som nu hindrar en seriös utredning och för oss drabbade, lycklig upplösning. Han beskrev deras gemenskap som ”staketdialoger” i ”villaföreningen”, menande att de ständigt råka-des och delade information och mening.

De bor alla som grannar på Villavägen. Aron bor på nr. 6, Ivar på nr. 11, konsulterade utredaren på nr. 13, och fackets kontaktombud Ivar på nr. 15. Alla arbetar de i kommunen med verksamheter som griper in i varandra på ett heltäckande sätt.

Anders talar i brevet om den kompletta oförmågan och oviljan från ansvariga, att ta itu med svåra psykosociala missförhållanden.

Redan innan mobbningen mot vår kollega Olle började, så hade man på skolan en form av schism, som delade språksektorn i två läger vad avsåg uppfattningen om, och samarbetsförutsättningarna med, deras ifrågasatta studierektor.

Anders kom att bli ett stridbart namn i denna träta om att lyda under en rektor som inte ens var behörig lärare. Detta fanns givetvis med i bakgrunden när han tidigare med tjänst-

ledighet lämnade skolan. Berts agerande blev det helt avgörande. Nu har det tidigare legat honom i fatet.

Vad Anders i brevet säger sig ha uppgivit till arbetsgivaren är att, vissa av försöksverksamhetens lärare, som jag haft ett mycket gott samarbete med, varit utsatta för mycket kvalificerad mobbning.

Han led mest av detta, trots att han själv blev så illa bemött och hindrad i sin tjänstgöring. Anders kommer ej att återgå i tjänst vid gymnasiet. Även han har erbjudits tjänst vid annan skola. Han är därmed också ute nu. Tyngst i detta, är för Anders det ovärdiga sättet att bemötas under de sista tjänsteåren innan pensioneringen. Trots den tunga situationen för honom, så söker han uppmuntra mig att söka göra något av min situation:

”Tappa inte modet, Johan! Se positivt på livet, trots allt.

Det är kommunens företrädare som bär ansvaret, inte vi.

Vi har bara försökt känna ansvar för skola och kunskap.”

Han säger sig ha mycket väl dokumenterat händelserna i detta ärende och hos vissa personer även sört för att det kommer ut i någon form. Om än historien just nu måste ha sin gång. I ett slutligt P.S. säger han att han nyligen fått ett meddelande från Försäkringskassan, där det sades att det skulle ta arton månader, innan hans ansökan om vållad arbetsskada kunde behandlas. Jag lade brevet åt sidan, för att senare ringa Anders och få förklaring över vissa saker i innehållet. Anders uppgivenhet och hans plötsliga uppmuntran inför min deportering.

Utöver vissa kontakter som har med skolan och Försäkringskassan att göra, så hade jag några dagar senare ett schemalagt kvällspass. En form av ”föräldrar på sta'n”, där vi går ute bland ungdomarna på helgkvällar. Finns med och finns till stöd och hjälp när så erfordras.

Som lärare känner man många före detta elever, ännu fler känner sin forne lärare.

Några är uppsluppet pratsamma dessa lördagskvällar, men alltid vänliga.

Ävenså denna kväll blev jag tillropad av en elev som lämnade gymnasiet för ett tiotal år sedan. Han har ju av och till hållit sig underrättad om vår situation på skolan, och ville nu höra om problemet med Bert var löst, så att de mobbade lärarna kunnat återgå.

Jag kunde ju inte bekräfta att så var fallet. Jag kunde i stället meddela att jag fått brev från hans forne språklärare Anders.

– Men Anders lever väl inte längre, säger han.

– Jodå, denne Anders lever då, för jag har rätt nyligen läst brevet från honom.

Efter en kort utredande ordväxling blir jag på det klara med att min olycksbroder, kollega och vän ej mer finns vid liv.

Det hade stått i ortstidningen för några dagar sedan. Således hade jag läst hans brev, efter hans dödsfall.

Många tankar stred om förtur den kvällen.

När han nu hört att Anders var den femte läraren som var borta från skolan, då tvekade han inte om samband mellan hans situation och hans bortgång.

Anders hade inte varit sjuk. Hade någon gång sagt att ”det här” stundtals tyngde hans bröst. Han sa det när han, Sölve och jag, kallats till yrkesinspektionen för att bekräfta osanningarna i svarsskrivelserna från skolchefen Allan.

Att det nu måste få ett slut snart. Senaste gången han sade det var när vi en sista gång träffades på biblioteket under för-sommaren.

Jag valde att ringa hans familj och kondolera. Sade dem att jag ej räknade med att bevista begravningen. Att jag redan nästa dag ämnade resa till torpet. Så gjorde jag också, men det huvudsakliga skälet var att jag ej skulle vilja stå vid Anders grav och se dem komma.

De som representerar vår arbetsgivare. Som de är identiska med dem som indirekt vållade hans avgång från skolan. Vad mer de är medvållande till känner salig Anders bättre.

Jag skulle inte kunna stå vid Anders grav och se dem spela upp sitt deltagande. Kanske behöva lyssna till berömmande ord över den bortgångnes alla goda sidor och kvaliteter. Jag vet nämligen det mesta om vad de sagt till och om Anders.

Jag känner mig så oförstående och upplever en sådan vanmakt när jag ser dessa ytterligheter av personalpolitik, inom en så liten arbetsplats i en i sig liten och trivsamt kommun.

De avser att göra skolledare av en formidabel buse. Kommunen står kostnaderna för hans skolledarutbildning. Fastän de borde förstå att detta måste spricka förr eller senare.

Går han inte dessförinnan, så kommer de att få köpa ut honom.

★ ★ ★

I slutet av augusti ringer Wilhelm från sin bostad. Han skall vårdas i hemmet nu. Vill tala om det, så att jag inte åker till sjukhuset som förr. Han har hört att Bert ska flytta från orten.

Undrar nu över hur jag skall göra.

– Går du tillbaks nu?

Jag påminner Wilhelm om hela den bakomliggande orsaken till att jag nu har annan tjänstgöring. Att frågan ej är aktuell. I synnerhet som den inte ställts av arbetsgivaren. Att det inte föranleder att riva upp och ändra hela min nypåtvungade inriktning. Wilhelm förstår ju mycket väl att Berts tjänstledighet inte garanterar en återgång för mig. Jag säger endast att det är för sent nu.

Om det nu är så att Berts tjänstledighet på något sätt har att göra med den försämrade marknaden för mobbning på vår

skola, och han måste se sig om efter nya offer. Då kan det ju leda till en definitiv avflyttning från orten. Men även om så är, så är det för sent för Olle, som nu blivit av med sin tjänst i kommunen. För Sölve, som efter sjukskrivningstidens utgång kanske har endast någon termin kvar till pensioneringen. För Anders, som lämnat oss för gott, aldrig kom att börja på den skola de schemalagt honom på i höst.

– Har Anders lämnat oss ?

Wilhelm hade vare sig läst eller hört om vår kollegas hastiga frånfälle.

– Men Anders var väl inte sjuk på något sätt ?

Nej, inte sjuk, men hade ändå en svaghet som fick honom att vika för överbelastningen.

Jag undrar nu efteråt, om Wilhelms omgivning medvetet undanhållit beskedet om Anders dödsfall för att skona honom. Det hade ju varit onödigt att tynga honom med även detta.

Hade jag bara anat att han inget visste, då hade jag ju inte vidrört det vid telefonsamtalet, när Wilhelm satt ensam hemma. Nu lovade jag att komma ut till honom och skingra hans ensamhet.

★ ★ ★

Den som först nämnde att Bert skulle vara tjänstledig en tid, var skyddsombudet Gunnar. Han ringde mig dagen innan skolstarten hösten 1995. Det var då endast en hörsägen från en annan kollega.

Vidare ryktas att Bert redan i våras, skulle ha blivit ombedd att söka nytt jobb. Inget om vem som bett honom. När jag erinrar mig alla uttalanden från skolchefen, så har de ensidigt utgått från att just Bert var den man valt, just för sin lämplighet. Tvärtemot att söka flytta på honom. Då har jag svårt att tro på ett sådant kast i den övertygade uppfattningen.

Vad än sägs och antas, så kan han mycket väl vara tillbaks när stormen bedarrat. Redan nu är alla platser efter oss drabbade,

tillsatta på nytt. Snart är det gamla glömt. Han skulle mycket väl kunna komma åter om en tid. Då till nya presumtiva offer.

Det var ändå gott att höra att han lämnar orten, om än det är väl sent nu. Men ändå skönt att epoken ”studierektorn” nu kan ändas, för de kollegor och övrig personal som fått känna av hans burdusa attityder och avvikande betenden.

Mitt skyddsombud som följt hela utvecklingen under dessa år, känner ju situationen rätt väl. Han säger vid vårt telefonsamtal att han ej väntat sig någon större förändring beträffande min situation. Allt annat finns ju kvar, säger han. Ser ingen väg tillbaka. Jag säger att kanske för något år sedan, innan jag gick in i auskultationer och arbetade med min nypåtvungna situation.

Jag har nu börjat finna mig i min nya roll. Även om den från min sida är oönskad, så är den ändå min roll, den jag lever i. Den som redan börjar ge mig en ny identitet. För min familj och övriga bekanta är jag nu en av lärarna på högstadiet. Flertalet elevgrupper har endast träffat mig som en personal på sin skola, i sin klass. Visserligen är de något frågande. Varför har de två lärare nu? Elever undrar ju. ”Du är väl gymnasielärare?”. ”Min syster hade dig som lärare när hon läste Te-linjen”.

Efter de tre år som gått sedan jag lämnade min skadepåplats räknar ingen med att jag återkommer dit. I vart fall har det sagts mig, räknar ingen med att jag i så fall återgår i min förra tjänst. Bara miljön med alla tråkiga minnen skulle bli nedbrytande, har man tyckt. Därtill skulle jag få svårt att fungera i dessa läroämnen nu.

Som jag varit med att introducera och utveckla nya tekniken inom detta område redan på sjuttioalet, så är jag väl medveten om hur utvecklingen rusar fram. Skulle jag nu med

ännu en tvärvändning avbryta mina studier på universitetet och åter ge mig i kast med den utbildning jag under stor möda och mothåll från vissa, hade att införa på gymnasiet. Det skulle vara väl magstarkt. I vart fall står skyddsombudet fast vid att jag ej skulle må bra av ännu ett försök. Han skulle inte gå med på det, inte kassan heller.

Det har dock setts angeläget att locka tillbaks någon av oss nu, för att därmed söka påvisa att miljön inte varit och inte är skadlig på Gymnasieskolan.

Skolledaren Daniel

På skolan talar man inte gärna om Anders bortgång. Vid ett sammanträffande med den nu pensionerade skolledaren Daniel, sade han sig ha hört det.

Även hört att studierektorstjänsten lär ha annonserats ut igen, och "busen" sagts tjänstgöra vid en avlägset belägen plats längre in i landet. Daniel vet inte varför Bert tagit tjänstledigt, eller vad han nu skall syssla med.

Även om så är, att han trots hela skolledningens odelade stöd, väljer att lämna oss här i Övermåla, så är det likväl minst ett år för sent. Snarare då två-tre år. Skadan är redan skedd.

Nej jag tror inte att någon av alla oss drabbade kan återgå till den gamla arbetsplatsen. Om än denne skolledare Daniel, vill vitsorda min lärarkompetens, att: "Jag var uppskattad, gjorde ett bra jobb, att jag hade rätt, gjorde rätt. Att jag skall inse det."

Må så vara. Han ser på mig att det ej blir bra. Att det gått för långt därvid.

Han ville förklara det helas möjliggörande med att den tidigare rektorn Aron som sedermera blev skoldirektören Aron (Allans företrädare), saknade kompetens och försatte sig i beroendeställning till den förre studierektorn Jack, samt till den nu vikarierande studierektorn Bert. Aron borde inte ha fortsatt om han själv insett hur de manövrerade honom.

Jag litar knappt på någon eller något numera, annars har jag haft en bra kontakt med denne skolledare Daniel. Men sedan jag hört skolchefen säga att just han, skrattat åt intermezzot med Berts utelåsning av Olle, ”funnit det lustigt” när han erinrade sig händelsen. Sedan dess kan jag inte ta honom på allvar. Han menar nog vad han säger, vill mig även väl. Men betänk hur stor makt en förvaltningschef i denna hierarki kan tillägna sig.

Som denne skolledare Daniel, inte själv meriterat sig till de högre skolledarskikten, som man säger i kollegiet, så får han vara ytterst smidig och diplomatisk med kappan vänd för vinden. Just denna egenskap tillskriver de honom i kollegiet, Ivar med sina anhängare.

Hellre skrattar Daniel över sin lärares desperata situation, än att söka rätta till missförhållandet för läraren och eleverna. Betänk att han därmed kunde ha hamnat i fel läger. Om det nu var så, eller så att Allan farit vårdslöst fram med sanningen även här.

Wilhelm vårdas i hemmet

En vecka efter telefonsamtalet med Wilhelm, åker jag och hälsar på honom i hans hem. Det har hunnit bli sen höst nu, inne i september 1995. Ingen öppnar vid påringningen, hans fru är på sitt arbete. Han får sitta med olåst dörr. Man kan inte vänta sig att han skall kunna hållas med ständig vårdpersonal.

Framför mig sitter min forne kollega, nära köksbordet där den trådlösa telefonen, hans kontaktmedia med omvärlden, ligger. Wilhelm är svårt handikappad nu. Han sitter visserligen, men uppbounden i en stadig rullstol. Jag står där lite handfallen inför hans situation. På sjukhuset hade han närknuten vård och pulserande liv i sin omgivning.

Jag är inte alls så glad och hurtig som jag skulle vilja vara. Det är så motstridiga känslor som griper tag i mig. Jag är glad att träffa Wilhelm i hans vackra hem. Det hem som han själv har byggt i dess helhet, från träd på rot. Men att nu se honom

bara sitta här, vingklippt och hjälplös. Det är som om jakten är över nu. Han var uthållig Wilhelm, men de fick honom till slut.

Jag har först några hälsningar till Wilhelm från övriga drabbade, samt från någon enda övrig personal från gamla arbetsplatsen. Han blir glad över att några tänker på honom, men talar även om att ingen annan av hans gamla kollegor besökt honom.

Helmer, hans äldsta kollega väntar han sig givetvis inget besök av. Vi kommer därvid att tala något om hur Helmer och Bert konspirerat mot honom. Vem av dem kan ha legat bakom dekalen ”Flishuggen”, på Wilhelms dörr? Wilhelm var ju inte helt obekant med att de använde sig av diverse uttryck i samband med att de förargade honom så att trycket for i topp. ”Nära att kapsylen rök” eller, att ”proppen for ur”.

Han hade själv sett Helmer förnöjsamt sittande med fötterna på skrivbordet, Bert stående skrattande framför honom. Hade inte hört allt då, men sett desto mer genom lärarrummets glasade vägg. Dessutom fick han mycket serverat i ”små påsar” i form av eleverna.

Eleverna tyckte om Wilhelm och delgav en hel del som sagts av andra lärare. I sitt oförstånd mera än illvilja, myntade de ju även mindre behagfulla tillmälen som de tagit till sig. Vid det tillfälle jag föreslog Helmer att vi skulle skrapa bort dekalen från dörren, påstod han att det värsta var ju att Wilhelm visste vem som satt upp den.

Jag frågade nu Wilhelm om han visste detta... Han svarade inte.

Jag ser på Wilhelm och minns när han drog ur sina tänder. Nu har han ju nya välformade tänder, ett bättre bett visserligen, men till vilket pris. Och till mest glädje för vem. Den framför allt bidragande orsaken, var en produkt av ett vidrigt verk, iscensatt av människor som själva ej mått bra. Men dock förenligt med vissa personers människosyn.

Att kunna häckla en lärarkollega till den grad att han inte längre kan le på ett uppsluppet sätt. Att beröva en människa denna livskvalitet, att få uttrycka glädje.

Den dansante charmören Helmer hade även sökt misstänkliggöra Wilhelms fru för att ha umgåtts på ett otillbörligt sätt med sina danspartners de gånger Wilhelm ej var med.

Angav detta som förklaring till Wilhelms nedstämdhet efter attackerna från Bert och honom själv. Helmer sade sig ha sett ett och annat han. Därför angav han, hade Wilhelm det jobbigt.

Wilhelm återkommer till att tala om skolan och det här med Bert. Att det skulle behöva gå så långt, säger han. Att ingen kunde sätta stopp. Ja det brast väl främst hos rektorerna, sade jag.

Ja, den förste sade han, Aron, honom gick det ju inte att prata med. Han skrattade ju bara och tramsade bort det man sade. Lyssnade inte ens. Beträffande Elis var vi ju också ense om att han lyssnade, men sedan blev det inget mer.

Mitt besök blev långt, vi kom att tala om ytterligare ett intermezzo. Det när Helmer i samband med en ombyggnation av skollokalerna, gjorde ett utfall i form av ett ritningsförslag som gav sken av att inkräkta på Wilhelms lokalytor.

Det var en mycket pinsam situation att bevittna, för att inte tänka sig in i Wilhelms situation. Nu blev vi avbrutna av dottern som under lunchen tittade till sin far. Hon hann på den halvtimmen uträtta mer än jag gör på en dag. Hon kokade kaffe, tinade bröd, hjälpte Wilhelm med toalettbesök, passade upp på sina barn och deras kamrat. Hann dessutom med ett lugnt och sansat samtal med mig.

Jag är glad över att Wilhelm har en sådan familj, men jag är ledsen över den situation de hamnat i. Ledsen över de människor som är delaktiga i hans tråkiga minnen och över de så kallade arbetskamrater som inte bryr sig. Han var hjälpsam mot alla, glad och vänlig så långt han orkade. Intet har han igen från någon av dem.

I bilen på väg in mot staden igen, tänker jag på den mängd utlöpare av konsekvenser den dåliga miljön på skolan har skapat.

Som jag tidigare sagt var Aron som rektor, den som ansåg Bert vara ”en lärare som kunde sätta dem på plats”. ”Där vågar ingen sticka upp”, och liknande omdömen. Då i kombination med den rent praktiska användningen av de så kallade praktiska linjerna, så kan jag se en viss användbarhet. Denna har dock inget som helst med skolans övergripande syften att skaffa. Med denna hypotes så kan man genast se att Berts kollega Olle, inte var rätt person att ta över efter honom och driva produktionen i vad Bert kallade ”plåtverkstaden”.

Under hela det år som man planerade in Bert för studierektorstjänsten, så trakasserade han Olle tills han blev minst ledsen över att nödgas lämna skolan. Om än de omnämnde Olle som att han ”ej kom att gå till pedagogikens historia”, så var han en vitsordat pliktrogen lärare. Bert måste då göra sig av med honom för den rådande verksamhetens bästa.

Genom att agera som han gjorde, så knäckte han Olle och följaktligen så måste facket agera. Genom ombesörjande av att även jag ombads medverka vid MBL-informationsmötet, så fanns anledning att attackera mig. Han var helt tvungen att lyckas få bort mig. Han visste att jag ej gick in i verksamhet av den karaktär som utövades. Jag hade ju tidigt markerat att jag var lärare först, främst och endast.

Det är vanligt att man utser ett objekt för att statuera ett exempel, och då en person av i vart fall viss betydelse, det måste ju märkas ordentligt när man ”vingklipper” henne/honom. Det måste även göras ordentligt, så att personen inte kan komma igen. I vart fall inte förrän det är för sent.

Här blev jag föremålet med vilket man befäste den yttersta makten att kunna tysta envar som vidrörde det pågående för-

trycket och mobbningen mot Olle. Skolchefen Aron påbjöd tystnad. Så blev vi och främst då jag, dels i min fackliga roll och dels i mitt mänskliga ställningstagande, ett av de viktigaste objekten att spika upp. Skadad och förhoppningsvis oskadliggjord, förpassad (fortbildad) till annan skola.

★ ★ ★

Genast efter Anders bortgång visades vederbörlig respekt och hänsyn en lång tid. Senare och då ifrågasättande, kom de på skolan att tala om Anders sätt att vara den senaste tiden efter det han föreslagits att lämna Gymnasieskolan.

Som min ombudsman tidigt sagt mig, så hade skolledningen redan innan dess talat om avvecklingen av det för dem, obehagliga ärendet. Eller snarare den envist efterhängsna uppmärksamheten från flera håll. Dock ej från lokalpressen, vilken de hade kontrollen över genom sin inbördes odlade trovärdighet. Deras försök till omskrivningar av vad som i många år försiggått på skolan, godtogs av lokalpressen som därav nekade att ta in insändare som rörde mobbningen av lärarna. Ej heller var skyddsombudets svar på pressens frågor tryckvärda.

Det visar även på viss okunnighet och låga tankar om lärarkåren, att först behandla oss på omskrivet sätt. Därefter tro sig kunna tysta de drabbade lärarna. Människor vars yrke är att tala, skriva och förkunna.

För oss drabbade handlar det endast om upprättelse och gottgörelse. Det nekas oss. Vi får hellre gå. De värnar endast sin like. Lika barn osv.

”... *giv vika, ty lika barn trives bäst med lika*” [Fritiofs saga].

Under de år vi hållits undan har den första tiden för arbetsgivaren ägnats åt att dels avveckla oss, dels att utveckla nya arbetsformer. Under denna tid organiserades febrilt för att även rädda undan de tjänstemän som ej levt upp till förelagt och

förväntat ansvar i respektive tjänster.

Den senaste tiden har kolossen gungat på sina lerfötter. Tjänstemännen halvtidsplacerade på undanskymda utredningstjänster med politiker och en sneglande och frågande småstadsbefolkning, envetet surrande kring sig där de gått fram i idyllen Övermåla.

Aron beklagade sig över att han behövt möta det där, till och med i sin församling.

För en tid sedan stod att läsa i lokalpressen, att han nu fattat beslut att avresa till den "långt fjärran belägna staden". Han hade redan sålt sitt radhus i villaföreningen.

Allmänheten har frågor, men även saker att berätta. Om de ifrågasatta skolledarna. Den ifrågasatta hanteringen av skolans lastbil är bara ett av alla exempel. Transporterna av byggnadsmateriel i samband med skolutbyggnaden, till avlägset fritidsområde. Jack hade i egenskap av studierektor motiverat bilinköpet som, lämpligt studieobjekt för utbildning av blivande fordons- och flygtekniker. Under ferietid hade nämnda studieobjekt observerats med diverse laster, på platser som föga hade med utbildning att göra, men desto mer med Jacks intressen och verksamhet. Han var den förare som iakttagits i kommunens lastbil vid de ibland nattliga färderna.

Den firma som Bernhard och "fixarna" bedrev, vid sidan om, behövde förutom oljebyten på uthyrningsfordonen, en hel del annan service som fordonslärarna och därmed skolan kom att bestå.

Fas två

Mobbningsärendet handlar nu inte längre om Bert gentemot mobbningsoffren. Det har kommit att bli arbetsskadeärenden. Arbetsgivaren vill ha det så. Påbudet är alltså att inte tala om mobbningen, än mindre om mobbaren. ”Han har ju flyttat nu, då kan ni väl inte ha något obehag av honom”.

Att vi drabbade ännu lever med mycket påtagliga problem, det kan endast lastas oförmåga och eventuellt ointresse hos högsta skolledning. Våldsmannen är ej längre kvar, men de övergripande ansvariga är kvar.

– Vilken typ av människor var det, som i chefspositioner involverade sig i oegentligheter?

– Vem var då våldsmannen?

En av lärarfackets utredare fick ju en rätt klar bild när han förfrågade sig vid läroanstalter, hos före detta kollegor och studiekamrater till Bert. Där fanns en hel del grovt fysiskt våld. En studiekamrat kom att avbryta högskolestudierna efter de omfattande skador han vållats. Skolledningen här var upplyst och därmed införstådd.

Vad sedan beträffar det psykiska våldet, så var det ju för Bert själv, en del av hans umgängessätt. För honom visade det sig ju, även bli ett framkomligt arbetssätt.

Hos våra skolledare och skolpolitiker renderade det ju till intimt samarbete och avancemang inom skolan.

Men nu handlar det som sagt ej längre om honom. Inte om mobbning heller. Det kallas rehabilitering nu. En ny fas i samma ärende, där jag som gammal erfaren lärare, nu har att finna mig auskulterande hos kollegor. Återigen i studier på universitetet. För andra året nu.

Arbetsgivaren talar om pension

1996, redogör skyddsombudet Gunnar för att betydande förändringar skett på gymnasieskolan. Dels bytet av rektor, dels

att den gamla lärargruppen fallit sönder nu. Han menar att därmed skulle ju en återgång varit möjlig, om det nu endast berott på dessa gamla lärare. Säger sig förstå att redan platsen måste vara motbjudande. För att inte säga att möta alla övriga lärare på den skolan. Han skulle inte vilja se dem i ögonen, om det gällde honom själv. Jag känner just så. Jag vänder helst bort blicken från dem som ställde upp för Bert och ej lyssnade på oss. De till och med förtalade oss. Jag blir illa berörd bara av att möta Elis lyftande handen till hälsning. Han lät det ske!

Nu är det ju ej aktuellt längre, att gå tillbaks. Det skulle ha skett innan de anvisade mig tjänst på högstadiet, vilken jag nu preparerar mig för. Inte utan anspänning, men ändock, enligt vad som sedan länge framställts såsom enda varande alternativ. *Näst bästa!*

Gunnar får veta att jag nu går halvt sjukskriven ett halvår framåt. Utan att vara sjuk! Dock är jag så illa skadad att jag medicineras för magen och stundtals för ihållande spänningshuvudvärk. Kommer inte ur det påkomna ångestliknande stresstillståndet.

Den mörka årstiden börjar vända, midvintermörkret viker för ankommande vårsol. Jag känner mer och mer distans till den mörka perioden. Till själva gärningarna kan jag känna distans och trevande söka blicka framåt.

I min väntan däremot syns inga ljus. Vid denna tid planeras nästa läsårs fortbildningar. Jag lyssnar efter signaler, spanar efter kataloger.

Tystnad, inte ett tecken från de så kallade rehabiliteringsansvariga. Jag kan ju det här nu. Jag minns ju förra våren, när jag själv fick ringa runt till högskolor och universitet och skaffa kurskatalog. Jag fick inte ens min ansökan besvarad från skolkontoret, än mindre insänd. Jag missade ansökningsdatum och även första etappen av kursen.

Allt segar sig fram, förtar det lilla intresse som jag stundtals mobiliserar. Det handlar om total avsaknad av kompetens och kontroll i åtgärdssystemet.

Nu kom även yrkesinspektionen att peka på stora brister i skolans system. De rent organisatoriska är ju en del av bristerna. Dock ser jag dessa mera som en konsekvens av långt större brister. Man får söka längre bak i historien. Bert till exempel hade definitivt ej egenskaper av sådant värde att de förväntades rendera i en position som studierektor.

★ ★ ★

Först i september 1996, kallades jag till en planerad kort träff med personalmannen Kaj. Jag redogör för studier och auskultation. Sjukbidrag har föreslagits för de två år jag studerar. Fastän Försäkringskassan egentligen anser att arbetsgivaren är skyldig att betala lön för även den del jag studerar på, eftersom jag inte är sjuk i vanlig mening, men vållad arbetsskada. De är ju vållande och därmed ansvariga! Det avfärdas dock alltjämt på skolkontoret. Däremot kommer faktiskt pension att nämnas. Om det inte skulle vara ett alternativ? Ja, givetvis bara till en del då, bara en tanke, säger Kaj. Han bekräftar vidare studier och resor. Att jag på skolan har att delta i undervisningen i NO och matematik.

Kassan ringer, det är dags att fylla i sjukbidragsblanketter, löneberäkningar och så vidare. Svårt att få fram adekvata uppgifter efter så lång tid. Nu är det för övrigt dags att lägga över ärendet på annan person, säger hon. Återigen!

Det är för mycket nu, jag märker att något inte står rätt till, magen har varit i olag och huvudvärken gör sig oftare påmind. Efter ytterligare ett par veckor begär min läkare gastroskopi av magsäcken. Magsår bekräftas, medicin sätts in.

Jag kan ju inte bara avbryta studierna. Min dator krånglar, jag nödgas åka till skolan för att räkna mina inlämnings-

uppgifter i matematik tills i morgon. Ständig magvärk. Som endast auskulterande har jag inte fått något nyckelkort. Måste bli klar innan larmet aktiveras.

När jag åter kommit hem efter två dagars föreläsningar, talar jag med studierektorn om min situation. Magsår med negativ läkningsbild. Han visar ju medkänsla, har både insikt och förståelse. Undrar om jag kanske borde ta det lugnare en tid. Jag måste inte auskultera på alla positioner om jag inte mår bra, menar han. Jag gör då så att jag ägnar någon hel dag åt mina studier, inte splittrar mig på alla dagar.

Redan efter några veckor blir jag inropad till rektor, han vill veta hur disponibel jag är. En tekniklärare går i pension och han har ingen som tar över. Det kan bara gälla terminsvis framöver, i avvaktan på hur ämnet kommer att utformas. Nu var det nog inte NO-teknik det rörde sig om, han talade mera om behovet av att någon tar hand om elever som vill och behöver göra mera praktiska saker. Jag uppfattar att han mera syftar på någon form av slöjd. Kanske någon metallslöjd då, säger han. Så det var nog ett annat ämnesområde han avsåg. Men hur skulle jag som sjukskriven på femtio procent, kunna erbjudas tjänst över huvud taget? Jag fann det besynnerligt. Pinsamt också. Jag utgår ju från att han ville mig väl.

Ville kanske ge mig en chans att komma in på en tjänst. Kanske var han inte informerad om vad som förevarit och vad som nu gäller enligt rehabiliteringsplanen.

På något sätt kom jag att känna dåligt samvete över att jag var såväl opassande som opasslig för att hoppa in på detta. Jag pekade även på olämpligheten genom mitt nytillkomna hälsotillstånd, för såväl eleverna som för mig. Nåväl han propsade inte, bara frågade avseende hur jag ställde mig till att hoppa in.

I februari 1997 ringer jag upp Kaj på skolkontoret och meddelar att universitetet inför hösten annonserar kurser i de för mig anvisade NO-ämnena. Han vänder tvärt på frågeställ-

ningen och talar om att arbetsgivaren nu förväntar sig att jag jobbar, tjänstgör fullt ut, på de femtio procent jag för närvarande uppstår lön för. Kaj säger sig komma att ringa Försäkringskassan och tala om hur de som arbetsgivare egentligen brukar göra i dessa fall.

Jag upplever denna tid som ytterst stressig. Kaj har sagt mig att de kommer att ställa krav på att jag går i tjänst, annars drar de in lönen. Hemkommen för lunch rings jag upp av Försäkringskassan över att tonen är skärpt nu. Arbetsgivaren avser nu inte längre att leva upp till rehabiliteringsplanen. Jag tror mig inte om att orka mycket längre, tror mig snart få kasta in handduken, skipa studierna.

Någon dag senare ringer läkaren om en tid, mer magsårsmedicin, ingen annan medicin. Du skulle inte må bättre vad jag än skrev ut, sade han. Det måste hända något beträffande din arbetsituation. Han ansåg att det har redan gått för långt nu. Att magsåret går att behandla, skulle inte vara något problem i sig, men fungerar inte rehabiliteringen som det sagts, då kan det bli allvarligare.

Han rekommenderade mig att fortsätta med studierna som förut i den omfattning jag orkar. Så var det sagt, studier först sedan tjänst. Han åsyftar därmed vad som lades fast vid rehabiliteringsgruppens beslut, där han själv deltog. Arbetsgivarens utfästelser skall ligga fast.

Avvecklingen

I telefonsamtal med kassan får jag bekräftat att Kaj uppvakttat kassan i frågan, då fått beskedet att kassan *ej* tillmötesgår arbetsgivarens önskemål om att kassan tar över hela rehabiliteringen till hundra procent. Det finns inga gränser för vad skolkontoret tar sig för. De arbetar helt öppet och otvetydigt på att avföra mig från lönelistan. Lasta över på det allmänna.

Finns det inte längre någon som kan göra något åt din situation, frågade läkaren. Är det inte lärarfackets sak att gå vidare?

Yrkesinspektionens? Det här kan ju inte vara Försäkringskassans sak att driva. Du är ju inte *sjuk* på något sätt sa läkaren redan innan magsåret.

Under våren avgår mitt centrala ombud med pension. En förklaring på varför jag ej fått svar på brev till honom. Det kommer nog att utgöra svaret på läkarens fråga. Han var nog den siste entusiasterna, så länge han nu var entusiastisk. Jag tvivlar på att man från fackets sida bryr sig längre. De har helt enkelt räknat ut oss drabbade. Ny personal nu, nya ärenden.

För var kontakt med skolkontoret mår jag allt sämre. Det som drabbat dig går inte att medicinera bort, säger läkaren. Hade varit annat om det haft medicinska orsaker. Som varande frisk, mår man i regel sämre av kemiska preparat, annat måste till. Javisst, det hade tre läkare sagt mig nu. Du är inte sjuk Johan, men mycket illa bemött under en lång tid. Då är dina obehag snarare att betrakta som en normal reaktion menar de.

De har upplyst mig om att följdverkan av mycket långvariga kränkningsfall, i undantagsfall kan kronifieras. Nu anses jag ej löpa den risken. Dels förväntas att arbetsgivaren nu bör ha insett bristerna och kommer att ändra attityd. Dels att jag ändock äger förmågan till självinsikt och konstruktivt tänkande och handlande. Nåja den meningen delar jag ej alltjämt, i var stund.

Vårterminen släpar sig fram. Jag håller ständiga kontakter med universitetet över ansökta kurser inför nästa läsår. Även där har man förstått att det är något besynnerligt med min skola. Eftersom endast jag själv håller i förfrågningar om utbildningar, bevakar ansökningstider och så vidare.

De är annars vana vid att studierektorer och kanslisterna vid skolkontoren hör av sig. Huru som så har min ansökan ej inkommit. Jag talar om hur det förhåller sig, min situation. Hon har full förståelse och ger mig muntlig antagning. Skriftlig på posten i morgon.

Hon är inte van att råka på sånt här, men har förstått att det förekommer även i lärarkåren.

Nycklarna begärs in

Den definitiva skolavslutningen 1997, kom för min del några dagar efter den ordinarie.

På gågatan i den idylliska småstaden Övermåla, passerar mig Gymnasieskolans nye rektor Benny på cykel, hejdar sig, hoppar av cykeln och ropar mig till sig. Mitt på gatan begär han in min uppsättning nycklar till Gymnasieskolan.

– Ja, om det nu är helt klart att jag är avpolletterad så.

– Nej, se det inte så. Du har väl hört att vi bytt lås och så, på grund av inbrott på sistone.

– Jodå, kommer det bara en skriftlig begäran så har jag väl inget val.

– Måste det till? Räcker det inte med att jag säger det så här?

Han ser besvärad ut. Vi bara lämnar varandra utan vidare ord. Som förutvarande länskolinspektör, avvisade han centrala lärarfackets begäran om agerande mot de olämpligheter som bedrevs vid skolan, jag har kopia av brevet. Nu som rektor vid skolan gör han en insats som han uppenbarligen finner angelägnare. Det kommer en skriftlig begäran.

Jag cyklar med tungt mod till skolan och lämnar ifrån mig nycklarna. Hade det gällt endast detta att de haft inbrott och bytt lås, då borde jag likt kollegorna fått en ny uppsättning nycklar.

Fastän jag alltjämt hade min tjänst på Gymnasieskolan, hade han redan räknat bort mig. Redan långt innan hade kollegor även observerat att mitt foto avlägsnats från bildkollaget i korridoren där.

Jag minns att han prövade med någon form av vänlighetsfraser medan han kvitterade nycklarna. Han hade nu ytterst fullbordat vad Bert hotat mig med. ”Du ska bort härifrån, det ska jag se till.”

Jag hade aldrig tidigare kunnat trott detta om Benny, hade tydligen grovt misstagit mig på honom. Benny hade satt punkt nu. Några hade förutspått det, men då snarare syftat på ett stoppande av avarterna inom skolan. Benny hade inget mer

att säga mig, det var den definitiva skolavslutningen.

Jag erinrade mig vad Yrkesinspektören tidigare sagt mig. I Länstidningen hade det tidigare stått att Benny sökt tjänst som rektor på Gymnasieskolan i Övermåla.

Han kom därmed att 1994 lämna tjänsten vid Länskolnämnden. Den tjänsten skulle för övrigt snart upphöra. Yrkesinspektören såg därmed sambandet i att Benny som Länskolinspektör vägrade att företa sig något mot mobbningen i Övermåla. Mot den skolledning han själv önskade tillhöra. Därmed inget att vänta från honom.

Även han följer påbudet att tysta ned och bortse genom att förtiga och bortförklara.

Lärare och rektorer höll tyst om vad som föregick. Ortpressen tog ej in artiklar.

"Manus manum lavat" [Seneka] ("Den ena handen tvättar den andra.")

Resten av sommaren tillbringar jag växelvis på sommarstället och i staden. Inga betydande aktiviteter. Jag upplever tillvaron som en lång väntan, vet inte på vad. Ser ju ingen klar målsättning, finner ingen mening. Tecken från arbetsgivaren har ju snarare pekat på en lösning där några av oss förväntas befrias medels någon form av pension. Känns trist.

Nåja en sorts målsättning har ju förespeglats mig. Att efter breddningsstudierna beredas tjänst på högstadiet. Ett helt år nu innan dess.

★ ★ ★

Rehabiliteringen negligeras

Inför höstterminen 1997 har ingen hört av sig angående mina studier och auskultationer. För kontinuiteten i studierna har jag av egen kraft tagit kontakt med min matematikkollega på Platonskolan och fortsatt samarbetet likt föregående läsår. Det blir helt enkelt en upprepning av föregående år.

Min dator hemma har varit otillräcklig därför bad jag om bistånd med dator för de ålagda matematikstudierna. Skolchefen Allan negligerade rehabiliteringssituationen. Han jämförde mitt hjälpmedelsbehov med andra anställdas önskan att kunna få en dator för hemmabruk.

Jag får åka till skolan och passa på när datorn i lärarrummet är ledig. Matematikkollegan hjälper mig också, han är förstående och hjälpsam. Vi kör vissa program på hans hemdator. Vissa saker får anstå, vissa får jag skriva ned för hand och förklara muntligt inför universitetslektorn. De är nu alla väl införstådda. Det rullar på fram till november men då krisar det igen. Svårt att äta, svårt att sova, nästan omöjligt att koncentrera mig på studierna. Magmedicinen Losec in igen och jag håller ihop tills jag får koppla av under julen.

Lyckas dock läsa färdigt mina matematik- och biologibetyg under våren 1998. Därmed skulle jag innan hösten ha erbjudits tjänsteunderlag på den del jag uppbär lön för. Analogt med föreliggande förslag och rehabiliteringsplan.

Nu kom inget tjänsteunderlag under vårterminen. Kollegor kallades till samtal inför höstens och nästa läsårs tjänstgöring, så icke jag! Det är för arbetsgivaren helt klart att jag som lärare med så kallad dubbel behörighet nu, förväntar mig tjänst inom det föreslagna området matematik och NO.

Då deltidstjänst, eftersom sjukbidraget förlängts i avvaktan av dessa omständigheters betydelse för graden av min tjänstgöringskapacitet. Ingen hörde av sig till mig. Inte ens ett sedvanligt PM i mitt postfack, med tillönskan om trevlig sommar och hålltider för kommande läsårsstart. Nu gick jag återigen på ferier, oviss om framtiden.

★ ★ ★

Kollegor jag träffat har berättat att rektor nu lyckats locka tillbaks Sölve till Gymnasieskolan för att vikariera en kort tid.

Att detta tagits som belägg för att det inte förevarit större schismer, än mindre mobbning där. Sölve hade även sagt sig nöjd med att få gå tillbaks i tjänsten denna vecka. Ett kort avbrott sedan han gått i pension. Det kändes kanske värdigare, och var även möjligt, när nu Bert var borta från skolan.

Det är ju trots allt glädjande att miljön blivit så pass bra att Sölve kunde återgå en kort tid. Det rättfärdigar nuvarande rektor och studierektor, i detta avseende.

Om Sölve nu kan möta skolledning och kollegor i en annan anda, då är det bara positivt för oss alla. Det är ju en form av den upprättelse vi alla önskat men inte kunnat få.

Var har du varit hela hösten?

I god tid innan höstterminsstarten 1998 tillskriver jag skolkontoret om det utlovade tjänsteunderlaget som avsåg att följa på de nu fullgjorda studierna. Inget svar, ingen som helst respons på brevet.

Först när jag meddelat Försäkringskassan detta så blir jag uppringd av ännu en ny handläggare på skolkontoret. Hans namn är Bernhard och han är relativt nyanställd vid kommunens skolkontor. Han hävdar att han har utredningsansvaret nu. Han vill att vi träffas, så att han får en bild av situationen. Nu brådskar det säger han. Efter vårt samtal lovar han att genast tala med rektor vid Platonskolan och därefter ringa upp mig. Är du hemma under dagen, frågar han.

Det kom inget samtal den dagen, inte följande dagar heller. Nästa vecka står däremot att läsa i ortstidningen att några ur kommunens högsta skolledning och skolpolitiker kommer att åtalas för ekonomiska oegentligheter inom förvaltningen. Skolan har nu börjat, alla tjänster är tillsatta.

De hade nu fått annat att tänka på. Min tjänstgöring kom nu att få en om möjligt, än lägre prioriteringsgrad. För oss i lärarkåren och inom kommunpolitiken, var utgången väntad. De hade full kontroll hemma i Övermåla, men när de nu varit ute på mer okända och öppnare vatten, så trampade de

igenom. Oaktat utgången så är de dock synliggjorda för en större allmänhet nu. Därmed har även våra redogörelser kommit att framstå som trovärdigare. Sture kommer nu att figurera på ett mindre klädsamt sätt i kvällspressen, tillsammans med Allan och hans vapendragare Bernhard. Det ställer dem alla i ett nytt ljus. De sägs vara mycket besvärade nu.

Först i oktober kommer den utlovade påringningen från Bernhard, sedan kassan åter stött på. Hans första fråga är: "Var har du varit hela hösten?"

Anfall sägs ju vara bästa försvar. Det visade sig ju även att han inget erbjudande hade att komma med. Han undrade om jag kunde tänka mig att fortsätta auskultera hos matematikkollegan. Fastän jag i våras avslutat mina studier med de därtill hörande auskultationstillfällena.

– Jag har ju rätt till tjänst.

– Men skulle du kunna tänka dig att gå dubbelt på din kollegas tjänst då? Ja, nu hade jag ju faktiskt inget val heller. Hade annars att fortsätta gå sysslolös, fastän jag har tjänst och lön från kommunen.

Ännu en tid menade han, så att de hann ordna något. Lovade på min begäran om nedskrivna förslag, att han skulle sända över något snarast. Efter några dagar kom också ett brev, men inget tjänstgöringsförslag. Det var endast en kopia för kännedom. Brevet i sig var ställt till Försäkringskassan och syftade till att de skulle bekosta vad han självsvåldigt nu valt att kalla arbetsträning.

Han förbluffar oss alla redan när han talar om att gymnasieläraren Johan skulle provtjänstgöra inför sin kollega. Han ger även en personlig reflektion av att "Johan blir ett hundra procentigt pensionsärende om inte denna träning möjliggörs". Talar om träning i eget ansvarstagande! Han sitter i dubbel bemärkelse i ett glashus och har mage att tala om ansvarstagande.

Det visade sig att denne, skolchefens högra hand, var identisk med skolledaren Bernhard som omnämndes som en

”klippa” när det gällde att gardera upp skumma saker, i samband med ”Fixarnas” verksamhet. Han förväntas nu fria sina medåtalade från fällande dom.

För egen del förväntar jag mig inget i det här läget. De är hårt pressade nu under rådande tingsförhör, de har nog med sitt. Kanske har det alltjämt varit så.

Åklagaren har yrkat på frihetsstraff. Blir det nu, trots Bernhards försök att mörklägga, fällande domar, så betyder det återigen nya handläggare eller så tillåts ärendet att dö ut.

Lärfacket å sin sida fortsätter att delegera. Nytt regionalt ombud nu då, söker ge mig en positiv tolkning av brevet i fråga. Säger sig redan ha kopplat in lokal förhandlare. Den lokale förhandlaren har inte läst ärendet, men hört en del om det från centralt håll, fått brevkopior.

Därmed får jag en vision av att vara tillbaka där Olle och Kåre, jag själv med flera, började för flera år sedan. Hos lokala facket, med väl känd inställning och ambitionsnivå.

Här kommer vi att lämna vad arbetsgivaren önskar kalla rehabiliteringsfasen. Snart i slutet av höstterminen 1998 kan jag ännu ej se lösningen på ärendet studierektorn. Kan ej se min tjänst. Den lokale förhandlaren ringde mig för några veckor sedan. Sade sig ha haft kontakt med Bernhard och sade sig även kunna lämna besked en viss dag, då för flera veckor tillbaka.

”Bara så att jag visste att det var på gång”. Det känns igen. Skapa illusioner och bygga upp förväntningar som därefter rasar som korthus.

Jag är luttrad nu, åker inte upp och ned i sinnesstämningen längre vid dessa tomma fraser. Inte så att jag finner mig i situationen, men jag inser att jag i nuläget inte kan påverka den.

Slutgiltigt förslag

Efter en skriftlig påminnelse från mig, kommer en sorts förslag om tjänsteunderlag. Endast någon vecka innan julen 1998, får jag läsa att inga som helst timmar inom mitt behörighetsområde kan uppbringas på Platonskolan. Den skola där jag nu auskulterat och inskolats under ett par års tid. Lärt känna kollegor och rutiner. Det beskedet påstår sig nu Bernhard ha fått som slutgiltigt svar från den skolans rektor. Vad som däremot säges finnas till hösten, det är tjänst på Byskolan.

Så är vi åter där. Så långt bort som det bara går att sända mig inom storkommunen.

Jag har inget hört från facket den senaste månaden, men en timma efter att vid hemkomsten ha läst brevet, blir jag uppringd av lokala fackets förhandlare. Han ville höra hur det var.

- Efter brevet jag fått i dag?
- Har du fått brev från Bernhard?
- Som lokal förhandlare så måste du väl ha fått en kopia?
- Nej jag vet ingenting, berätta!

Han önskar kopia från mig, skall sedan kontakta Bernhard nästa dag för att höra mer om förslaget. Att det inte fanns tjänst på Platonskolan, det visste han ju sedan tidigare, sade han. Däremot uttalade han ingen kännedom om de icke behöriga som hade tillträtt tjänst på skolan under de år jag borde ha omfattats av nyplaceringsförtur. Inte ens ordförande säger sig ha kännedom, fastän vi alla dagligen går där om varandra. Jag är, av någon anledning, uppenbarligen inte välkommen. Han lovar att ringa Bernhard genast i morgon. Det hinner nog ordnas redan innan helgen, tror han. God Jul!

Jag tillskriver centrala och regionala facket för kännedom och bevakning vid övergången. Jag kommer nu att få en resväg på flera mil till min tjänst nästa år. Det kan innebära att jag trots min deltid ändock kommer att vistas på Byskolan det mesta av veckan. Något tusental mil om året i bilresor dessutom.

Någon dag innan julen 1998 kom en sorts erbjudande om deltidstjänst på Platonskolan. Detta sedan ditintills gällande sjukbidragsförfarande permanentats som deltidspension. Dock ej helpension vilket Bernhard tidigare antydde till Försäkringskassan.

Återigen förutsatte arbetsgivaren att även jag skulle skriva under förslag.

I det läget åberopade jag centrala facket utlovade tillsyn av att allt gick rätt till. Tjänst eller förstärkningsresurs? som det kom att kallas i skrivelsen. Samt att skolchefens påtalade gottgörelse nu skulle åberopas. De skulle då åter samråda, regionalt och lokalt. I tre län.

Inget hände. Jag trodde mig inte ha något att vänta heller. Jag inbjöds att tala med ledningen på Platonskolan. De såg det som klart att jag skulle börja undervisa där efter nyår.

Ett halvår senare, strax innan ferierna, kom ett brev från förbundet. En ursäkt och förfrågan, om vi eventuellt borde träffas och prata om förslaget. Nu sedan jag redan tjänstgjort en termin som matematiklärare på Platonskolan.

Huruvida jag skulle ha skrivit på arbetsgivarens förslag, det ansåg nu centrala ombudsmannen vara hugget som stucket. Fastän det formulerats med benämningen ”resurslärare”.

Nåväl, jag har i alla fall rådfrågat sakkunniga, då även fått ett sorts svar.

Ombudet citerade vidare vad skolchefen Allan telefonledes svarat honom, på hans informella förfrågan om den tidigare utfästelsen att se över gottgörelse i samband med ingång i ny tjänst. Allan hade ansett att:

– Den delen var uppfylld genom att de bekostat *mina* studier.

De studier som möjliggjorde att de kunde anvisa mig annan tjänst. De studier som sammantaget med allt annat, kom att utgöra en belastning snarare än gottgörelse. Sammantaget våldade mig ohälsa.

Centrala facket gjorde inte ens en skriftlig framställan om rehabiliteringens uppfyllelse till alla delar.

Därmed har skolchefen Allan i Övermåla lyckats undgå ännu ett tillfälle att uppfylla vad han hela tiden antytt. Det enda han på läkarens och ombudens fråga sagt om att kunna gottgöra mig, men endast skjutit framför sig. Att ”se till den dag då jag kom att tillträda en lärartjänst på högstadiet”.

Det blir i augusti åtta år sedan jag drogs in i denna destruktiva process. Som deltidspensionerad lever jag vidare med sviterna i form av låg stresströskel, splittrad, darrig, med kort uthållighet, kroniska magsårsbesvär och spänningshuvudvärk. Tillståndet är att betrakta som permanentat.

Nu har min tilltro kommit att avta. Främst till arbetsgivaren, men även till fackliga företrädare och många människor i min omgivning, som jag tidigare hyst tillit till.

Det förekommer även att kollegor ställer sig undrande till min deltid. Nu när den direkta mobbningen i stort sett avtagit, tycks de förvänta sig att jag går i takt med dem.

Läraryrollen är krävande numera och förväntningarna växer från alla håll och vid ökad anspänning dras jag åter in i nämnda stresstillstånd.

Under vårterminen -99 tilldrar sig ett intermezzo där jag utsätts för hot från en överårig, problembehäftad och nu störande elev. I och för sig ett bemötande som vi lärare förväntas få tåla och stå ut med. Mot min bakgrund är det fullt tillräckligt för att sätta igång utslagningsprocessen igen. Jag rapporterar till skolledningen. Tjänstgör resten av veckan, men känner att jag börjar krokna. Darrig i benen och med krampaktig känsla i magtrakten, lämnar jag skolan på fredag.

Vid den sjuknämnan som följer, vill Försäkringskassan att vi begär in en ny bedömning från läkaren.

Efter ny konsultation och ett antal samtal, bedömer ingen av oss att det blir en hållbar situation om jag blir kvar i denna

miljö. Man är beredd att göra en kompletterande pensionsutredning. Därvid finner man att min hälsa inte tål en fortsatt exponering i nämnda arbetsmiljöer. Att lämna kommunen och därmed huvudarbetsgivaren, är inte heller att tänka på. Jag skulle inte orka starta om i annan tjänst nu längre.

I detta fall tar det inte lång tid innan jag erhåller beslut om hel sjukpension och livränta, sekundärt den arbetsskada som arbetsgivaren tidigare vållade mig.

Visst var det befarat, tidvis. Men likväl har jag närt ett hopp om att åter stärkas och snarare kunna gå upp i 75% tjänst. Jag tror faktiskt det varit möjligt om jag erhållit en upprättelse. Det är ännu många år fram till folkpensionen. Jag har trivts i min lärargärning vilken utgjort så stor del av min aktiva tid. Det pedagogiska arbetet har stimulerat mig och hållit mig aktiv.

Med intresse för skolutveckling, såg jag med förväntan fram mot 2000-talets öppnare skolform. Så kommer jag inte ens att nå fram dit. Allt får nu ett så plötsligt slut.

Även jag är ute nu. Vi är alla ute nu, förutom Kåre då. Allt enligt Berts utfästelser. Men! Ingen bör nu längre vara ovetande om på vem, eller vilka, det yttersta ansvaret vilat.

Vi har här kommit fram till vägs ände, åtminstone vad denna bok beträffar. Det är nu våren 1999. Olles familj har det fortfarande mycket jobbigt. Även hans fru har kommit att drabbas av mobbningen på arbetsplatsen. Wilhelm har återigen drabbats av följdverkningar. Han har nu personlig assistent i hemmet, sondmatas och har svårligen kunnat göra sig förstådd när vi hälsat på honom.

Vi besöker någon gång Anders grav för att minnas och aldrig förglömma. Sölve är ju även ålderspensionär nu, efter den långa sjukskrivningsperioden. Däremot kan Kåre åter tjänstgöra på ett mer kreativt sätt under ny skolledning nu.

Kan bara konstatera att det än en gång fått ske. Här har en handfull lärare efter mobbning på arbetsplatsen, ofrivilligt fått lämna sina tjänster på varierat sätt.

Skolan och därmed kommunen var här som arbetsgivare ytterst ansvarig.

Slutord

Vad kan vi då göra i våra skolor och andra arbetsplatser som belastas med dessa avarter av umgängesformer? Det är egentligen inte rätt att lägga frågan och därmed ansvaret hos de drabbade. Men det måste aktualiseras från oss drabbade, andra ser det inte, eller vänder sig bort.

Det finns aldrig egentlig skuld hos den drabbade. Om än det kan finnas något hos offren som mobbaren tolkar som signaler, hetsas av eller retar sig på, så får det aldrig leda till övergreppshandlingar av någon form. Det kan av förövaren anföras som en förklaring, men får aldrig leda till en förmildrande syn än mindre bortseende från förkastliga våldsbeteenden.

När de mentala spärrarna sätts ur funktion, eller saknas, då skall andra gripa in, inte söka förklaring eller till och med skuld hos offren. En flicka som i sommarglädje klätt sig i kort kjol, om än eggande, kan aldrig belastas med skuld därav, om hon blir våldtagen, kränkt och förödmjukad. Så ej heller den mobbade.

Våga säga ifrån! Om än det gäller överordnade och överhet. Om de uppträder på ett förkastligt sätt har de förverkat ett respektfullt bemötande och en upphöjd position.

Vi måste låta det synas, vi måste låta det höras. Vi får inte pudra över själsliga blåmärken och skämmas över de skador vi åsamkats. Vi måste våga blotta oss, erkänna att vi misshandlats. Om än det kan framstå som obehagligt för några av oss och även något obekvämt för förövarna och de ytterst ansvariga.

De sistnämnda är i högsta grad medansvariga till mobbningen, vilket de ofta och gärna i stället vill tillskriva de drabbade. Då får vi inte stillatigande låta oss förödmjukas och avfärdas. Den som börjar springa undan får allt som oftast fortsätta att springa.

Vänta er inte att en begynnande mobbning upphör av sig självt. Ej heller att arbetsgivaren kan eller vill göra något. Förlita er inte på att facken eller ens översynsmyndigheter kan eller vill driva frågan. Lär något av hanteringen av ärendet i denna bok.

Det var i egenskap av skyddsombud Bert trakasserade Olle. Som facklig företrädare förde jag Olles talan. Facket har här talat för sig självt.

De drabbade måste med alla tillgängliga medel själva förmå omgivningen att se och reagera på det osunda som sker i den gemensamma miljön.

Vi måste veta att förövarna ofta är människor med diverse brister, grader av känslomässiga störningar, drivs av osunda drivkrafter. Argumenten får då ringa verkan på dem.

Men framför allt, håll samman och stå på er. Sitt inte likgiltigt gäspande när era kamrater söker förklara sin situation. Så var det vid den så kallade personalkonferens där Sölve tystades ned. Kollegorna såg besvärade ut och ville endast sluta arbetsdagen för att gå hem, var och en till sitt.

Man kan inte stoppa mobbning genom att tysta ned, rädda undan de drabbade en och en, som i flykt från sina arbetsplatser. Däremot kan då mobben göra sig av med den ene efter den andre, se denna upplösning som vedertagen. Det är ingen lösning, det är *mobbning* det också!

Nej, hela apflocken skall ställa sig upp och vråla när någon förgår sig mot enskild individ.

Epilog

På gymnasieskolan i den lilla orten rådde sedan länge en svårbeskrivlig stämning som främst kom att drabba nykomlingar. När Olle började på skolan kom han att drabbas av uttalad mobbning från sin kollega Bert. Genom Johans fackliga engagemang kom även han och sedermera ytterligare några lärare att drabbas.

Genom att ifrågasätta tilltro, ej vidta adekvata åtgärder på ett tidigt stadium, kom högsta skolledning att bli delaktig i en mycket långtgående utslagningsprocess mot dessa lärare.

Denna har för den drabbade Johan pågått i snart åtta smärtsamma år av fruktan och hopplöshet. Fastän den till studierektor upphöjde mobbaren Bert sedermera befunnits olämplig och därav kommit att lämna skolan, har Johan ännu ej fått sin upprättelse eller ens blivit gottgjord för det obehag och lidande som vållats honom.

Han kom däremot att ofrivilligt lämna sin lärarbana åtskilliga år för tidigt.

Hur framtiden utvecklas för honom, övriga drabbade och även aktörerna, det återstår att se. Kanske leda till en uppföljare av boken?

Litteraturtips

Leymann, Heinz: *Vuxenmobbing – om psykiskt våld i arbetslivet.*

Studentlitteratur. Lund. 1986.

Thylefors, Ingela: *Syndabocker.*

Natur och Kultur. Stockholm. 1987

Leymann, Heinz: *Ingen annan utväg. Om utslagning och självmord som följd av mobbing i arbetslivet.*

Wahlström & Widstrand. Stockholm. 1988

Leymann, Heinz: *Medling och Psykosocial rehabilitering. Nya metoder vid svåra personalärenden.*

Allmänna förlaget. Stockholm. 1991

Kile, Svein M.: *Livsfarligt ledarskap.*

Kommentus. Älvsjö. 1993

Höistad, Gunnar: *Mobbing. En bok om att förebygga, upptäcka och stoppa mobbing*

Informationsbolaget. Stockholm. 1994